

OBRANA

**Rozhovor
so štátnym
tajomníkom
M. MAJEROM**

**ŽEHRA
v karanténe**

**Operácia
CORONA**

INFODÉMIA
nákaza cez internet

Cena slobody je vždy vysoká

Sedemdesiate piate výročie skončenia druhej svetovej vojny si 8. mája v Liptovskom Mikuláši pri Pamätníku československého armádneho zboru s vojnovým cintorínom Háj-Nicovô pripomenuli najvyšší ústavní činitelia spolu s ďalšími členmi vlády a predstaviteľmi Ozbrojených síl SR. Minister obrany Jaroslav Naď vzdal pri tejto príležitosti úctu všetkým obetiam vojnových konfliktov a zároveň pripomenul, že sloboda a mier patria medzi univerzálne hodnoty, ktoré musíme chrániť. „Ani po 75 rokoch nemôžeme byť voči týmto udalostiam ľahostajní. Práve naopak, musíme si ich vždy pripomínať a hovoriť o nich aj súčasnej generácii. Dlhujeme to všetkým, ktorí v boji za našu slobodu položili vlastné životy,“ povedal minister obrany Jaroslav Naď. „Nesmieme zabúdať ani na našich vojnových veteránov. Sú živým svedectvom hrôz a útrap, ktoré táto vojna so sebou priniesla. V jednej z najhorších kapitol dejín ľudstva zlo a krutosť nepoznali hraníc. Cesta za slobodou si vyžiadala množstvo materiálnych, ale predovšetkým ľudských strát. Preto nesmieme nikdy zabudnúť, čo vojna znamenala a čo so sebou priniesla,“ uviedol minister.

Foto: MO SR, TASR, SITA

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

situácia vzhľadom na ochorenie Covid-19 sa postupne zlepšuje a človeku prirodzene prichádza na um vnútorná rekapitulácia prijatých opatrení, ku ktorým doteraz ministerstvo obrany minimálne v jeho novodobej histórii nebolo nútené pristúpiť. Som presvedčený, že zníženie počtu zamestnancov a profesionálnych vojakov priamo na pracovisku kombináciou

organizačných zásahov spoločne s dôsledným dodržiavaním osobnej hygieny a iných ochranných opatrení významným spôsobom pomohlo znížiť riziko prenosu nákazy v pracovnom prostredí. V tomto smere si preto, vážené kolegyně a vážení kolegovia, dovoľím vyjadriť úprimné poďakovanie za prejavenu spoluprácu, zodpovednosť a dôslednosť. Aj keď budúcnosť prítomnosti nového koronavírusu v našej populácii stále nie je jasná, verím, že pretrvávajúcim poctivým a zodpovedným prístupom preklenieme toto neľahké obdobie bez zásadných dôsledkov nielen na naše zdravie, ale aj na plnenie náročných činností, ktoré nás v najbližších rokoch čakajú. Treba byť úprimný a s odvahou povedať, že vážny dosah existujúcich hygienicko-epidemiologických opatrení na bežný život a ekonomiku Slovenskej republiky bude mať vplyv aj na chod nášho ministerstva – a to nielen ako ústredného orgánu štátnej správy, ale aj ako služobného úradu. Aj keď sa to tak niekedy nebude musieť zdať, verte, že vedenie ministerstva obrany urobí všetko preto, aby tieto negatívne následky zasiahli chod nášho úradu v čo najmenšej možnej a najmenej bolestivej miere. Vysoké a obdivuhodné pracovné nasadenie kolegov z krízového štábu MO SR a zo zložiek, ktoré sa aktívne podieľali a naďalej podieľajú nielen na fungovaní rezortu, ale v rámci krízovej situácie aj na neľahkom fungovaní života v celej spoločnosti, ma naplňuje optimizmom, že sme pripravení zvládnuť aj tie najnáročnejšie pracovné úlohy. Pracovitosť, odbornosť, efektívnosť a profesionalita sú výnimočnými vlastnosťami, ktoré práve v nastávajúcom období môžu pri plnení úloh ministerstva zohrať kľúčovú úlohu. A sú to práve tieto vlastnosti, ktorým sa za každých okolností musí dostať dostatočnej podpory a ocenenia.

Peter Kozák

generálny tajomník Služobného úradu MO SR

ČÍSLO MESIACA 28 586

V rámci operácie Corona Ozbrojené sily SR prepravili **28 586** osôb a **1 622** ton materiálu. Počas **317** motohodín najazdili **1 084 380,90** km. Odlietali **271** letových hodín, odobrali **10 670** vzoriek a dezinfikovali **1 246 071** m² plôch.

Foto: Ivan Kelement
(údaje k 22. máju 2020)

7

8

14

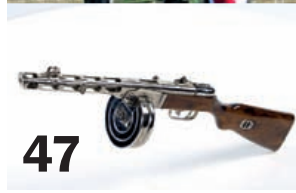
18

28

34

47

- 4 Význam NATO a EÚ v boji s Covid-19
- 7 Povstalec a jeho akordeón
- 8 Operácia Umbrella: rešpekt a dôvera
- 13 Storočný starček, ktorý vyzbieral milióny a stal sa legendou
- 14 Intenzívny odborný zdravotnícky kurz v Liptove
- 16 Rozhovor so štátnym tajomníkom Marianom Majerom
- 18 TÉMA: Infodémia – dezinformácie a Covid-19

- 24 Sovietsky vrtuľník Mi-4 s americkou stopou
- 27 Americké drony pre Indonéziu
- 28 Koronavírus a novodobí veteráni
- 30 Vojské výcvikové priestory v čase Covid-19
- 32 Povstanie Štefana Bočkaja v rokoch 1604 – 1606
- 34 Poddôstojníci v boji proti vírusu
- 36 24 hodín v Spoločnom operačnom centre na riadenie operácie Corona
- 38 Vírus v sieti
- 41 MILITARY ENGLISH: Hoaxes & Deepfakes
- 44 Cvičenie počas home office
- 46 Československá samostatná obrnená brigáda vo Veľkej Británii
- 47 Špagínova balalajka

NA TITULNEJ STRANE: Vo vojne s koronavírusom vojenské hudby mlčia, zato vojenski hudobníci pracujú naplno • Foto: Ivan Kelement

Nie sme v tom sami

Európska únia a NATO poskytujú svojim členom nenahraditeľnú podporu a pomoc v boji s ochorením Covid-19 a jeho následkami. Nedostatkom tejto pomoci je však neprehľadnosť, v dôsledku ktorej môže verejnosť vnímať obe zoskupenia ako málo aktívne či solidárne.

Ruský medveď a čínsky drak

Zatiaľ čo od začiatku vypuknutia koronakrízy v Európe médiá prinášali správy o zásielkach zdravotníckych materiálov prívážaných z Číny, Ruska či Kuby, EÚ a NATO sa javili ako málo akcieschopné pri zvládaní problému. Euroskeptici kritizovali Úniu hneď v niekoľkých bodoch:

- Prečo EÚ nezatvorila vonkajšie hranice?
- Prečo nezabezpečila dostatok rúšok?
- Ako to, že nás Rusko a Čína musia zásobovať ochrannými pomôckami?

Fakt je, že čínske aj ruské zásielky do Európy predstavovali v období vrcholu pandémie v Európe neoceniteľnú pomoc. Fakt je ale aj to, že potrebný materiál bol vo väčšine prípadov zakúpený, a preto bol obchodným artiklom, nie humanitárnou pomocou. Samotná EÚ pritom v januári 2020 zaslala do Číny desiatky ton zdravotníckeho materiálu v čase, keď epidémia v tejto krajine vrcholila a v Európe ešte choroba nebola rozšírená. Európska únia je zväzkom suverénnych štátov a ako taká nemá kompetencie na vyhlásenie výnimočného či núdzového stavu. No finančná a legislatívna pomoc zo strany Únie, ako aj NATO je pre Slovensko pri zvládaní krízy nenahraditeľná. V EÚ bolo na zvládnutie dôsledkov pandémie vyčlenených viac ako 1,5 bilióna eur (vrátane programov nákupu aktív ECB – 870 miliárd eur). Na porovnanie: viacročný finančný rámec EÚ na roky 2014 – 2020 tvorí 960 miliárd eur (v záväzkoch).

Euroatlantická spolupráca

NATO pri reakcii na krízu pomáha najmä v dvoch oblastiach: prevoz materiálu a osôb a dodávky materiálu. Na transport sa v súčasnej situácii využívajú prevažne programy SALIS a SAC. Tie doteraz slúžili Aliancii na transport materiálu a personálu v rámci misií NATO či na zabezpečenie humanitárnej pomoci v krízových regiónoch (Haiti, Pakistan).

SALIS (Strategic Airlift International Solution) je program, na ktorom participuje deväť krajín, medzi nimi aj celá V4. Program umožňuje spojencom využiť predplatené letecké hodiny zmluvných dopravných lietadiel na prepravu zdravotníckeho materiálu. Slovensko tak v marci 2020 doviezlo 74 ton zdravotníckeho materiálu z Číny. Využiteľné sú aj lietadlá C-17 Globemaster programu SAC (Strategic Airlift Capability), ktoré si však štáty neprenajímajú, ale ich spoločne vlastní.

Materiálnu pomoc (rúška, zdravotnícke obleky atď.) zabezpečuje Euroatlantické koordinačné centrum pre reakcie na katastrofy (EADRCC). Centrum koordinuje žiadosti o pomoc členských štátov NATO a jeho partnerov (više 60 štátov) a ponuky pomoci pri riešení následkov kríz, ako je pandémie Covid-19. Slovensko do systému požiadavku nevložilo, ale zapojilo sa ako poskytovateľ pomoci (napr. v apríli formou dodávky 300 000 chirurgických masiek a dezinfekcie Taliansku).

Vybrané nástroje NATO na zvládanie dôsledkov Covid-19

1 SALIS, SAC

Poľsko – dovoz 190 000 rúšok a 180 000 ochranných oblekov
Taliansko – prevoz pacientov na voj. základňu v Drážďanoch
Slovensko – dovoz 74 ton zdravotníckeho materiálu z Číny
Rumunsko – prevoz 45 ton zdravotníckeho materiálu
Česko – dovoz 100 ton vybavenia z Číny

2 NSPA

Taliansko – ventilátory, JIS
Španielsko – osobné ochranné vybavenie
Nórsko – zdravotnícke potreby
Luxembursko – pol'né nemocničné stany

3 BILATERÁLNA SPOLUPRÁCA

Preprava lekárov z Poľska a Albánska do Talianska
Preprava 50 ventilátorov z Nemecka do Španielska
Preprava talianskych a francúzskych pacientov do Nemecka
Preprava 1 000 000 rúšok z ČR do Severného Macedónska

5 RÝCHLA LETECKÁ MOBILITA

Aktivovaná 31. marca 2020 v súvislosti s Covid-19
Turecko – UK – dodávky zdravotníckych pomôcok

4 EADRCC

Turecko – Čiernej Hore, Bosne a Hercegovine
zdravotnícke potreby, ochranné odevy

Česko – Taliansku, Španielsku
10 000 ochranných oblekov

Turecko – Taliansku, Španielsku
rúška, dezinfekcia

Severnému Macedónsku
USA – 1,1 mil. \$

Turecko – zdravotnícky materiál
Nórsko – pol'ná nemocnica a zdravotnícke potreby
Maďarsko – 100 000 rúšok, 5 000 ochranných oblekov

Luxembursko – Španielsku
1 440 kg materiálu TYVEK na výrobu ochranných pomôcok

HOSPODÁRSTVO A TRH PRÁCE 580 mld. €

návrh vytvorenia nástroja solidarity na **zmiernenie rizika nezamestnanosti** (SURE, Support mitigating Unemployment Risks in Emergency)

100 mld. €

garancie a úvery pre MSP formou **celoeurópskeho záručného fondu**, ktorý vytvorí skupina Európskej investičnej banky (EIB)

200 + 40 mld. €

úvery členským štátom **eurozóny** do výšky 2 % ich HDP cez Európsky stabilizačný mechanizmus

240 mld. €

VEREJNÉ ZDRAVIE 382 mil. €

18 projektov výskumu vakcín a liečby prostredníctvom programu Horizont 2020

48,2 mil. €

liečba a diagnostika prostredníctvom Iniciatívy za inovačnú medicínu (IMI)

90 mil. €

presmerovanie **financií pre MSP a startupy na inovatívne riešenia** v boji proti Covid-19

164 mil. €

podpora spoločnosti CureVac, vysoko inovačného európskeho výrobcu vakcín

80 mil. €

+ štyri verejné obstarávania v hodnote 1,5 miliardy eur na ochranné prostriedky

FONDY A MENOVÁ POLITIKA 939 mld. €

rozšírenie využitia Európskeho fondu solidarity – doteraz bol určený prioritne na pomoc pri prírodných katastrofách

800 mil. €
FOND SOLIDARITY

doplnenie **3,1 mld. € do rozpočtu EÚ** s cieľom reagovať na krízu spôsobenú ochorením Covid-19

3,1 mld. €
ROZPOČET EÚ

8 mld. € z EŠIF 2019 + 29 mld. € dofinancovanie z EÚ + 28 mld. €, ktoré sa nevyčlenili na projekty v období 2014 – 2020

37 + 28 mld. €
EŠIF

programy nákupu aktív: PEPP – Pandemic Emergency Purchase Programme
APP – Asset Purchase Programme (ECB môže kupovať aktíva štátov, čím zacieli investičnú pomoc tam, kde je najpotrebnejšia)

870 mld. €
ECB

K zjednodušeniu priebehu vojenských záchranných letov prispieva aj Iniciatíva NATO pre rýchlu leteckú mobilitu (RAM). Vojenským lietadlám je pridelený jedinečný volací znak NATO. Ten identifikuje, ktoré lety si vyžadujú prednostné vybavenie v rámci Európskej organizácie pre bezpečnosť letovej navigácie (EUROCONTROL), čo urýchľuje vybavovanie jednotlivých letov.

Solidarita na starom kontinente

Európska únia okrem legislatívnych krokov (pozastavenie uplatňovania požiadaviek na letiskové prevádzkové intervaly, vytváranie Green Lanes na zaistenie kontinuity zásobovania, vytváranie rezervy zdravotníckeho vybavenia v rámci programu RescEU) prichádza aj s konkrétnou finančnou pomocou na riešenie dôsledkov Covid-19. Príkladom je repatriácia občanov Únie, keď v prípade využitia mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany môže až 75 percent nákladov na repatričné lety hradiť EÚ.

Inou formou podpory je využitie doteraz nevyčerpaných eurofondov (EŠIF) za rok 2019, ktoré by štáty inak museli vrátiť (celkovo osem miliárd eur, pre Slovensko 527 miliónov eur). Záro-

veň platí, že členské štáty môžu financie medzi fondmi presúvať, môžu ich presmerovať do najviac postihnutých regiónov a od 1. júla 2020 do 30. júna 2021 môžu požiadať až o stopercentné financovanie z rozpočtu EÚ na programy, ktorými sa riešia dôsledky pandémie.

Formu pomoci EÚ predstavuje aj finančný príspevok v rámci tzv. Coronavirus Global Response (Globálna odpoveď na koronavírus). Ide o odpoveď Európskej komisie a ďalších štátov, organizácií a súkromných spoločností po celom svete na výzvu Joint Call to Action. Tá vzišla zo summitu G20 v marci 2020 ako globálna výzva k celosvetovej reakcii na krízu súvisiacu s koronavírusom. Cieľom akcie je získať dostatočné finančné prostriedky na zabezpečenie globálnej spolupráce pre vývoj účinnej vakcíny, diagnostiky a liečby v boji proti pandémie Covid-19. Zatiaľ sa vyzbieralo 7,4 miliardy eur. Európska komisia sa zaviazala na tento účel venovať 1,4 miliardy eur. Rusko ani USA sa do iniciatívy nezapojili, Čína prispela vyše 45 miliónov eur. Záväzok Slovenska (tak ako ostatných krajín V4) je 750 000 eur.

Text: Barbora Hrozenská
Analytický útvar MO SR

Minister navštívil útvary

Minister obrany Jaroslav Nad' so štátnym tajomníkom Marianom Majerom navštívili vojenské útvary v Trenčíne, aby osobne preverili pracovné podmienky vojakov, stav techniky a infraštruktúry. V Trenčíne navštívili riaditeľstvo Vojenskej polície, veliteľstvo pozemných síl, síl pre špeciálne operácie a centrum výnimočnosti pre oblasť likvidácie výbušných materiálov. Jaroslav Nad' sa stretol aj s predsedom Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslavom Baškom a primátorom mesta Trenčín Richardom Rybníčkom. Okrem možností rozvoja spolupráce hovorili aj o rekonštrukcii bývalého Domu armády. O rozvoji spolupráce sa minister rozprával tiež s predstaviteľmi štátnej akciovej spoločnosti Letecké opravovne Trenčín a trenčianskej spoločnosti Virtual Reality Media.

Podporujeme obranný priemysel

Minister so štátnym tajomníkom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR sa stretli s predstaviteľmi štátnych zbrojárskych podnikov skupiny DMD Group. V Dubnici nad Váhom navštívili akciové spoločnosti ZTS Špeciál, ZVS Holding a Konštrukta-Defence. Minister zdôraznil, že domáce podniky môžu počítať s podporou zo strany rezortu obrany. Počas návštevy v Dubnici nad Váhom sa zaujímal aj o priebeh výroby štátnej zákazky 25 kusov modernizovaných delostreleckých systémov Zuzana 2. Počas pracovného výjazdu navštívil aj Elektrotechnický výskumný a projektový ústav v Novej Dubnici a Správu štátnych hmotných rezerv SR v Čachticiach.

► Ocenili prácu vojakov

Minister obrany SR Jaroslav Nad' s náčelníkom Generálneho štábu OS SR gen. Danielom Zmekom udelili pri príležitosti 75. výročia skončenia druhej svetovej vojny a Dňa víťazstva nad fašizmom 207 profesionálnym vojakom a zamestnancom rezortu pamätnú medailu a vyznamenanie. Uctili si tak ich nasadenie pri plnení a zabezpečovaní úloh nielen počas svetovej pandémie Covid-19.

► Štefánik inšpiruje

Pri príležitosti 101. výročia tragického úmrtia generála Milana Rastislava Štefánika si predstavitelia rezortu uctili jeho pamiatku pietnou spomienkou na nábreží Dunaja v Bratislave a pri

Mohyle na Bradle. Generálovi Štefánikovi prišli do Brezovej pod Bradlom vzdať hold minister obrany Jaroslav Nad', minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Ján Mičovský, náčelník Generálneho štábu OS SR gen. Daniel Zmeko a francúzsky veľvyslanec Christophe Léonzi. V Bratislave sa na pietnej spomienke zúčastnil aj štátny tajomník Marian Majer.

► Klimatické kúpele v Tatrách

Minister obrany so štátnym tajomníkom navštívili zariadenie rezortnej spoločnosti Horezza v Novej Polianke vo Vysokých Tatrách. Zaujímali sa o stav a priebeh jeho rekonštrukcie, ako aj o investície, ktoré schválilo predchádzajúce vedenie rezortu. Zariadenie v Novej Polianke, ktoré je národnou kultúrnou pamiatkou, by malo mať po plánovanej rekonštrukcii kapacitu 141 lôžok a podmienky na liečenie nešpecifických ochorení dýchacích ciest.

► Dar od zamestnávateľov

Republiková únia zamestnávateľov venovala rezortu termokameru a inhalačné zariadenia, určené pre nemocnice. Na pôde ministerstva o tom informovali predseda vlády Igor Matovič, minister

obranskej Jaroslav Nad' a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko. Podrobnosti o technológii priblížil prezident Republikovej únie zamestnávateľov Miroslav Kiraľvarga a člen prezídia únie zamestnávateľov Jozef Buday.

Povstalec a jeho akordeón

Partizán Vladimír Strmeň bojuje proti koronavírusu hrou na akordeóne a spievaním partizánskych pesničiek. Pomáha tak dobrej veci.

„**K**ed som sa dozvedel, že storočný britský vojnový veterán Tom Moore vyzbieral pre tamojších zdravotníkov milióny líbier, pokúsil som sa pre naše domovy dôchodcov pomocou môjho akordeónu získať aspoň pár tisíc eur,“ vraví 92-ročný priamy účastník Slovenského národného povstania Vladimír Strmeň.

„Babičkám a deduškom do banskobystrických domovov dôchodcov chodím vyhrávať už roky. Pred Vianocami, na fašiangy, na MDŽ aj hocikeďy inokedy. Za šálku čaju a za odvoz – len aby nemysleli na to zlé, ale aby si so mnou zaspievali, aby sme sa spolu zasmiali,“ spomenul veterán, ktorý už roky prednáša o SNP aj žiakom banskobystrických škôl. Cez vojnu narukoval 8. septembra 1942 ako 14-ročný elév k vojenskej hudbe v Banskej Bystrici, hrával na tubu a trombón. „Vypuknutie SNP ma zachytilo vo Zvolene. Keď vyhlásili letecký poplach, všetci sme museli opustiť kasárne. Na lúčke pred nimi veliteľ posádky oznámil, že sa začalo Povstanie, že odteraz sa po Nemcoch strieľa. Hneď rozdal rozkazy, ktorá jednotka má odísť na ktorý úsek Povstania. Naša pluková hudba dostala za úlohu obranu kasární, hliadkovanie po meste a pochovávanie mŕtvych vojakov.“ Vladimíra však ako ešte neplnoletého 17-ročného mladíka poslali domov. Lenže v ich dome na Starých Horách v chudobnej osade Richárová sa už nachádzal štáb majora Morozova a kapitána Sokolova, takže hneď od 1. septembra 1944 sa pridal k partizánom. „Naša jednotka sa v Poprade spojila s postupujúcim 1. čs. armádnym zborom a zanedlho ma prevelili

opäť do už oslobodenej Banskej Bystrice. Do 30. júna 1947 som tam slúžil znova ako vojenský hudobník.“

Vladimír Strmeň, hrdina odboja, poručík vo výslužbe, vyhrával v rámci verejného zbierkového podujatia na akordeóne vo svojej záhrade v banskobystrickej Radvani za asistencie jednej zo slovenských televízií. „S hudbou žijem od narodenia, som preto rád, že sa mi pomocou nej podarilo pre našich dôchodcov vyzbierať 15 630 eur. Trikrát viac, ako som dúfal! Je fajn, že som mohol aj takto osláviť výročie víťazstva nad fašizmom.“

Text: Pavol Vitko

Foto: TASR

Rešpekt a dôvera

„Nasadenie profesionálnych vojakov v prospech domáceho krízového manažmentu v boji proti šíreniu Covid-19 je ukázkovým príkladom spôsobilostí a profesionality Ozbrojených síl SR,“ ocenil činnosť vojakov minister obrany Jaroslav Nad' 25. apríla po návšteve obce Bystrany, kde bola po šestnástich dňoch od uzavretia otvorená prvá rómska osada.

Osada Dreveníka patriaca k Žehre ostávala v prvej dekáde mája v karanténe ako posledná s 25 pozitívne testovanými ľuďmi, predtým ich bolo až 56.

Dobre bude

„Mám tam otca, priviezol som mu z Levoče kontrolné pásiky na meranie cukru v krvi a každý deň mu priveziem aj nejaké potraviny,“ povedal nám jeden z Rómov, ktorý 5. mája na príjazdovej ceste pred Dreveníkom odstaviť svoje auto. Keď položil nákup na stoličku, postavenú medzi dvoma páskami rozhraničujúcimi priestor na uzatvorený a voľný, odkráčal niekoľko krokov späť. Po súhlasnom prikývnutí službukonajúceho vojaka si z osady podišiel prevziať nákupnú tašku ďalší z príbuzných. „Chlapi, držte sa, dobre bude,“ vyprevádzal ich vojak. Aj oni zaželeli dvom vojakom a policajtovi dobrú službu. „Nie vždy to býva také pohodové, pretože medzi 1 300 ľuďmi uzatvorenými v karanténe sa dokážu nálady zmeniť doslova z večera do rána,“ porovnal major Matúš Šostronek, veliteľ Strediska civilno-vojenskej spolupráce Martin (CIMIC). Dôkazom bol napríklad nasledujúci deň, keď ku kontrolnému stanovištu prišli vyjednávať dve desiatky nie najlepšie naladených mužov. Dvaja príslušníci CIMIC im vykročili oproti. Sebavedome, no nie silácky. Hoci mali v puzdách pištole, nemali v skutočnosti žiadnu inú zbraň okrem argumentov a slov o pokoji. Napokon, ľuďom, ktorí boli už takmer mesiac odrezaní od sveta, nemožno zazlievať, že majú nervy na pokraji prasknutia. Nehovoriac o tom, že v osade vôbec nežije homogénna skupina ľudí. Sú viacerých vyznaní, rôznych majetkových pomerov, rozličných záujmov. Aj teraz však zvíťazila rozvaha... „Keď sme ľudí v Dreveníku uzatvárali 9. apríla do karantény, chvíľu trvalo, kým sa upokojili a kým prijali, že ozbrojené sily nie sú pre nich hrozbou, ale sú tu na to, aby im pomáhali. Vojakom sa to podarilo. Sú empatickí, získali si dôveru tunajších a tí sú k nim možno ešte otvorenejší ako k nám ostatným,“ poznamenal prednosta Obecného úradu v Žehre Miloš Pacovský.

Pani dochtorka

„Je to síce pre všetkých veľmi náročné na psychiku a výdrž, ale rozhodli sme sa, že CIMIC tím nasadený v operácii Umbrella 1 v Dreveníku strieďať nebudeme. Dôvera s miestnymi sa totiž výrazne viaže na našich konkrétnych ľuďoch. Keby sme ich rotovali, mohli by sme vybudované vzťahy oslabiť,“ vysvetlil major Šostronek. Porovnal tiež, že ak sa ľudia v karanténe sťažujú, že už pridlho nevideli blízkych, aj vojaci môžu hrať rovnakou kartou. Svoje rodiny nevideli od Veľkej noci, čo bol v čase našej návštevy mesiac.

„Samozrejme, za deťmi mi je veľmi smutno. Našťastie sa môžem spoľahnúť na manžela, ktorý sa o ne teraz stará,“ oceňuje rotná Ivana Krivošová, mamka troch detí. Pôsobí v štruktúrach Úradu hlavného lekára OS SR ako sestra špecialistka, no už od 14. apríla bola vyčlenená spolu s vojakmi CIMIC na plnenie úloh v operácii Umbrella 1 v Žehre a Krompachoch. Aj jej manžel je profesionálnym vojakom. V boji proti šíreniu Covid-19 pôsobil v operácii Karusel. „Naša Ivka je skvelá, málokoho si tunajší obľúbili tak ako práve ju,“ ocenil mjr. Šostronek kolegyňu, ktorá sa celé týždne pohybuje nielen v karanténizovaných uliciach, ale aj v obydlíach miestnych ľudí. Vojaci hovoria, že „má na konte“ minimálne jeden zachránený život, pretože vyhodnotiac stav jedného dieťatka privolala rýchlu zdravotnú pomoc a dieťa sa v nemocnici muselo podrobiť rýchlej operácii. Aj preto jej miestni nepovedia inak ako „pani dochtorka“. Predtým, ako vstúpila do ozbrojených síl, pôsobila pred 15 rokmi v rómskych osadách v pozícii asistentky, tak-

že má na čom stavať: „Nie je to pre mňa nič nové, viem, ako s ľuďmi vychádzať aj v takýchto lokalitách, rada pomáham, je to moje poslanie,“ potvrdila úsmevom spoza rúška, hoci hovorila aj o byrokracii a v niektorých prípadoch by bola za akčnejší prístup. Preto tiež sama, tak ako iní vojaci, prichádza s riešeniami a návrhmi. Dôležité bolo napríklad umiestnenie zdravotníckeho kontajnera rovno v Dreveníku, aby do uzavretej osady mohol priamo prichádzať pediater. Richard Koki, expert národného projektu Zdravé komunity, sám Róm a zároveň bývalý profesionálny vojak, s ňou jednoznačne súhlasil. „Sú tu aj celkom malé deti, treba ich očkovať, treba im poskytovať zdravotnú starostlivosť...“ Rotná Krivošová s kolegami z CIMIC tímov zároveň priebežne navštevovala v Krompachoch a okolí aj lokality, ktoré boli po karanténe začiatkom mája uvoľnené, no ľudí bolo treba pripraviť na kontrolné odbery a motivovať ich, aby nepoľavili v predpísaných opatreniach. „S vojakmi spolupracujem, odkedy sme v našom regióne vyhlásili v piatich lokalitách karanténu. Súčinnosť je naozaj veľmi profesionálna, či už ide o naplánovanie a realizáciu kontrolných odberov, monitorovanie zdravotného stavu, priebežné sledovanie vývoja a upokojuvanie situácie v osadách, alebo dodržiavanie karanténnych opatrení,“ chválila regionálna hygienička Renáta Hudáková.

Studené noci

„Vojaci nám vďaka ich technike a postupom ozrejmili nové možnosti vizuálneho záchytu osôb. Najmä v nočných hodinách by sme si s našimi prostriedkami neporadili. Oceňujem ich disciplínu, všestrannosť, takto si predstavujem spoluprácu,“ povedal na adresu príslušníkov ozbrojených síl, ktorí v operácii Umbrella 1 monitorovali okolie Dreveníka, okresný riaditeľ Policajného zboru SR zo Spišskej Novej Vsi plukovník Jaroslav Dulík. „Dvojice vojakov sa na viacerých stanovištiach okolo osady striedajú v dvanásťhodinových zmenách, pričom monitorujú, aby nikto neopúšťal karanténizovanú oblasť,“ zdôraznil major Marian Brinček, veliteľ operácie Umbrella 1. „Neusilujeme sa veľmi skrývať, pretože je dôležité, aby miestni o našom monitoringu vedeli. To niekedy samo o sebe stačí,“ povedal nám kapitán Martin Pizur počas nočnej kontroly jednotlivých stanovišť. Provizórne prístrešky chrániace najmä proti studenému nočnému vetru, vybudované z celtoviny a haluziny, či už vo vrbinách uprostred lúk, alebo na kraji lesa, hovorili o zručnosti a profesionalite. „Ak niekto opustí karanténizovanú zónu, môžeme mu vyjsť v ústrety a dohovoriť, aby sa vrátil. Keď to nezaberie alebo vyhodnotíme situáciu inak, spájame sa s naším takticko-operačným centrom v Krompachoch, ktoré obratom informuje policajný zbor, a ten voči ľuďom opúšťajúcim uzatvorenú zónu zakročí,“ vysvetlil služobný postup čatár Peter Sabol. Podobne ako veľká časť nasadených vojakov, ktorí sem boli v dvojtyždňových rotáciách prevelení najmä z posádok Michalovce, Prešov a Trebišov, aj on už má za sebou skúsenosti zo zahraničného nasadenia. No nielen to: „Cvičenia spojené s monitorovaním priestoru sme absolvovali už neraz. No tie nám

naši velitelia zvyčajne spestrili aj viacerými ďalšími zápletkami. Aktuálne úlohy sú jednoznačné, zvládame ich v pohode, rozdiel je však v tom, že nie sú cvičné, ale reálne. A to je predsa dobre,“ dodal čatár Sabol.

Na jednej lodi

Vojaci, ktorí sa striedali pri monitorovaní priestoru a plnili asistenčné úlohy v prospech policajného zboru, príslušníci CIMIC tímov, ktorí sa usilovali udržať pokoj a ústretovú atmosféru, vojenský zdravotníci, vojenský kuchári či príslušníci stáneho operačného centra v prvej tretine mája vedeli, že ich nasadenie v operácii Umbrella 1 sa ešte zďaleka nekončí. Vedeli tiež, že vydržia, lebo chcú pomôcť – a zvíťaziť. V čase našej návštevy bolo zrejmé, že v nasledujúcich dňoch ich kolegovia z operácie Karusel prídu na ďalšie odoberanie vzoriek, prácu budú mať aj kolegovia z operácie Kuriér či Dekontaminácia, že sa v Žehre pre pozitívne testovaných vybuduje karanténne centrum, že prídu členovia permanentného krízového štábu – a teda, že ich čaká ešte viac práce ako doteraz. Večer, keď sa jedna z cimikárskych skupín vracala na základňu, rotná Krivošová na korbě terénneho džípu začala nôtiť nie celkom známu pesničku. Ostatní sa k nej pridali: „Prisnil sa mi nevšedný sen, o tom, že viac už nie je strach, všetky brány otvorené, každému každý na dosah...“ Tú pesničku spieva Team a volá sa Na jednej lodi.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a rtn. Tomáš Iliev

„Naši vojaci si v karantenizovaných oblastiach vybudovali rešpekt a dôveru, inak by sme v operácii Umbrella 1 vzhľadom na naše čisto asistenčné kompetencie nemali šancu uspieť.“

major Marian Brinček
veliteľ operácie Umbrella 1

Posledný francúzsky partizán

V obci Malestroit v Bretónsku zomrel 13. apríla Roger Naël, ktorý spolu s krajanmi pomáhal pri oslobodzovaní Slovenska. Vtedy 19-ročný Roger Naël bol v roku 1944 najmladším z 200 Francúzov z práporu Foch, ktorí bojovali proti nemeckej armáde na území Slovenska, 56 z nich padlo a 45 bolo zranených. Na vŕšku Zvonica na Strečne pri Žiline, kde bojoval i Naël, je pochovaných 24 francúzskych bojovníkov. Obec

Strečno udelila Naëlovi v roku 2017 čestné občianstvo, v tom istom roku v septembri získal francúzsky partizán i štátne vyznamenanie SR Rad Bieleho dvojkríža. Posledný z jednotky francúzskych partizánov, ktorú v bojoch SNP viedol kapitán Georges Bazarer de Lannurien, podľa informácií francúzskej ambasády nezomrel na ochorenie Covid-19.

Foto: SITA

Nemecko chce Eurofighter a F-18

Nemecká ministerka obrany Annegret Krampová-Karrenbauerová oznámila, že Nemecko plánuje kúpiť 93 stíhačiek typu Eurofighter a 45 stíhačiek americkej výroby F-18 s cieľom nahradíť svoje staršie bojové lietadlá. Stíhačky F-18 sú potrebné na to, aby mohla byť súčasťou flotily lietadiel Tornado postupne vyradená. Nemecké letectvo si totiž musí zachovať určité schopnosti a iba výrobcovia z USA ponúkajú stroje umožňujúce prepravu jadrových zbraní. Stíhačky F-18 by Nemecku umožnili plniť svoje povinnosti v rámci NATO v oblasti jadrového odstrašovania. Nemecký parlament sa nákupom bude pravdepodobne zaoberať až v roku 2022 alebo 2023, teda po budúročných parlamentných voľbách.

Litva bojuje s vírusom

Šírenie ochorenia Covid-19 v radoch príslušníkov jednotiek NATO v Litve sa podarilo eliminovať. Oznámil to litovský minister obrany Raimundas Karoblis. Podľa predchádzajúcich informácií litovskej armády malo viac ako 20 vojakov síl NATO na základni Rukla pozitívne testy na koronavírus. Začiatkom apríla prepravili z Litvy do Nemecka šesť infikovaných nemeckých vojakov. Nemecko a Chorvátsko predtým vyslali do Litvy ďalších zdravotníckych pracovníkov. Na základni Rukla 100 km od ruských hraníc je mnohonárodná jednotka 450 vojakov, ktorej velí Nemecko. Sú v nej vojaci z krajín Beneluks, Českej republiky, Islandu, Nórska a Chorvátska.

Iránci zasiahli vlastných

Na 19 stúpol počet obetí incidentu z 10. mája, pri ktorom iránska raketa zasiahla počas manévrov vo vodách Ománskeho zálivu vlastné podporné plavidlo. Nešťastie si vyžiadalo aj 15 zranených. K udalosti došlo neďaleko iránskeho prístavného mesta Džásk, keď raketa nedopatrením zasiahla podpornú loď Konárak triedy Hendidžán. Zasiahnuté plavidlo, ktorého úlohou bolo presúvať cvičný terč, sa od neho dostatočne nevzdialilo. Loď holandskej výroby bola v roku 2018 prerobená tak, aby mohla odpáľovať protilodné strely. V službe bola od roku 1988.

Rusko proti družiciam

Rusko vykonalo test protidružicovej rakety. Protidružicové zbrane predstavujú vo vesmíre riziko aj tým, že vytvárajú oblak fragmentov. Tie sa môžu zrážať s inými objektmi či dokonca spustiť reťazovú reakciu likvidácie družíc na obežnej dráhe Zeme. Test protidružicovej rakety sa uskutočnil z kozmodrómu Pleseck, vzdialeného asi 800 kilometrov severne od Moskvy. Testovaný bol zrejme systém Nudol. Veliteľ vesmírnych síl USA generál John Raymond uviedol, že ruský systém je schopný zničiť satelity na nízkej obežnej dráhe.

Pandémia na lietadlovej lodi

Tretina z takmer 2 000 námorníkov, ktorí boli na palube francúzskej lietadlovej lode a dvoch podporných plavidiel v čase, keď vypukla pandémia koronavírusového ochorenia Covid-19, mala pozitívny test. Potvrdili nákazu celkovo 668 námorníkov z lietadlovej lode Charles de Gaulle a jednej z dvoch sprievodných fregát v jej bojovej skupine. Po tom, ako sa u niekoľkých členov posádky objavili príznaky ochorenia, padlo rozhodnutie, že lietadlová loď – jediná v službách francúzskych námorných síl – ukončí nasadenie v Atlantickom oceáne o desať dní skôr a vráti sa do domovského prístavu.

Praha kupuje Breny

Ministerstvo obrany Českej republiky podpísalo s Českou zbrojovkou zmluvu na dodanie takmer 40-tisíc ručných zbraní za 2,85 miliardy korún. Uherskobrodská zbrojovka by mala armáde do roku 2025 dodať viac ako 16-tisíc útočných pušiek Bren 2, vyše 21-tisíc pištolí CZ P-10, viac než 1 600 podvesných granátometov CZ 805 G1, takmer 100 PDW CZ Scorpion a cvičnú muníciu. Zbrojovka v posledných desiatich rokoch armáde dodala už okolo 40-tisíc ručných zbraní, najmä pušky Bren 1 a 2, ktoré nahradili samopaly Sa 58. Armáda chcela zmluvu podpísať už vlni, ale konkurencia nákup napadla na protimonopolnom úrade, ktorý napokon rozhodol, že obrana môže ručné zbrane nakúpiť bez výberového konania. Podľa náčelníka generálneho štábu armádneho generála Aleša Opatu budú nové zbrane aj pre rezervistov.

Na podporu boja proti koronavírusu prekonal sám seba, vyzbieral milióny a získal si lásku národa.

Veterán Tom Moore, ktorý vďaka originálnej kampani vyzbieral pre britských zdravotníkov viac ako 33 miliónov libier, v snahe pokračovať vo svojom úsilí naspieval spolu s ďalšími umelcami novú verziu známej piesne You'll Never Walk Alone, ktorá vzápätí zabodovala na prvom mieste rebríčka UK Singles Chart. Stal sa tak najstarším človekom, ktorý sa umiestnil na vrchole tejto hitparády.

Zbúral britskú hitparádu

Moore v spolupráci so spevákom a hercom Michaelom Ballom a zborom Voices Of Care chcel dosiahnuť, aby jeho zbierka na podporu britských zdravotníkov ďalej pokračovala. Ich cover verzia piesne You'll Never Walk Alone (Nikdy nebudeš kráčať sám) sa podľa spoločnosti Official Charts Company stala taktiež najrýchlejšie predávaným singlom roka 2020.

„Moje vnúťatá nemôžu uveriť, že som na vrchole hitparády,“ uviedol Moore týždeň pred stými narodeninami.

„Musím sa poďakovať Michaelovi Ballovi, zboru Voices Of Care a všetkým, ktorí sa podieľali na tom, aby sme získali peniaze pre zdravotníkov z Národného zdravotníckeho systému, ktorým všetci veľmi dlhujeme. A, samozrejme, verejnosti za jej podporu. Sme v tom spolu a ja som vám za to navždy vďačný,“ dodal Moore.

UK Singles Chart je rebríček najpredávanejších hudobných singlov na území Veľkej Británie. Spoločnosť Official Charts Company ho zostavuje každý týždeň.

Zjednotil národ

Veterána Toma Moora v priebehu niekoľkých dní spoznala celá Británia. Rozhodol sa totiž splniť výzvu, vďaka ktorej vyzbieral pre zdravotnícky personál v prvej línii milióny libier. Cieľom výzvy bolo stokrát prejsť dĺžku jeho záhrady s pomocou chodítka, ktoré ho podopiera pri kráčaní. Sto dĺžok vo svojej 25 metrov dlhej záhrade v juhoanglickom meste Bedfordshire chcel Moore prejsť do dňa svojich stých narodenín 30. apríla, no cieľ dosiahol už 16. apríla.

Kapitánovi Tomovi vyjadrili podporu a obdiv mnohé britské osobnosti vrátane princa Williama, ktorý povedal, že sa preňho stal legendou.

Tom Moore, ktorý počas druhej svetovej vojny slúžil v Indii, uverejnil na Twitteri výzvu, ktorou chcel upozorniť na finančnú zbierku. Pôvodne plánoval vyzbierať 1 000 libier po tom, ako skončil liečenie zlomeného bedrového kĺbu a rakoviny. „V poslednej vojne boli v prvej línii vojaci v uniformách,

no tentoraz sú našou armádou v uniformách lekári a zdravotné sestry. Aj teraz to zvládneme,“ povedal.

Do zbierky prispelo viac než 900 000 ľudí, pričom webová stránka Just Giving, cez ktorú bolo možné prispieť, bola pre preťaženie dočasne nefunkčná.

Opäť zvíťazil

Kapitán Tom sľúbil, že bude po záhrade chodiť dovtedy, pokiaľ budú ľudia prispievať. Pri naplnení cieľa v záhrade držali čestnú stráž vojaci z jednotky, v ktorej počas vojny slúžil. Peniaze, suma ktorých medzičasom presiahla 33 miliónov libier, rozdelia 150 zdravotníckym charitám. „Nikdy som ani len nespíval o tom, že by som mohol byť súčasťou niečoho takého,“ povedal dojatý veterán. „Majte na pamäti, že to prekonáme a na konci bude dobre.“

Zdolanie posledných desať dĺžok vysielali naživo i dve najsledovanejšie ranné britské televízne relácie. Veterána podporili aj bývalí kapitáni futbalových klubov Manchesteru United a Arsenalu Londýn – Rio Ferdinand a Tony Adams, zlatá olympijská medailistka Kelly Holmesová, viacero charitatívnych organizácií a médií.

Na internete sa rozbehla petícia, aby kráľovná Veľkej Británie pasovala kapitána Toma za rytiera. Veterán sa tiež stal najstarším britským influencerom, keď inšpiroval viacero ďalších rovesníkov a vyzbieral viac než 33 miliónov libier.

Thomas Moore sa narodil 30. apríla 1920. Počas vojny slúžil aj v Barme (dnešné Mjanmarsko). Jeho pešia jednotka sa v roku 1941 zmenila na tankovú. V službe vlasti dosiahol hodnosť kapitána. Po vojne pracoval v betonárskej firme a venoval sa pretekaniu na motorke. Má dcéru Hannah a vnúťatá Georgiu a Benjiho.

Pri príležitosti stých narodenín mu obdivovatelia z celého sveta poslali 120 000 pohľadníc. Kráľovské vojenské letectvo vyslalo kapitánovi Tomovi na počesť letku, ktorá preletela nad jeho domom. Akékoľvek vecné dary však skromný veterán odmietol. Povedal, že má všetko, čo potrebuje, a nech ľudia radšej obdarujú charitu.

Text a foto: TASR

Storočný starček, ktorý vyzbieral milióny a stal sa legendou

Deväť týždňov bez syna

Vyučovanie dvanásť hodín denne vrátane sobôt, nedeľ a sviatkov. Dva týždne v kuse. Aj takto vyzeral májový odborný kurz jednotlivca pre potreby vojenského zdravotníctva v priestoroch oddelenia výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy Úradu hlavného lekára OS SR na okraji Liptovského Mikuláša.

Na základe nariadenia náčelníka Generálneho štábu OS SR boli takto v rámci koronakrízy na maximálne zníženie rizika prenosu ochorenia Covid-19 upravené všetky druhy odborného výcviku jednotlivca.

Intenzívny kurz v Liptove

V posledný aprílový deň zložili vojenskú prísahu a ukončili v Základní výcviku a mobilizačného doplňovania Martin (ZaVaMD) sedemtyždňovú prípravu na službu v ozbrojených silách. Svetlana, Simona a Iveta sa potom hneď v prvý májový deň presunuli na Liptov a v priebehu ďalších dvoch týždňov absolvovali zdravotnícky kurz.

Jeho vedúci rotmajster Jozef Filický z oddelenia výcviku a vzdelávania a špecializačnej prípravy Úradu hlavného lekára pripomína, že je v mnohom iný ako tie predošlé. „Po ukončení základného vojenského výcviku absolvovali u nás kurz zberačov ranených OR-2 v skrátenej zintenzívnenej forme. Prebiehal každý deň vrátane sobôt, nedeľ a sviatkov, dvanásť hodín denne. Obvyklá dĺžka kurzu sú tri týždne, teraz bola dva týždne,“ vysvetľuje rotmajster Filický.

Počas kurzu sa frekventantky oboznámili so základným fungovaním vojenského zdravotníctva. Rotmajster Filický dodáva, že do kurzu aktuálne zakomponovali aj výučbu bojového záchranára. Teda poskytovanie zdravotnej starostlivosti raneným v boji. „Aj tak sa usilujeme posúvať výučbu a prípravu zdravotníkov novým smerom, ktorý využívajú popredné armády NATO. Spomínanej problematike sme venovali päť výcvikových dní.“

Podľa neho taký intenzívny kurz bol náročný aj pre inštruktorov. Usilovali sa celú problematiku odučiť a prakticky vyskúšať jednotlivé učebné úlohy. Samozrejme, s prísnyim dodržaním hygienických opatrení. Dôkladná hygiena a dezinfekcia boli základom. Nielen osobná, ale aj všetkých učebných a výcvikových zariadení, pomôcok a priestorov. Na teoretickú časť kurzu vybrali väčšiu miestnosť, aby v nej nebola veľká koncentrácia osôb a dodržali sa všetky opatrenia a odporúčania hygienikov. Štandardná vyučovacia hodina bola skrátená zo 45 minút na 30 a predĺžené boli prestávky medzi nimi, aby bol čas na potrebné dezinfekčné opatrenia. Rotmajster Filický spoločne s kolegami inštruktormi rotmajstrom Ľubošom Pančuškom, čatárom Jozefom Gajdošom (školil aj odberové tímy vojenských zdravotníkov) a rotnou Miladou Andraščíkovou spokojne konštatujú, že všetky

ciele kurzu sa im podarilo naplniť. Oceňujú úsilie a prístup frekventantiek kurzu: vojačiek 2. stupňa Svetlany Pajunkovej, Simony Fodorovej a vojačky 1. stupňa Ivety Kasanovej počas celého kurzu. Prvé dve ešte na základnom výcviku v Martine dobrovoľne absolvovali kurz Sanitár počas núdzového stavu.

Preč z ambulancie

Vojačka 2. stupňa Svetlana Pajunková, rodáčka zo Zemplínskeho Jastrabia v okrese Trebišov, absolvovala strednú zdravotnú školu v Michalovciach. Pracovala ako asistentka v zubnej ambulancii. „Som dynamická, stále v pohybe a dlho som premýšľala, že túto vlastnosť najlepšie uplatním buď ako vojačka, alebo policajтка. Môj priateľ robí väzenského strážcu v Košiciach, bratranec je policajt. Začiatky v Martine neboli ľahké, ale

„Nasadenie vojenských zdravotníkov hodnotím kladne. Plnili úlohy aj nad rámec svojich povinností a bežnej činnosti.“

brigádny generál MUDr. Vladimír Lengvarský
riaditeľ – hlavný lekár OS SR

mali sme dobrý kolektív a inštruktorov. Boli sme vlastne sedem týždňov uzavretí, stále sme chodili s rúskom. Najmä ráno pri telesnom cvičení a behu to nebolo jednoduché, ale zvládli sme to. Pre mňa bolo dosť náročné aj ranné vstávanie. O bojovom záchranárovi som v civile nemala ani potuchy. Keď sme praxovali v nemocnici v Michalovciach, tak tam bolo všetko po ruke. Tu mám ako vojenský zdravotník so sebou len to najnevyhnutnejšie, plus zbraň, prilbu, ochrannú vestu a ďalšie súčasti výstroja. Preto je zdravotnícka činnosť oveľa namáhavejšia. Ošetrovanie zraneného v uniforme tiež nie je také jednoduché, ale neľutujem, že som v armáde,“ hovorí 22-ročná vojačka.

Rodáčka z Poltára vojačka 2. stupňa Simona Fodorová po skončení strednej zdravotnej školy v Lučenci pracovala okrem iného na urgentnom príjme banskobystrickej nemocnice. Strela sa tam s mnohými úrazmi, zraneniami po haváriách, množstvom krvi, ale aj s amputáciami končatín. Do armády sa vybrala podľa vlastných slov aj pod vplyvom svojho otca, bývalého profesionálneho vojaka.

Rodina a priatelia

Vojačka 1. stupňa Iveta Kasanová pochádza zo Žarnovice. Absolvovala ošetrovateľstvo na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, pracovala v banskobystrickom kardio-centre aj ako sestra v zubnej ambulancii v Žiari nad Hronom. Jej hlavným motívom pre vstup do ozbrojených síl bol priateľ, ktorý je profesionálnym vojakom. V porovnaní s kolegyňami to mala predsa len ťažšie, lebo má dvaapoločnéno syna. Nevidela ho celých deväť týždňov prípravy v Martine a v Liptovskom Mikuláši. Postarali sa o neho starí rodičia a priateľ. Hovorí, že výcvik v rúsku pre ňu nebol až taký problém. Veď v ambulancii ho tiež nosila. „Kurz v Liptovskom Mikuláši mi dal veľa. Až tu vidíme, čo všetko musí zvládnuť vojenský zdravotník. Pri praktických zamestnaniach sme zistili, že nie je vôbec ľahké odtiahnuť veľkého a ťažkého zraneného vojaka do bezpečia, aby sme mu mohli poskytnúť prvú pomoc a vzápätí ho pripravili na transport do zázemia na ďalšie ošetrovanie. V takej situácii zdravotník musí zastupovať aj lekára, ktorý tam nemôže byť, a človeka zachraňuje. Musí rýchlo konať a rozhodovať v časovom strese a ešte v bojovej situácii. Je to však napriek tomu super skúsenosť,“ konštatuje.

Vojačky posilnia vojenské zdravotníctvo a začnú plniť úlohy v rožňavskom prápore RCHBO a v taktickom krídle Sliač. Spokojnosť s výsledkami intenzívneho odborného výcviku jednotlivca a prácou inštruktorov vyjadril aj veliaci poddôstojník a hlavný zdravotník OS SR štábný nadrotmajster Viliam Machara.

Spokojný generál

Riaditeľ – hlavný lekár OS SR brigádny generál MUDr. Vladimír Lengvarský na margo práce zdravotníckeho personálu v čase koronakrízy zdôrazňuje: „Chcel by som poďakovať všetkým, ktorí dlhodobo vykonávajú sťaž v nemocniciach po celom Slovensku. Hneď sa aktívne zapojili do služieb, boli začlenení do takzvaných covid-tímov. Vytvorili sme z radov vojenských zdravotníkov mobilné odberové tímy. Najskôr boli vyškolení zdravotníci z Úradu hlavného lekára. V rámci operácie Karusel zvládli prvý nápor. Potom sa pridali vojenský zdravotníci z ostatných zložiek OS SR. V operácii Umbrella v Žehre, Bystanoch a Krompachoch odvieďli vojenský lekári a zdravotníci veľmi dobrú prácu aj v spolupráci s civilnými zdravotníckymi zložkami. Som rád, že podľa hodnotenia sme boli najiniciatívnejší. V tejto súvislosti vyjadrujem veľkú spokojnosť najmä so zdravotníkmi z pozemných síl. Pozitívom bolo aj urýchlené vyškolenie sanitárov v núdzovom stave. Okrem iného pôsobia aj v Ústrednej vojenskej nemocnici Ružomberok. Nasadenie vojenských zdravotníkov preto hodnotím kladne. Nestretli sme sa s pokusmi vyhýbať sa povinnostiam. Naopak, plnili úlohy aj nad rámec svojich povinností a bežnej činnosti. Platí to pre všetkých príslušníkov zdravotníckej služby, ako aj v karanténnom mestečku v Bratislave.“

Text a foto: Jozef Žiak

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Marian Majer:

Komunikácia, modernizácia, efektivita

So štátnym tajomníkom MO SR Marianom Majerom sme sa rozprávali
aj o tom, čo nás čaká po období koronavírusu.

Aká cesta vás priviedla v roku 2004 prvý raz do rezortu obrany a čo vás pri obrane a bezpečnosti drží doteraz?

Po skončení univerzitného štúdia som začal pracovať v médiách, no po nejakom čase som sa dozvedel o existencii Inštitútu bezpečnostných obranných štúdií, ktorý pôsobil v rámci rezortu obrany. Keďže mi téma bezpečnosti, obrany a medzinárodnej politiky bola blízka už od vysokoškolských čias, rozhodol som sa vydať týmto smerom. Okrem necelých piatich rokov v mimovládnych organizáciách som odvtedy pracoval len v našom rezorte.

Keďže posledné štyri roky ste pôsobili ako riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka MO SR Róberta Ondrejcsáka, zrejme viete, čo od vás súčasná pozícia vyžaduje.

Ak by nebolo koronavírusu, tak by som mohol povedať, že ma v podstate nič

zásadné neprekvapilo. Jedine, že sme na ministerstve obrany dve pozície štátnych tajomníkov zredukovali na jednu, čo znamená aj nárast agendy. Kľúčovou zmenou je hodnotový súlad medzi ministrom a štátnym tajomníkom, s čím bol v minulosti problém. V našom prípade niet žiadnych pochyb.

Kde bude ťažisko vašich úloh?

Z hľadiska mojej pracovnej histórie mám blízko k medzinárodným vzťahom a k obrannej politike. Chcem sa preto úzko venovať napríklad tvorbe strategických dokumentov či našich politik a postojov v medzinárodnej agende. No aj preto, že po spomínanej redukcii na jedného štátneho tajomníka sa portfólio mojich úloh výrazne rozšírilo, neobchádzajú ma v zásade žiadne témy, ktorými ministerstvo žije. Od modernizácie cez vnútorný manažment až po budovanie štruktúr.

Za náš rezort ste gestorovali programové vyhlásenie vlády. V čom sa v oblasti obrany líši od predchádzajúcich?

Veľmi jasne pomenúva naše hodnotové nastavenie – medzinárodno-politické strategické ukotvenie v NATO a EÚ. Tým nechcem povedať, že predošlé programové vyhlásenie v časti obrana a obranná politika bolo zlým dokumentom, ale my máme ambíciu toto hodnotové nastavenie skutočne naplňovať, o čom svedčí aj nedávne spoločné vyhlásenie troch ústavných činiteľov pri príležitosti Dňa Európy. A rozvoj ozbrojených síl je pre nás rovnako dôležitý ako naplňovanie medzinárodných záväzkov.

Ako chcete dosiahnuť, aby boj proti čoraz rozšírenejším dezinformáciám nezostal len v deklaratívnej podobe?

Konzultácie prebiehajú od začiatku nielen v rámci rezortu, ale aj na medzirezortnej úrovni. Dôležitosť tejto problematiky po-

tvrdzuje aj programové vyhlásenie vlády. Pretože inak poskytneme priestor tým, ktorí majú záujem o spochybnenie nášho geopolitického ukotvenia, európskej a transatlantickej jednoty, deštrukciu demokracie, stability štátu či o dezinterpretáciu našich dejín. Dezinformačné kampane, šírenie rôznych klamstiev a zavádzanie ohrozujúce zdravie a bezpečnosť sme videli aj v posledných týždňoch či mesiacoch. V rezorte sa tomu budeme venovať od úrovne strategickej komunikácie cez činnosť ozbrojených síl až po podujatia s verejnosťou. Opakujem však, že toto úsilie nebude len v kompetencii jedného či viacerých štátnych úradov, riešenie si vyžaduje celoštátny prístup.

Kedy možno očakávať novú bezpečnostnú stratégiu, ktorej gestom je síce ministerstvo zahraničných vecí, ale nepochybne na nej bude participovať aj náš rezort?

Toto je veľmi dôležitá súčasť vládnych ambícií a s úvodnými krokmi chceme vyjsť už začiatkom leta. Chceme, aby bol tento proces inkluzívny, aby na ňom participovali štátne orgány aj záujmové združenia, mimovládne organizácie či jednotlivci. Kedy dôjde k jeho schvaľovaniu, je predčasné predvídať, ale proces nechceme zbytočne naťahovať. Príprava konkrétnych textov by sa mala začať už na jeseň.

Potom bude zrejme vypracovaná nová obranná stratégia, ktorú pripraví náš rezort...
Časový odstup tam bude, ale do istej miery budú oba procesy prípravy prebiehať paralelne.

Aká bude jej chrbtová kosť?

Dôležitým aspektom bude správna rovnováha medzi zdôraznením národného princípu povinnosti zabezpečovania vlastnej obrany so záväzkami, ktoré máme v rámci zabezpečovania obrany kolektívnej. Ďalej to budú ekonomické aspekty obrany, spolupráca s ďalšími aktérmi v rámci prípravy na obranu štátu a podobne.

Dá sa už odhadnúť, do akej miery bude krátený tohtoročný rozpočet obrany vzhľadom na výpadok ekonomiky spôsobený novým koronavírusom?

Toto je veľmi závažná vec, ktorou sa zaoberám každodenne. O to viac, že niektoré položky neboli rozpočtovo kryté už pred pandémiou, teda že sme zdedili viaceré problémy, s ktorými sa usilujeme vyrovnáť. Tým hlavným je, že plán splátok lietadiel F-16 bol veľmi ambiciózný. Ukázalo sa, že časť peňazí na prvú ročnú splátku v rozpočte nemáme, takže prebiehajú procesy prehodnocovania a presunu z niektorých iných položiek. Zároveň rokujeme s americkou stranou o splátkach na ďalšie roky, aby boli prijateľnejšie pre udržateľnosť nášho obranného rozpočtu. Značné náklady sú spojené aj so samotným intenzívnym zapojením ozbrojených

síl do boja proti šíreniu Covid-19. Najmä minister obrany v rámci komunikácie s ministerstvom financií robí veľmi intenzívnu prácu a snažíme sa, aby dôsledky na náš rozpočet boli čo najmenšie.

Kde bude rezort hľadať úspory a ako to ovplyvní plánovanie na nasledujúce obdobie?

Veľmi ostro si uvedomujeme rozpočtovú realitu na jednej strane a požiadavky ozbrojených síl, ktoré boli dlhé roky odsúvané, na strane druhej. Je zrejme, že bude musieť dôjsť k prehodnoteniam niektorých plánov a, bohužiaľ, počítame s tým, že

Určite nechceme ísť cestou ohrozovania sociálneho zabezpečenia a výdavkov na vojenský či civilný personál.

v rozpočte na budúci rok sa budeme musieť uskromniť. Pokiaľ ide o úspory, chceme predovšetkým zefektívniť vynakladanie finančných prostriedkov. Každá zmluva bude reálne nastavená tak, aby nedochádzalo k nadhodnocovaniu, aby sa peniaze nestrácali tam, kde nepatria, a aby sme kupovali len to, čo potrebujeme. V oblasti modernizácie samotné programové vyhlásenie vlády naznačuje, že sme ambiciózní tak v záujme našich ozbrojených síl, ako aj naplňovania záväzkov vo vzťahu k NATO. Minister obrany už avizoval, že do konca roka chceme prísť s návrhom riešenia výmeny radarov, diskutujeme o budúcnosti ťažkej mechanizovanej brigády, riešime otázky stíhacieho letectva aj v súvislosti s modernizáciou letiska Sliač a zároveň aj letiska Kuchyňa.

Nie je ohrozené sociálne zabezpečenie príslušníkov ozbrojených síl a zamestnancov rezortu?

Určite nechceme ísť cestou ohrozovania alebo narušania sociálneho zabezpečenia, ktoré dnes existuje, preto aj naši podriadení dostali úlohy hľadať vnútorné rezervy tak, aby neohrozovali výdavky na vojenský či civilný personál. Pokiaľ nebude prijaté nejaké celoplošné rozhodnutie na úrovni vlády, ktoré by zavazovalo aj nás, nie je žiadnym záujmom vedenia rezortu vstupovať do sociálneho zabezpečenia vojakov či kolektívnych dohôd s organizáciami zastupujúcimi zamestnancov.

Akú spoluprácu očakávate so slovenskými podnikmi obranného priemyslu?

Chceme, aby to bol zdravý vzťah dvoch entít založený na korektných a obojstran-

ne výhodných vzťahoch, čo v minulosti viackrát chýbalo.

Možno očakávať v súvislosti s celosvetovou pandémiou nové globálne alebo regionálne bezpečnostné hrozby?

Toto je strategická a veľmi legitímna otázka. Ukázali sa niektoré aspekty bezpečnosti, ktoré treba riešiť. Ide napríklad o nevyhnutnosť tvorby zásob či skvalitňovanie riešení krízového manažmentu. Na jednej strane je to návrat k dôrazu na národnú zodpovednosť, na druhej nevyhnutnosť ešte výraznejšej spolupráce v rámci NATO a EÚ. Nebudem teraz analyzovať, ako sa postupne vyvíja pozícia svetových veľmocí a čo všetko z toho môže vzniknúť. V našom prípade sa ukazuje dôležitosť dobrých národných rozhodnutí v nadväznosti na naše spojenecké a partnerské vzťahy.

Bude po pandémii Severoatlantická aliancia zomknutejšia?

Bude. Budeme sa okrem iného viac venovať reálnym mechanizmom krízového manažmentu a tomu, v čom si vieme navzájom pomôcť. V máji sa uskutočnilo stretnutie ministrov obrany formou videokonferencie, kde som zastupoval nášho ministra – a tieto témy už boli nastolené.

Budeme podobne hovoriť o európskej obrannej politike?

Tu v zásade platí to isté, čo aj na úrovni NATO. Bez ohľadu na aktuálnu pandémiu je dlhodobým trendom mechanizmy a nástroje európskej obrannej politiky posilňovať. Samozrejme, s dodatkom, že tieto mechanizmy musia byť vo vzájomnom súlade s procesmi v Aliancii.

Ako vy vnímate nasadenie príslušníkov v boji proti šíreniu Covid-19?

V celom negatívnom kontexte, ktorý pandémia priniesla, sa ukázalo, že ozbrojené sily patria k najefektívnejším inštitúciám krízového manažmentu nášho štátu, čo dokázali v celom spektre úloh, ktoré plnili a stále plnia. Aj preto chcem príslušníckam a príslušníkom ozbrojených síl poďakovať za ich nasadenie a prácu, ktorá má pozitívnu odozvu v celej krajine. Nepochybne sa musíme poučiť z niektorých nedostatkov a chýb, ktoré sme identifikovali, no zároveň sa môžeme tešiť z dôvery, ktorú si Ozbrojené sily SR svojím konaním zaslúžia.

Nielenže ste sa s ministrom obrany obaja narodili 21. marca, ale vláda vás vymenovala do pozície štátneho tajomníka presne na vašu štýridsiatku. Numerológ by zajasal...

Táto súvislosť môjho nástupu do funkcie je do istej miery možno kuriózna či úsmevná, no bez ohľadu na to budem robiť všetko pre to, aby naša spoločná práca mala zmysel a aby za ňou prichádzali konkrétné výsledky.

Zhovárал sa: Pavol Vitko

Foto: Jakub Neubauer

TÉMA

Dezinformácie a Covid-19 Infodémia

Informačný priestor Slovenskej republiky je naďalej náchylný na šírenie dezinformácií, konšpirácií a falošných správ. V súvislosti s ochorením Covid-19 sa situácia javí ako relatívne stabilná, bez výrazných fluktuácií. V informačnom priestore SR neboli zaznamenané cielené útoky masívneho charakteru sprevádzajúce Covid-19, napriek tomu sa primárne v priestore sociálnych médií ľahko množia dezinformácie. Ich cieľom zostáva naďalej spochybňovať euro-atlantickú orientáciu SR, Európsku úniu ako funkčnú inštitúciu a vykresľovať najmä Ruskú federáciu ako obeť Západu. Medzi nositeľmi a šíriteľmi dezinformácií nenastal výrazný posun v kontexte šírenia bežných dezinformácií. Ide najmä o tzv. alternatívne médiá a taktiež o niektorých politických predstaviteľov. Dezinformačné facebookové stránky majú niekoľkonásobne väčší počet interakcií ako facebookové stránky štátnych inštitúcií. Dezinformácie týkajúce sa ochorenia Covid-19 v súvislosti s obranou boli v slovenskom priestore marginálne. Na zníženie vplyvu dezinformácií je potrebné zvýšiť informovanosť, komunikáciu s verejnosťou a transparentnosť.

Dezinformácie vo svete

Medzi najčastejšie celosvetové dezinformácie o Covid-19 patrili tie o pôvode vírusu, keď sa menilo určovanie vinníkov a vírus bol označený ako únik z laboratória, prípadne sa skloňovalo jeho úmyselné vypustenie či už Ruskou federáciou, Čínou, Kanadou, alebo USA.

Dezinformácie s cieľnou agendou sa šírili predovšetkým z Číny, Ruskej federácie (RF) a Iránu. Irán šíril prevažne reaktívne informácie, ale aj tie v obmedzenej miere a boli zamerané predovšetkým na USA. Označovali ich ako pôvodcu vírusu, ktorý zneužili ako biologickú zbraň. Neštátni aktéri, no aj časti politického spektra či už v európskych krajinách, alebo USA, sa vyznačovali prepájaním Covid-19 s antiimigračnou politikou, posilnením, prípadne znovuzavedením hraníc a s označovaním hrozby ako úmyselnej mediálnej bubliny s minimálnymi dôsledkami na životy v porovnaní s inými chorobami.

V prípade Číny a RF existovala väčšia systematickosť a objavil sa aj nový spôsob legitimizácie dezinformácií. RF využila svoju sieť štátnych médií, proxy novinových stránok a účtov na sociálnych médiách na pretláčanie svojho naratívu. Išlo o naratívy vyzdvihujúce silu RF v boji proti Covid-19 a poukazovanie na neschopnosť Európskej únie a vznikajúce dôsledky ako rozpad Európskej únie.

Čína svoju dezinformačnú kampaň prispôbovala. Kampaň sa začala obvineniami USA ako pôvodcu vírusu. Táto kampaň bola neskôr ukončená, ukázalo sa, že tieto správy mali negatívnu spätnú väzbu a prešlo sa na systém, v ktorom sa vyzdvihovala efektívnosť Číny a vládnucej komunistickej strany pri zvládaní

epidémie. K tomu sa pridala kritika USA, ktoré podľa Číny neprávom očierňovali čínsky prístup k epidémii. Naratívy o tom, ako Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) chváli Čínu za prístup k pandémie a o ekonomickej reziliencii Číny, sa začali vyskytovať čím ďalej, tým viac a boli rozširované aj cez oficiálne čínske diplomatické kanály. Problematickým sa ukázalo aj odhadnutie počtu obetí v Číne. S odstupom času sa objavovali informácie, že obetí bolo niekoľkonásobne viac a prvotné informácie boli úsilím režimu vytvoriť obraz o tom, ako Čína pandémiu zvláda, a tým aj snahou o legitimizáciu režimu.

Nový spôsob legitimizácie dezinformácií bol vytvorený tak, že napríklad RF vytvárala dezinformácie, ktoré boli na sociálnych sieťach a v správach zdieľané inými aktérmi, ako napríklad Čínou. Vzápätí na to RF prebrala tieto správy s odkazovaním na Čínu ako na zdroj.

To, že v priestore Slovenskej republiky nedochádza k cieľnému rozširovaniu dezinformácií s agendou zo strany zahraničných aktérov, indikuje aj porovnanie s prípadmi pobaltských krajín, ktoré sa s týmito typmi útokov stretávajú. Pobaltské krajiny sa už niekoľko rokov považujú za cieľ masívnych hybridných aktivít, ktorých súčasťou je rozsiahla dezinformačná kampaň. Ruské noviny Sputnik tvrdili, že Covid-19 bol vytvorený vedcov v Litve. V marci bola na baltickom webovom portáli Delfi zverejnená falošná správa, ktorá tvrdila, že cvičenie Defender 2020 nebolo zrušené, len bol znížený jeho rozmer a bude prebiehať v Litve v utajenom režime. Divízia strategickú komunikáciu Ministerstva zahraničných vecí Litvy to v tweete označila za hoax. V Litve došlo aj k incidentu, keď v januári na litovskej spravodajskej stránke kauno.diena.lt bol zverejnený hoax tvrdiaci, že americký vojak v Litve má Covid-19.

Dezinformácie v SR

Podľa výročných správ Slovenskej informačnej služby a Vojenského spravodajstva v podmienkach Slovenskej republiky v čase pred krízou spôsobenou ochorením Covid-19 nebola zaznamenaná masívna cieľná dezinformačná kampaň. Napriek tomu sa slovenský informačný priestor vyznačuje veľkou mierou výskytu a vplyvu dezinformácií. Táto skutočnosť spolu s eróziou informačnej sféry viedla k vzniku Koncepcie pre boj SR proti hybridným hrozbám (2018).

Škodlivosť dezinformácií spočíva najmä v tom, že rozširujú klamstvá ako fakty, čo má vplyv na tvarovanie názorovej orientácie obyvateľstva nielen k neproblematickým otázkam, ale ich dlhodobý vplyv má negatívne dôsledky napríklad na zvyšovanie radikalizácie, čo sa premieňa priamo do podpory radikálnych strán. V súčasnosti neexistuje právny rámec, ktorý by dezinformácie a falošné správy obmedzoval, ich úmyselné šírenie je pre šíriteľa bez postihu.

Koronavírus ako zbraň hybridnej vojny

Čína už na začiatku pandémie protestovala v Európe proti prijímaniu nezištnej pomoci od Taiwanu. Na rozdiel od Taiwanu však posielala európskym štátom svoje zásielky rúšok, respirátorov a testov ako

normálny tovar, nakúpený za peniaze, a zároveň nabádala európskych politikov, aby jej verejne vyjadrovali „vdaku za nezištnú pomoc“. Do Talianska dokonca predala tú istú zásielku, ktorú jej Taliani vo februári poslali ako humanitárnu pomoc zadarmo. Spolu s ruskou dodávkou napospol nepoužiteľných pomôcok do Talianska zasa prišli ruskí vojenski agenti. Za nakrútenie a zverejnenie videa, v ktorom talianski občania ďakujú Rusku, Rusi núkali po dvesto eur.

Aj útoky hekerov, ktoré po prepuknutí ochorenia Covid-19 ohrozovali nemocnice v Českej republike, nesú podľa českých odborníkov neklamné znaky práce vládnych čínskych a ruských počítačových zločincov. Podobne ako ďalšie podvody, falošné správy či manipulatívne videá aj hekerské útoky zapadajú do rámca hybridnej vojny, v ktorej ide o zneisťovanie občanov, rozosievanie nedôvery k vláde a oficiálnym médiám, šírenie pocitu ohrozenia, strachu a dojmu, že liberálna demokracia nie je schopná zaručiť ich bezpečnosť.

Nerobme si ilúzie: hybridná vojna je tu a zúri naplno. Neveríte?

Falošný e-mail v Litve

Litovský minister obrany Raimundas Karoblis dostal falošný e-mail, ktorý obsahoval oznámenie o stiahnutí síl NATO z Litvy. Správa bola zaslaná v mene generálneho tajomníka

#MYSMENATO 4 ČASTÉ MÝTY O NATO & COVID-19

NATO NEDOKÁŽE POMÔCť ČLENSKÝM KRAJINÁM V BOJI S KORONAVÍRUSOM: NATO ZABEZPEČUJE LETECKÚ PREPRAVU ZDRAVOTNÍCKEHO MATERIÁLU NAPRIKLAD AJ NA SLOVENSKU ČI V ČESKU. NATO POMÁHA S LOGISTIKOU, PLÁNOVANÍM, BUDOVANÍM POĽNÝCH NEMOCNÍC, DEZINFEKCIU VERNÝCH MIEST.

KORONA KRÍZA ROZBIJE NATO: NATO EXISTUJE UŽ VIAC AKO 70 ROKOV A POČAS SVOJEJ EXISTENCIE POMÁHALO SRIEŠENÍM MNOHÝCH KRÍZ. NATO ZABEZPEČUJE, ABY SA ZO ZDRAVOTNEJ KRÍZY NESTALA BEZPEČNOSTNÁ KRÍZA. FUNKČNOSŤ A ČINNOSŤ NATO OSTÁVA ZACHOVANÁ A MISIE POKRAČUJÚ.

COVID-19 JE ZBRAŇ, KTORÚ VYTVORIL NATO: NATO JE OBRANNOU ALIANCOU, KTORÁ CHRÁNÍ TAKMER 1 MILIARDU ĽUDÍ. PODĽA DOTERAJŠÍCH ŠTÚDIÍ MÁ COVID-19 PÔVOD U ŽIVOČÍCHOV A NIE JE UMELO VYTVORENÝ. TENTO VÍRUS MÁ PÔVOD V ČÍNE, KTORÁ NIE JE ČLENOU ALIANCIE.

CVIČENIA NATO ROZŠÍRILI KORONAVÍRUS: OD ZAČIATKU ŠÍRENIA NÁKAZY NATO PRIJALO OPATRENIA NA ZABEZPEČENIE PREVENČIE PRED ŠÍRENÍM VÍRUSU PRI SVOJICH ČINNOSTIACH.

Dezinformácie sa môžu zdať ako neškodlivé, no práve vznik a rozšírenie Covid-19 potvrdili to, že pôsobia negatívne a môžu mať ďalekosiahle dôsledky. Jednou z pozitívnych vecí pandémie tak bude poukázanie na to, aký môžu mať dezinformácie priamy a hmotný vplyv a že treba proti nim začať aktívne konať.

Dezinformácie a falošné správy sú šírené z niekoľkých dôvodov. Ako zábava; šíriace osoby vedia, že ide o dezinformáciu, a tak ju šíria v rámci vtípu. Ako zábava môžu byť však šírené s tým, že osoba vie, že ide o dezinformáciu, a vie, že ostatné osoby túto správu budú brať vážne. Ďalším dôvodom je úprimná snaha o šírenie informácií, ako sú zdravotné rady, novinky a pod., pričom tieto informácie nevedomky obsahujú dezfor-

mácie (napr. prípad starostky v obci Brunovce, ktorá v dobrej viere šírila rady obsahujúce hoaxy). Najväčším prípadom je šírenie týchto správ s určitou agendou, či už ide o aktérov cudzej moci, alebo domáce zoskupenia so špecifickou agendou.

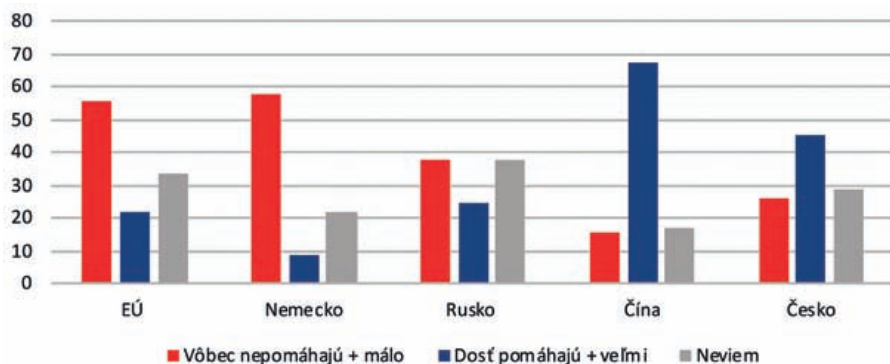
Trendy súvisiace s rozširovaním dezinformácií a falošných správ v priestore SR sledujú trendy vývoja falošných správ v prípade bežnej, nekrízovej situácie. Ide o adoráciu Ruskej federácie zo strany tzv. alternatívnych médií a stránok s podobným obsahom, kritiku NATO a Európskej únie. Tie boli rozširované slovenskými portálmi a jednotlivcami, nejavili známku centralizácie ani iného zahraničného tlaku. Situácia je pomerne odlišná v súvislosti s Čínou, ktorá dezinformácie rozširuje v slovenskom priestore aj cez oficiálne kanály. Toto je súčasť všeobecnej taktiky aplikovanej pri všetkých krajinách, nejde o špecifické zameranie na SR.

Na slovenskej dezinformačnej scéne mala veľký účinok informácia súvisiaca s obranou, podľa ktorej sa pandémie Covid-19 využíva na tichý presun amerických vojenských jednotiek na východ. Dezinformáciu zdieľal aj člen Európskeho parlamentu za stranu ESNS. Dezinformáciou s výrazným dosahom bolo tiež obvinenie Angely Merkelovej zo zadržania kontajnera smerujúceho na Slovensko s pomocou proti Covid-19. Šíril ju bývalý poslanec NR SR za SNS.

V politickej rovine bola kritizovaná nedostatočná pomoc poskytovaná Európskou úniou a absencia riešení a plánov do budúcnosti v súvislosti s pandemiou. Darovanie zdravotníckych pomôcok zo strany európskych štátov, ako sú Francúzsko a Nemecko, a ich spoluprácu dezinformačné médiá ignorovali. Naproti tomu bola vyzdvihovaná pomoc Ruskej federácie Taliansku (položená do silného kontrastu s absenciou pomoci EÚ) a taktiež pomoc Slovensku. Pomoc Taliansku bola zdrojom pre

Do akej miery podľa vás nasledujúce krajiny či zoskupenia pomáhajú Slovensku s koronavírusom

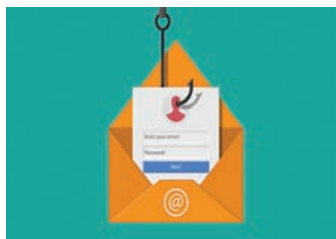

Zdroj: Denník N

ka NATO Jensa Stoltenberga a dostali ju aj litovské médiá a úradníci v bruselskom sídle Severoatlantickej aliancie.

„Je to nový pokus o premenu koronavírusovej krízy na bezpečnostnú krízu,“ komentoval záležitosť minister Karoblis. Podľa jeho názoru táto falošná informácia mala zdiskreditovať spojencov NATO a samotnú organizáciu.

V rámci úsilia o ochranu východného krídla NATO je v súčasnosti na vojenskej základni Rukla v strednej Litve umiestnená mnohonárodná jednotka v sile asi 450 vojakov, ktorej velí Nemecko.

Litovská armáda uviedla, že v posledných mesiacoch bolo zaznamenaných mnoho pokusov o šírenie nepravdivých informácií týkajúcich sa pandémie infekčnej choroby Covid-19 spôsobovanej novým koronavírusom SARS-CoV-2.

Litva doteraz eviduje 1 307 potvrdených prípadov infekcie a 38 úmrtí. Tamojšia vláda vyhlásila stav núdze a do 27. apríla nariadila obyvateľom, aby obmedzili svoj pohyb mimo domova.

Dezinformačný útok v Poľsku

Poľsko sa stalo terčom komplexnej dezinformačnej operácie, ktorá sa podľa všetkého zamerala na poľsko-americké spojenectvo a zodpovedá predošlým ruským kybernetickým útokom.

Oznámil to hovorca riaditeľa poľskej bezpečnostnej služby Stanislaw Zaryn s tým, že prípad vyšetrujú a zatiaľ neexistuje žiaden finálny dôkaz, že útok nariadilo Rusko. Má však podľa neho všetky znaky kampane vedenej Kremľom.

Zaryn opísal kybernetický útok, ktorý sa zamerl na webstránku Akadémie vojenských štúdií vo Varšave, na sociálnej a mikrobloggerovej sieti Twitter. Útočníci na stránke zverejnili falošný list, ktorý v mene rektora školy vyzýva poľských vojakov, aby bojovali proti „americkej okupácii“.

#MYSMEEU

**OPATRENIA EURÓPSKEJ KOMISIE
V OBLASTI ZDRAVOTNÍCTVA**

REALIZUJE SPOLOČNÉ VEREJNÉ
OBSTARÁVANIE NA
ZABEZPEČENIE OSOBNÝCH
OCHRANNÝCH PROSTRIEDKOV,
PLŮČNÝCH VENTILÁTOROV,
TESTOVACÍCH SETOV,
TERAPEUTÍK.

OBMEDZUJE VÝVOJ OSOBNÝCH
OCHRANNÝCH
PROSTRIEDKOV (TEDA NAPR.
RUŠOK, OCHRANNÝCH ODEVOV,
RUKAVÍC, TESTOV, LIEKOV
ATD.) DO TRETIET KRAJÍN,
PRIORITNE KVŮLI ZABEZPEČENIU
POTREB NA VNÚTORNOM TRHU.

VYTVARA STRATEGICKÉ
ZDRAVOTNÍCKE ZÁSADY – PRE
TENTO ÚČEL VYČLEŇUJE
ROZPOČET V OBJEME CCA 300
MIL. EUR

NA PODPORU VÝSKUMNÍKOV
(VÝVOJ VAKCÍN
A LIEKOV) UVOĽNILA EURÓPSKA
KOMISIA SÚMU VO VÝŠKE 140
MIL. EUR.

VYTVARA NÁSTROJ NÚDZOVEJ
PODPORY, KTORÝ BUDE
MOBILIZOVAT ZDROJE VO VÝŠKE
2,7 MLD. EUR NA NÁKUP
A DISTRIBÚCIU ZDRAVOTNÍCKEHO
VYBAVENIA, VYTVORENIE
MOBILNÝCH LEKÁRSKÝCH TÍMOV
ALEBO DODATOČNÝ
ZDRAVOTNÍCKY MATERIÁL

ZAVIEDLA AJ DOČASNÉ VÝNIMKY
PRE UPLATŇOVANIE NARIADENIA
O UMIESŤŤOVANÍ
ZDRAVOTNÝCH POMÔCKOK NA
TRHU EÚ S CIEĽOM POVOĽT
UVEDENIE NA TRH
NECERTIFIKOVANEJ POMÔCKY,
KTORÁ JE ZÁSADNÁ PRE
OCHRANU VEREJNÉHO ZDRAVIA

denník La Stampa označená za takmer nepoužiteľnú. Toto tvrdenie nebolo potvrdené viacerými zdrojmi. K podobnej komunikácii došlo v prípade čínskej pomoci Veľkej Británii a Španielsku. Dodané testy boli považované za nedostatočne efektívne, prípadne úplne nefunkčné. Uvedené čínske dodávky nepredstavovali humanitárnu pomoc, ale boli od Číny nakúpené.

V súvislosti s Ruskou federáciou sa objavila vplyvná falošná správa, ktorá tvrdila, že Poľsko nepovolilo prelet lietadla RF s pomocou do Talianska. Správy podobného typu sa vyznačovali spochybňovaním kompetentnosti EÚ a vyzdvihovaním Ruskej federácie. Tieto javy vystihujú trendy spred krízového obdobia a aplikovali sa aj na oblasť Covid-19.

V domácom, nepolitickom prostredí, boli šírené dezinformácie hraničiace až s úrovňou poplašnej správy. Šírili sa audionahrávky opisujúce vyhlásenie stanného práva, uzavretie Bratislavy, pričom na jej zabezpečenie mali dohliadať vojaci. Veľký dosah mala aj nahrávka odrádzajúca od užívania lieku s obsahom látky ibuprofen, keďže podľa nej mal znásobovať šírenie koronavírusu v ľudskom organizme. Ďalej sa šírili pochybné medicínske rady bez faktického podloženia.

Trendy vplyvu alternatívnych médií spred obdobia pandémie sú potvrdené aj v grafe, v ktorom sa prejavuje nedôvera voči EÚ a voči Nemecku, ktoré je považované za jedného z lídrov EÚ.

Výskumy verejnej mienky na Slovensku potvrdzujú niektoré zistenia, no ukázali sa aj prekvapenia. Slovenská akadémia vied vykonala prieskum, ktorý ukázal, že ak by bola na nový koronavírus vyvinutá vakcína, rozhodne alebo skôr by sa dalo očkovať 68 % opýtaných Slovákov a Sloveniek. Relatívne nízke číslo

môže byť spôsobené vplyvom dezinformácií v oblasti očkovania (tzv. antivaxeri). Tento výsledok je v kontraste s výsledkami prieskumu Eurobarometra z roku 2019 týkajúceho sa postojov Európanov k očkovaniu. Z prieskumu vyplýva, že 84 % občanov SR (EÚ priemer 85 %) je presvedčených, že očkovanie je účinný spôsob prevencie infekčných chorôb a ochrany seba aj iných. Dôvodom môže byť to, že ľudia sú pod väčším vplyvom formovania názorov z alternatívnych médií, spochybňujú vedu, históriu a pod. V súvislosti s Covid-19 je rozšírený názor, že ide len o silnejšiu chrípku, pandémia je preceňovaná a nafukovaná mainstreamovými médiami.

V súvislosti s dezinformačnou scénou došlo k prekvapujúcemu zisteniu. Denník N meral počet interakcií na stránkach seriózných médií, bulváru a alternatívnych/dezinformačných médií. Podľa jeho výsledkov došlo v období od vzniku pandémie k výraznému nárastu záujmu ľudí o informácie zo seriózných médií.

„Obsah listu zodpovedal hlavným naratívom, ktorými ruská propaganda stále voči sebe stavia Poľsko a Spojené štáty,“ vyjadril sa Zaryn.

O obsahu listu informovalo viacero médií, medzi nimi i spravodajský portál známy pre zverejňovanie dezinformácií.

Poľské úrady podľa Zaryna veria, že účelom operácie bolo spôsobiť informačný chaos, podkopať morálku poľských vojakov a okrem iného aj vyvolať protiamerické nálady.

Kremeľ sa podľa hovorca usiluje využiť krízu spôsobenú novým koronavírusom, aby sa oslobodil od medzinárodnej izolácie a presvedčil Západ, aby stiahol sankcie uvalené na Rusko za jeho aktivitu na Ukrajine.

„Kremeľ chce očierniť Poľsko, pretože je prísny zástancom sankcií,“ dodal Zaryn.

Siete 5G

Britské ministerstvo kultúry chce nariadiť zástupcom sociálnych médií, aby agresívnejšie reagovali na teórie, podľa ktorých 5G siete šíria koronavírus. Reaguje tak na správy, podľa ktorých ľudia začali podpaľovať stožiare s vysielačmi pre 5G siete.

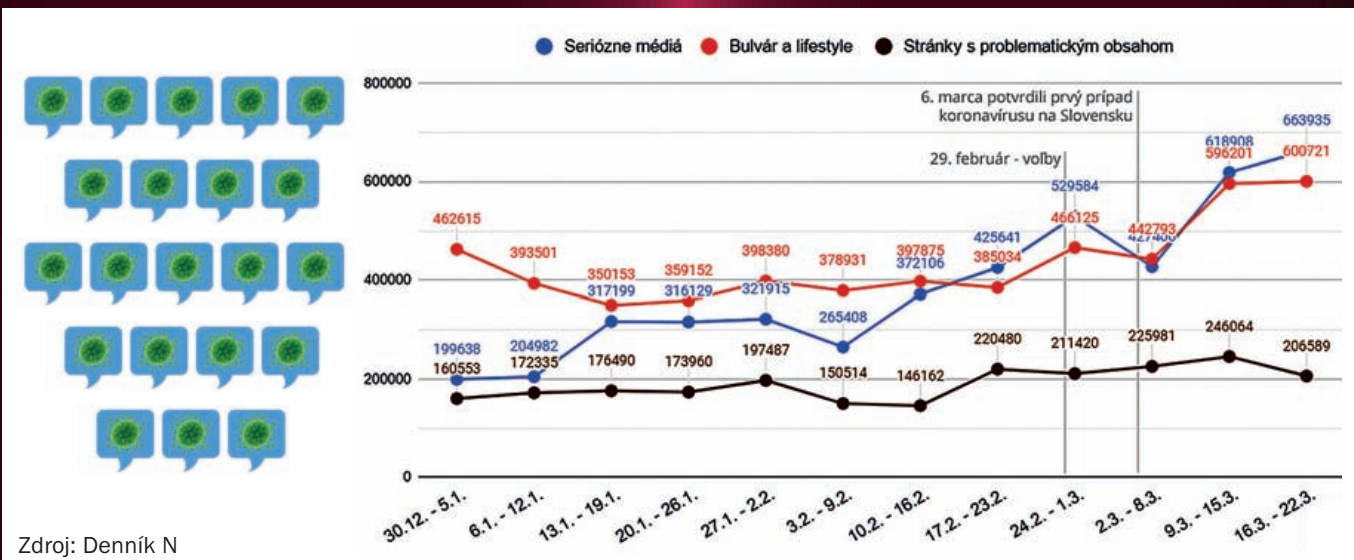
Podľa hovorkyne ministerstva zaznamenali takéto útoky napríklad v Birminghame či Liverpoole. Dodala, že páchatelov postavia pred súd: „Musíme spolupracovať so sociálnymi médiami na čo najrýchlejšom zastavení šírenia týchto nezmýslov na ich platformách.“

Nepravdivé správy sa šíria na platformách ako Facebook, Twitter, YouTube, TikTok, Nextdoor, Pinterest či Change.org. Odborníci označili teóriu, že koronavírus sa šíri vďaka 5G sieťam, za nezmysel a vysvetlili, že to nie je možné z hľadiska biológie ani fyziky.

Počet interakcií (lajkov, komentárov, zdieľaní) pre desať facebookových stránok z každej kategórie

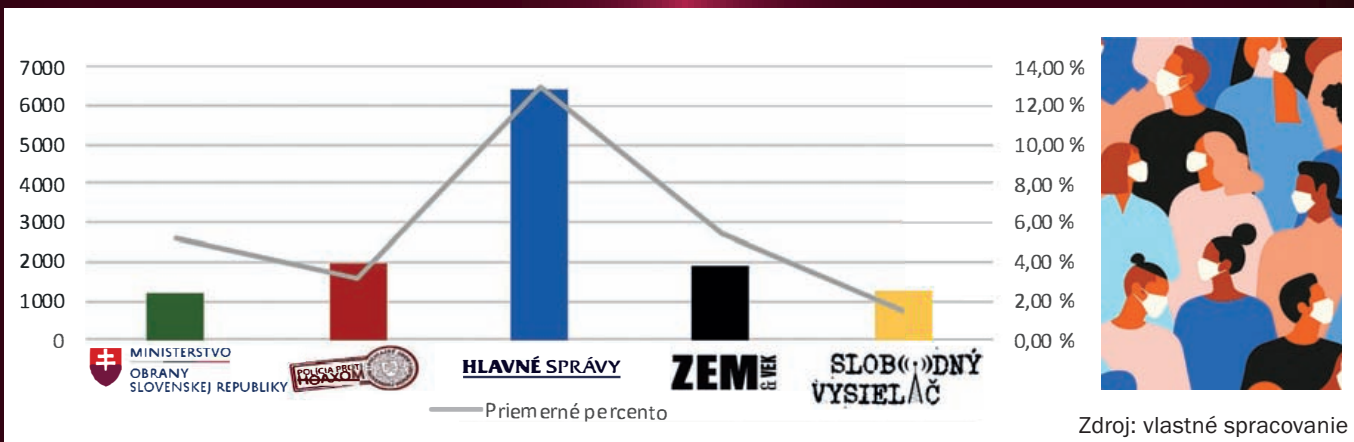
Zdroj: Denník N

Napriek uvedenému trendu v oblasti komunikácie a boja proti dezinformáciám štátne inštitúcie výrazne zaostávajú. V prieskume interakcií majú facebookové príspevky alternatívnych webov omnoho vyšší počet interakcií (pravdepodobne aj niekoľkonásobne vyšší dosah) ako príspevky štátnych inštitúcií. V analýze bolo sledovaných päť príspevkov s najvyšším počtom interakcií (lajky,

komentáre, zdieľania) na piatich facebookových stránkach. Výsledok potvrdil trend prevalence dezinformačných médií na sociálnych sieťach. Najaktívnejšie príspevky stránok ako Ministerstvo obrany SR a Polícia SR – Hoaxy a podvody majú niekoľkonásobne menší počet reakcií ako facebooková stránka Hlavných správ, ktorá patrí medzi popredné dezinformačné médiá.

Priemerné interakcie na príspevky v číselnej hodnote a v percentách v pomere k počtu sledovateľov

Zdroj: vlastné spracovanie

Viacero spoločností už podniklo kroky a upozornilo na nepravdivosť týchto informácií, no nezakázali diskusie o tejto téme. Napríklad Facebook odstránil niekoľko skupín, ktoré podporovali útoky na stožiare. Spoločnosť Vodafone označila problém za ohrozenie národnej bezpečnosti. „Správy, ktoré spájajú šírenie koronavírusu s 5G sieťami, sú úplne nepodložené. Prosím, nešírte ich v sociálnych médiách – falošné správy môžu mať vážne následky,“ uviedol výkonný riaditeľ firmy Nick Jeffery.

Táto dezinformácia sa však už stihla objaviť aj medzi slovenskými používateľmi Facebooku. Príspevok, ktorý informoval o montáži 5G siete na Slovensku, mal za krátky čas viac ako 2 600 videní.

Lenže žiadna 5G sieť sa na Slovensku zatiaľ nebuduje a momentálne len prebieha tender na pridelenie frekvencií. Šírenie koronavírusu pomocou rádiových vln nie je možné.

Dobrou správou však je, že tak v Británii, ako aj na Slovensku sú naj dôveryhodnejšími zdrojmi informácií o pan-

démii koronavírusu tradičné spravodajské médiá a oficiálne vládne komunikačné kanály. Konšpirátori a hoaxeri sa väčšinou tejto téme vyhýbajú a návštevnosť ich kanálov počas koronakrízy nestúpa.

Nacistické nezmysly

Líder krajne pravicovej strany ĽSNS Marian Kotleba zverejnil tri videá k téme pandémie koronavírusu. Podľa neho priniesli koronavírus na Slovensko migranti: „Po Európe behajú imigranti, ktorí neprešli žiadnou kontrolou a z ktorých mnohí sem práve ten koronavírus doniesli. A my sa tu ideme obmedzovať, my si tu ideme povinne umývať ruky a dávať do karantény našich vlastných občanov, ale necháme sem tých cudzincov ďalej prúdiť, necháme sa stále nimi ďalej a ďalej zaplavovať. Takto to jednoducho ďalej nemôže ísť!“ vyhlásil Kotleba.

V druhom videu sa pokúša spochybňovať EÚ. „Toto, čo dnes zažívame, to je program Európska únia plus. Európska únia, ktorá totálne likviduje národné štáty, ktorá je

Boj proti dezinformáciám

Dezinformačné operácie v súvislosti s Covid-19 a aj vo všeobecnosti majú nízky úspech v Taiwane. Taiwanská vláda sa vyznačuje vysokou úrovňou transparentnosti a je citlivá na verejnú mienku. V roku 2018, počas komunálnych volieb, dochádzalo k mnohým dezinformačným útokom pripomínajúcim tie v Poľsku. Cieľom bola diskreditácia kandidátov a politických strán. Na odrazenie tohto vplyvu sa vláda rozhodla zlepšiť komunikáciu s verejnosťou. Medzi stratégie patrila zvýšená komunikácia na sociálnych sieťach, v ktorej boli dostatočne komunikované ciele zavedených opatrení, a zvýšenie vládnej transparentnosti.

Informovanosť, transparentnosť a overovanie si informácií je cesta boja proti dezinformáciám. V krízovom období, aké nastáva teraz, by si štátne inštitúcie mali uvedomiť zodpovednosť za informovanie verejnosti, upozorňovať na hoaxy a dezinformácie a reagovať na ne.

Mainstreamový mediálny priestor je často kritizovaný za neobjektívnosť, no nepresnosti vznikajú väčšinou v rámci neúmyselných chýb, nie účelnej manipulácie. Napriek dodržiavaniu novinárskych zásad sa chyby dejú. Na druhej strane nemôžeme očakávať rešpektovanie novinárskych zásad od tých portálov, ktorých cieľom je prispievať k erózii mediálneho priestoru.

V krízovej situácii je problematické, že mediálny priestor je mäťuci. Neprestajne prúdi obrovské množstvo informácií, takže sa môže stať, že aj seriózne médiá v snahe byť medzi prvými, čo prinesú novinky, zverejnia dezinformácie. Presne takéto situácie šíriteľom dezinformácií vyhovujú. Môžu mainstreamové médiá obviňovať z klamstva a upevniť si tak pozíciu medzi svojimi podporovateľmi.

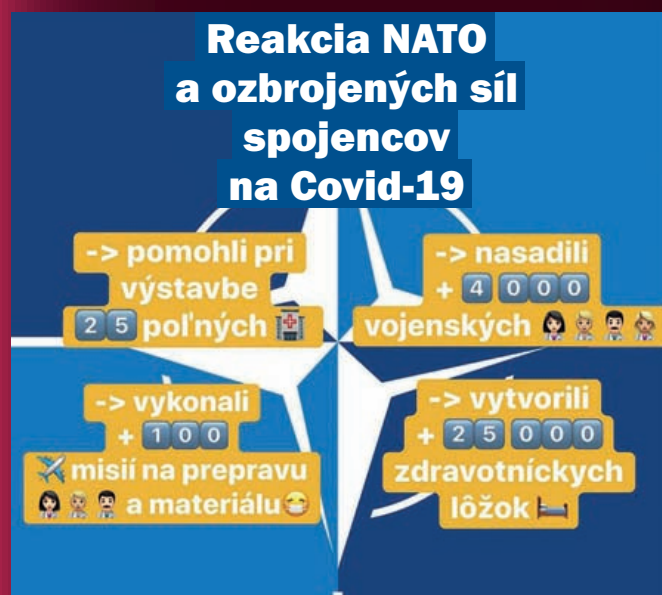
V súvislosti s informovanosťou o Covid-19 je vítané každodenné informovanie o priebehu pandémie a o prijatých opat-

reniach zo strany Ústredného krízového štábu SR, rovnako ako aktivita Národného centra zdravotníckych informácií a Úradu vlády SR, ktoré v súčinnosti zriadili centrálnu webovú stránku korona.gov.sk. Obsahuje aktuálne informácie o počte nakažených a o vývoji, prijatých opatreniach, aktuálnych správach a zdravotníckych radách. Centralizácia údajov na jednom mieste zvyšuje informovanosť, a teda pomáha aj boju proti dezinformáciám.

Úmysel centralizovať informácie čiastočne znižuje nedostatkové zaradenie do komunikačného prúdu, keď napr. v niektorých facebookových príspevkoch v súvislosti s Covid-19 abscentuje spomenutie stránky napriek tomu, že stránky ako uvzsr.sk, standardnepostupy.sk sú v príspevkoch uvedené. Ako centrálna stránka založená práve na účely informovanosti by sa mala nachádzať na prvom mieste, rovnako by mala zastrešovať oficiálne stránky s podobným obsahom. Využívať niekoľko stránok s podobným obsahom a minimálnou interakciou a odkazmi medzi nimi je z hľadiska presného zdieľania informácií neefektívne. Dôraz by mal byť kladený aj na uvádzanie stránok na konci každého príspevku súvisiaceho s Covid-19. Týmto spôsobom by bol nápor otázok smerovaný priamo na zodpovedné stránky, ktoré majú prezentovať informácie jasným, ľahko pochopiteľným spôsobom. Tým by sa odbremenili zamestnanci kontaktných bodov, ktorí stále odpovedajú na otázky, na ktoré sú už na stránkach uvedené odpovede.

Text: Dominik Štepanovič

Analytický útvar MO SR

kedykoľvek pripravená prijať ďalšie a ďalšie usmernenie, príkaz a rozhodnutie na to, aby likvidovala suverenity národných štátov, ale keď ide o nejakú pandémiu, ako napríklad v tomto prípade cez tú koronu, tak zrazu Únia mlčí,

necháva v tom národné štáty, nech sa topia samy.”

V skutočnosti Slovensko dostane od EÚ takmer 2,5 miliardy eur na pomoc v boji s následkami koronavírusu. Európska únia vytvára strategické zdravotnícke zásoby – na tento účel vyčleňuje rozpočet v objeme cca 300 mil. eur. Jednou z jej priorít je tiež vývoj vakcíny a liekov na Covid-19. Na podporu výskumníkov uvoľnila Eu-

rópska komisia 140 mil. eur. Na úrovni EÚ sa tiež pripravuje plán hospodárskej obnovy Únie, potrebný na reštart ekonomiky po kríze v strednodobom až dlhodobom horizonte. Dôležitým nástrojom obnovy bude aj nový viacročný finančný rámec EÚ. A mnoho ďalších opatrení.

V treťom a zatiaľ poslednom videu M. Kotleba hovorí o tom, že vírus bol umelo vytvorený v laboratóriách, aby zotročil ľudstvo. „Tu sa dnes nehrá o to, aby sme boli zdraví. Tu sa dnes nehrá o to, aby sme sa ochránili pred koronavírusom. Tu sa dnes hrá o to, ako hlboko sa dostaneme na kolená a ako lacno nás budú môcť tieto finančné skupiny skúpiť. Jednoducho, čím hlbšie na tie kolená padneme, čím dlhšie bude tento stav trvať, tým lacnejšie skúpia v podstate celú republiku. Banky sú naozaj dnes jediný subjekt, ktorý na Slovensku z tejto krízy vyjde víťazne,” uzavrel svoju konšpiračnú úvahu. Nezabudol pripomenúť, že korona je projektom EÚ a s vakcínou sa budú ľuďom striekať do tela aj čipy na kontrolu obyvateľov.

Tému zostavili: Veronika Máťušová, Miloš Ščepka

Sovietsky vrtuľník s americkou stopou

Stroje Mi-4 tvorili dve desaťročia základ československého vrtuľníkového letectva. Boli to prvé sovietske helikoptéry strednej kategórie a objavilo sa na nich viacero dovtedy nepoužitých technických riešení. Pri opise ich vývoja sa však najskôr musíme pozrieť za oceán.

V USA intenzívne vyvíjali vrtuľníky už počas druhej svetovej vojny. Prvé sériové stroje sa objavili ešte v jej priebehu alebo krátko po skončení. Išlo o malé helikoptéry ľahkej hmotnostnej kategórie. Už v roku 1950 však vstúpil do služby viacúčelový vrtuľník strednej kategórie Sikorsky S-55 (H-19) Chicksaw. Američania ho úspešne nasadili v kórejskej vojne ako transportný či na evakuáciu zranených. To neušlo pozornosti sovietskeho vedenia a samotný Stalin nariadil vývoj helikoptéry podobného určenia. Vo vláde na projekt dohliadal obávaný Lavrentij Berija. V septembri 1951 sa s týmto účelom konala porada v Kremli,

na ktorej sa zúčastnilo viacero konštruktérov. Berija im oznámil šibeničný termín jeden rok na vývoj, ktorý Kamov rovno odmietol ako nespĺniteľný. Iljušin a Tupolev účasť na projekte odmietli s tým, že s vrtuľníkmi nemajú žiadne skúsenosti a sú vyťažení vývojom lietadiel. Nakoniec ostal len Jakovlev, ktorý dostal zadanie na ešte ťažší stroj, a Michail Mil, ktorý mal navrhnúť helikoptéru pre 12 výsadkárov.

„Pomoc“ z Ameriky

Na urýchlenie vývoja si Milovi konštruktéri „pomohli“ dizajnom S-55 Chicksaw. Nekopírovali ho však do poslednej skrutky, ako to bolo v prípade bombardéra Tu-4,

ktorý bol presným klonom B-29. Použili len rovnaké technické riešenia, aké mal výrobok americkej firmy Sikorsky. Oproti nemu bol Mi-4 väčší a výkonnejší. Základné tvary však boli rovnaké, oba stroje mali motor v nose trupu so šikmým hriadeľom prechádzajúcim k rotoru, vyvýšenú kabínu pilotov a nákladný priestor pod ňou. Identický bol aj podvozok so štyrmi kolesami a rovnakým riešením uchytenia ich nôh.

Vďaka tejto „inšpirácii“ sa podarilo zadanie splniť v stanovenom čase. I tak však konštruktéri pracovali 16 hodín denne bez ohľadu na víkendy a sviatky. Prototyp označený V-12 absolvoval prvý let v júni 1952. Poháňal ho 14-valcový hviezdový motor Švecov AŠ-82, ktorý sa pou-

žíval aj v stíhačkách La-7 či v dopravných lietadlách Il-14. Na jeho dostatočné chladenie však bolo treba pridať ventilátor. Švecov dodal aj hlavný reduktor. Nos Mi-4 bol vďaka umiestneniu motora charakteristický množstvom vetracích otvorov. Toto riešenie znamenalo dobrý prístup pre údržbu a tiež dobré vyváženie počas letu. Nákladná kabína mala v zadnej časti veľké vráta a zmestil sa tak do nej aj ľahký terénny automobil. Stroj uviezol až 1 300 kg nákladu. Úplnou novinkou na sovietskom vrtuľníku bolo použitie hydraulického posilňovača riadenia – ukázalo sa totiž, že bez neho sa stroj nedá ovládať.

Exportný úspech

V ZSSR sa vyrábal v rokoch 1952 až 1966 v celkovom počte 3 309 kusov. Ďalších 545 strojov vzniklo v rokoch 1963 až 1979 v Číne pod označením Harbin Z-5. Bol to prvý sovietsky vrtuľník, ktorý sa výrazne presadil v zahraničí. Na export išlo približne 800 kusov. Používalo ich 45 krajín v Európe, Ázii a v Afrike. Ako jeden z posledných štátov na svete ich v roku 2004 vyradilo Albánsko. Podľa niektorých správ dodnes používa neznámy počet Mi-4 Severná Kórea.

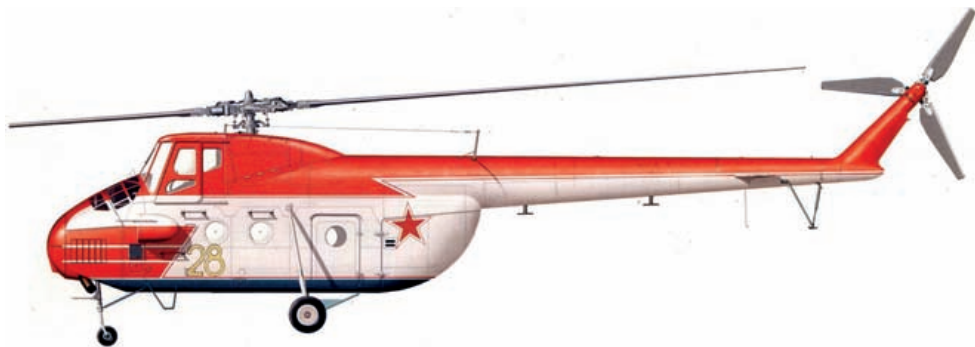
Veľkým používateľom bola India, ktorá ich aj ako prvá bojovo nasadila v roku 1961 pri obsadzovaní provincie Goa a neskôr vo Východnom Pakistane (dnešnom Bangladéši). Arabské štáty ich použili počas šesťdňovej vojny v roku 1967. Na Sinajskom polostrove vtedy zničili niekoľko izraelských tankov, utrpeli však veľké straty od izraelských lietadiel a protivzdušnej obrany. V štátoch Varšavskej zmluvy ich postupne začali nahrádzať modernejšie stroje Mi-8 a staré Mi-4 sa tak dostali aj do mnohých afrických štátov, ktoré ich tiež použili v lokálnych konfliktoch.

U nás aj s raketami

Približne 160 kusov dodal Sovietsky zväz aj do Československa. Prvé stroje dorazili v roku 1956, dodávky boli ukončené v roku 1964. V 60. a 70. rokoch tvorili základ vrtuľníkového letectva československej armády. Slúžili na prepravu výsadbárov či materiálu, na spojovacie účely a evakuáciu zranených. Približne 40 kusov v Československu upravili na verziu Mi-4B a slúžili ako bojové vrtuľníky. Základnú výzbroj Mi-4 tvoril jeden guľomet kalibru 12,7 mm v gondole pod trupom. Mieril vpred a mal zásobu streliva 200 nábojov. Bojové Mi-4B dostali na boky trupu závesníky pre štyri raketové bloky. Niesli neradené strely kalibru 57 mm alebo 130 mm.

Armáda nasadila svoje Mi-4 aj pri živelných pohromách, napríklad pri povodniach a pri hasení požiarov. Evakovali tiež popálených robotníkov po explózii továrne v Pardubiciach.

Niekoľko kusov dostala letka ministerstva vnútra. V nej slúžili na bežnú policajnú činnosť, ako je preprava vyšetrovateľov

Mi-4

Dĺžka trupu: 16,8 m
Dĺžka s rotorom: 25 m
Výška trupu: 4,4 m
Priemer nosného rotora: 21 m
Priemer vyrovnávacieho rotora: 3,6 m
Hmotnosť prázdneho stroja: 5 400 kg

Max. vzletová hmotnosť: 7 800 kg
Výkon motora: 1 250 kW
Max. rýchlosť: 185 km/h
Dostup: 5 500 m
Dolet: 425 km

na miesto činu či prenasledovanie páchatel'ov, ale aj na monitorovanie priebehu veľkých akcií. Ďalšie lietali s civilným označením v štátnom podniku Agrolet. Používali sa najmä na prepravu bremien zavesených pod trupom pri stavebných prácach. Polícia ukončila používanie Mi-4 v roku 1973 a civilné stroje skončili o rok neskôr. Najdlhšie vydržali v armáde, ktorá ich postupne vyradovala v 80. rokoch. Posledný let v Československu uskutočnil Mi-4 v apríli 1986. Odvtedy ich u nás nájdeme len v múzeách.

Text: Miroslav Barič

Nové pušky ruskej armády

Nové útočné pušky AK-12 začali preberať do výzbroje aj regulárne jednotky ruskej armády. Ako prvá ich mala dostať 150. motostrelecká divízia 8. armády južného vojenského okruhu. V roku 2019 ich zaradili do výzbroje špeciálne jednotky.

Zbraň je pokračovateľom známej rodiny pušiek, ktoré vyrába firma Kalašnikov. Má dĺžku 945 mm a hmotnosť 3,3 kg. Používa strelivo 5,45 × 39 mm. Základný zásobník je na 30 nábojov. Efektívny dosah zbrane je 500 – 600 m, rýchlosť streľby je 600 – 700 rán za minútu.

Okrem AK-12 ponúka firma Kalašnikov aj verziu AK-15, ktorá používa staršie strelivo 7,62 × 39 mm. Obe zbrane sú aj v skrátenej verzii AK-12K a AK-15K. Ruská armáda počíta s AK-12 pre projekt Ratnik, ktorý prináša modernú výbavu pre pešie vojsko. Celý systém Ratnik tvorí desať podsystémov a 59 jednotlivých prvkov výbavy.

Text: Miroslav Barič, Foto: RCAF, US Army, USMC

Čína chce strategický bombardér

Podľa čínskych médií by nový strategický bombardér Xian H-20 mohli predstaviť už tento rok. Stať sa tak má v novembri na leteckej výstave v meste Ču-chaj. Stroj má byť schopný niesť jadrové zbrane. Vďaka tomu by sa Čína zaradila do elitného klubu krajín, ktoré sú schopné vykonať jadrový útok zo zeme, z mora i zo vzduchu. Doteraz majú takúto schopnosť len USA a Rusko.

O vývoji stroja Xian H-20 sa hovorí od roku 2015. Odhaduje sa však, že práce na ňom začali prebiehať minimálne o 10 rokov skôr. Jeho podoba ani parametre nie sú známe. Americké spravodajské zdroje hovoria, že by mal byť podobný bombardérom B-2, ktoré majú vo výzbroji USA. V takejto podobe sa objavili aj fiktívne kresby, ktoré však nemusia mať s realitou nič spoločné. Podľa amerických zdrojov by mal mať dolet viac ako 8 500 km a celkovú hmotnosť 200 ton, pričom náklad zbraní sa pohybuje od 10 do 20 ton.

Texany nad Tuniskom

Tunisko kupuje turbovrtuľové cvičné a ľahké bojové lietadlá AT-6 Texan II. Rovnaké stroje už v regióne používajú Irak, Maroko a Izrael. Tunisko má záujem o 12 kusov, ale z finančných dôvodov kupuje najprv len štyri lietadlá. Spolu s nimi objednalo 512 bômb, z nich 48 má hmotnosť 227 kg, zvyšok 113 kg. Bomby je možné pridaním príslušného GPS setu zmeniť na navádzané. Ďalšiu muníciu tvorí 3 290 laserom navádzaných rakiet APKWS. Ide o strely kalibru 70 mm s hmotnosťou 15 kg, ktoré sa dlhé roky používali ako neriadené, no tiež dostali navádzaciu hlavicu.

Texan II sa vyrába od roku 2000 a doteraz ich vzniklo viac ako 850 kusov. Americká firma Beechcraft ho vyvinula zo švajčiarskeho typu Pilatus PC-9. Stroj má dĺžku 10,2 m a rovnaké rozpätie krídel. Maximálna vzletová hmotnosť je 3 000 kg a rýchlosť 510 km/h. Dolet je 1 700 km.

Nemecké ponorky

do Egypta

Egyptské námorníctvo prevzalo tretiu ponorku typu 209/1400 nemeckej výroby. Plavidlo s označením S43 vyrobila spoločnosť ThyssenKrupp Marine Systems (TKMS). Zároveň nemecká vláda povolila aj dodanie štvrtého plavidla, čím bude egyptská objednávka kompletná. Poslednú ponorku by mali dodať v roku 2021. Ide o úspešný dizajn diesel-elektrických plavidiel, ktoré síce nikdy nepoužívalo nemecké námorníctvo, no na export do 13 krajín ich vyrobili 61. Existujú v piatich verziách. Výtlak je 1 810 ton, dĺžka 64 metrov a posádku tvorí 36 členov. Na mori vydržia 50 dní. Výzbroj tvorí osem odpaľovacích rúr so zásobou 14 torpéd.

Pre TKMS to nie je jediná dobrá správa. Nórske a nemecké ministerstvá obrany už dlhšie rokujú o spoločnom nákupe nových ponoriek a najnovšie oznámili, že detaily objednávky dolaďujú s výrobcom. Zmluvu by mali podpísať ešte v roku 2020.

Kanada prišla o Cyclone

Kanadské námorníctvo stratilo jednu zo svojich nových helikoptér Sikorsky CH-148 Cyclone. Stroj vzlietol z fregaty HMSC Fredericton počas cvičenia NATO v Iónskom mori. Zrútil sa pri gréckom ostrove Kefalónia, pričom zahynulo všetkých šesť členov posádky.

Kanada objednala 28 kusov CH-148 v roku 2004. Stroj vznikol na základe civilného vrtuľníka Sikorsky S-92, ktorý vyvinuli z helikoptéry S-70. Tá je zas civilnou verziou známych vojenských Blackhawkov. Dodávky CH-148 Cyclone sa však výrazne omeškali a Kanada dostala prvých šesť kusov v roku 2015, pričom operačný status získali až v lete 2018. Do minulého roka Kanada prevzala 19 kusov, ktoré operujú z fregát vojnového námorníctva a slúžia ako protiponorkové, pátracie a záchranné.

Vrtuľník má trup dlhý 17 m, s rotorom je dĺžka 21 m. Maximálna vzletová hmotnosť je 13 300 kg a rýchlosť 306 km/h. Kapacita v transportnej úlohe je až 22 ľudí. Pri protiponorkovej misii nesie dve torpéda.

Americké drony pre Indonéziu

Indonézia v USA objednala tri vrtuľníky Bell 412 a štrnásť bezpilotných prostriedkov ScanEagle. Tie sa predávajú ako systém, pričom každý systém tvorí jeden pozemný ovládač a štyri bezpilotné lietadlá. Znamená to, že Indonézia kupuje tri kompletne systémy a dva náhradné drony. Odhaduje sa, že spolu s výcvikom a podporou bude tento nákup stáť 40 miliónov dolárov. Indonézia kupuje verziu ScanEagle 2, ktorá vstúpila do

služby v roku 2015. Má spoľahlivejší a výkonnejší motor, čo znamená tiež viac energie pre senzory na palube. Ovládací systém a navigácia sa tiež zdokonalili. Verzia 2 má o niečo dlhší trup (1,7 m), rozpätie zostalo rovnaké – 3,1 m. Maximálna rýchlosť je 148 km/h a výdrž vo vzduchu je len 16 hodín oproti 24 hodinám prvej verzie. Väčšine používateľov to však neprekáža, pretože málokto z nich vyžaduje misie trvajúce viac ako 16 hodín.

Otec roka v (korona)kríze

Ako doposiaľ jediný z príslušníkov ozbrojených síl sa kapitán Miloš Karell z trenčianskej brigády bojového zabezpečenia stal v roku 2018 otcom roka v ankete časopisu Slovenka. Okrem iného aj za záchranu ľudského života, keď sa mu 5. marca v spomínanom roku podarilo zachrániť na rieke Váh v Trenčíne chlapca, pod ktorým sa preboril ľad.

Za tento čin dostal od ministra obrany a náčelníka generálneho štábu čestný odznak ozbrojených síl 2. stupňa (strieborný) za záslužný čin – záchranu ľudského života. Ako prežíva súčasnú situáciu v súvislosti s koronakrízou otec piatich detí?

Nejde o prázdniny

„Po profesijnej stránke sa zmenila časť náplne mojej práce. V prvom období som sa v nej zameriaval spoločne s logistami na zabezpečenie materiálu v súvislosti s koronakrízou. Išlo najmä o obstaranie dezinfekčných prostriedkov pre potreby útvaru. Samozrejme, že som musel plniť úlohy aj pri zabezpečení finančnej agendy brigády v zmysle plánu náčelníka GŠ OS SR na zabezpečenie kontinuity činnosti OS SR. Spočiatku som bol, ako aj

ostatní kolegovia z brigády, zaraďovaný do pohotovostnej časti, kde sme riešili komplexnú problematiku Covid-19,“ spomína „finančák“ brigády.

Podstatná zmena nastala aj v rodinnom živote kapitána Karella. Veď 16. marca sa zatvorili školy, deti teda zostali doma. Bolo treba zabezpečiť starostlivosť o ne. „Všetky sú maloleté. Najstarší Martin má pätnásť rokov, Adrián dvanásť, Juraj desať, Petra šesť a najmladší Viktor štyri roky. Manželka vyučuje na strednej škole, tak s nimi zostala doma, lebo ja som musel v práci zabezpečovať nevyhnutné úlohy pre chod útvaru,“ priznáva.

Podľa neho sa systém života v rodine zásadne zmenil. V prvotnej fáze bolo u detí prekvapenie až nadšenie. Hurá, voľno, prázdniny, ale veľmi skoro pochopili, že nejde o žiadne prázdniny. Na-

opak. Všetko je pre ne náročnejšie, ako keď chodili do školy. Lebo u troch najstarších školákov výučba prebieha ako online vyučovanie s učiteľmi. Každý deň musia byť od tej deviatej do takmer trinástej hodiny sústredení. Musia si vypracovať úlohy, na druhý deň ich čaká test. Teda žiadne ulievanie.

Malá firma

„Zmenilo sa veľa aj v tom, že doma sú odrazu všetci, na čo si tak isto bolo treba zvyknúť. Lebo dovtedy sme boli v práci, v škole, škôlkach. Museli sme viac medzi sebou komunikovať, lebo pred koronakrízou sme sa vlastne všetci doma stretli až popoludní po práci a škole. Načo to zakrývať, bolo treba obrúsiť aj jednotlivé hrany medzi členmi rodiny, ktorí spoločne teraz trávili tak veľa času, aby

nevznikla ponorková choroba. Ale nakoniec nás to všetkých navzájom stmelilo,“ konštatuje kapitán Karel. „Hlavná ťarcha všetkého, keď som ráno odišiel do práce, bola na manželke, za čo ju neskutočne obdivujem. Je to vlastne také riadenie malej firmy. Manažovať život siedmich členov v domácnosti pri karanténnych opatreniach naozaj nie je jednoduché. Vyučovať, navariť, pripraviť pre deti program, postarať sa o dom. Všetko zvláda na výbornú, za čo jej patrí veľká vďaka. Celá situácia je ťažká najmä pre nášho druhého syna Adriána, ktorý má Aspergerov syndróm, čo je jedna z porúch autistického spektra,“ priznáva. Hovorí, že mu museli vysvetliť, že táto situácia nebude trvať večne. Že je to len dočasné a všetko sa vráti postupne do starých koľají, lebo pre svoju diagnózu horšie reaguje na všetky zmeny. Niekedy je ťažké, ba priam nemožné vysvetliť mu ich. Využil aj pomôcku od vojenských psychológov, ktorá bola propagovaná na sociálnych sieťach: Ako hovoriť s deťmi o koronavíruse. V mnohých smeroch je poučná. Kapitánovi Karellovi a jeho rodine pomáha v tomto období aj viera v Boha. Paradoxne to bolo tak aj počas slávania sviatkov Veľkej noci. Nemohli ich síce sláviť v kostole ako vždy predtým, ale vynahradili si to sledovaním online omši na televízii Lux alebo z farského kostola Trenčín-Juh.

Bez pozlátky

Rodák z Trenčína býva so svojou rodinou v rodinnom dome v Novej Dubnici. Do práce v Trenčíne dochádza buď behom, alebo na bicykli. Po návrate z práce sa aspoň trochu snaží odbremeniť manželku v starostlivosti o deti. Zoberie ich do prírody a pripraví im program. Nie je to podľa neho vôbec jednoduché.

„Musím však povedať, že napriek mnohým problémom nás toto obdobie v tieni koronakrízy zbližilo. Ešte viac sa upevnili naše vzťahy. Napríklad aj s najstarším synom. Viac sme sa cez plot bavili so susedmi, prebrali rôzne veci, na ktoré dovtedy nebol čas. Táto situácia je aj o tom, že ľudia si uvedomili, ktoré hodnoty majú zmysel. Zistili, že je veľa zbytočných vecí, ktoré k plnohodnotnému životu vlastne ani nepotrebné. Trávenie voľných dní v nákupných centrách, čo sme nikdy nepraktizovali, je vlastne pre rodinu a jej fungovanie zabíjajúcim časom. Aj deťom hovoríme, že situácia je síce vážna a náročná pre všetkých, ale spoločne ju zvládneme. Dúfam, že sa teraz do popredia dostanú tie hodnoty života, ktoré sú trvácne a dôležité, ako je rodina, a odpadnú zbytočné, povrchné pozlátky. Koronakríza by nás mala viesť k zamysleniu nad sebou, nad tým, čo a ako robíme,“ poznamenáva kapitán Karel.

Text: Jozef Žiak

Foto: archív M. K.

Podplukovník sestričkou

V období koronavírusu využil svoju vojenskú odbornosť už ako zamestnanec v civilnom sektore aj podplukovník v. v.

Vladimír Mečiar, niekdajší šéfredaktor Obrany, ktorý pomáha tým najohrozenejším ako sestrička v Národnom onkologickom ústave.

roka slúžil aj v Iraku. Pokračoval: „V marci to prišlo. Nočná služba ako každá iná, no v priebehu dvoch hodín sme mali dvoch pacientov podozrivých na koronavírus. Krátko pred desiatou rozbaľujem plastové vrečko s overalom, navliekam dva páry chirurgických rúkavíc, respirátor. Prvé dve hodiny v overale tak trochu pripomínajú potnú kúru Martina Dzurára spred štyridsiatich rokov. Takto, podľa vtedajšieho ministra národnej obrany, sme volali výcvik v protichemických oblekoch. Ibaže vtedy na vojenskej zdravotke v Žiline som mal na sebe ešte tielko, košeľu a párkrát vypraté maskáče, ktoré odsávali pot. Sestry pod overalom takéto vrstvy tkanín nemajú. Potenie však po troch hodinách, zdá sa, prestáva. No iba

Zdá sa vám, že je jeho profesijná postupnosť trochu komplikovaná? Lenže už ako nadšený deväťročný chalan chodil v Bojniciach s detskou zdravotníckou taštičkou do školských krúžkov – a aj preto sa prihlásil na Vojenskú strednú zdravotnú školu do Žiliny. V rámci kariérnej výhybky sa však stal vojenským novinárom, v roku 1993 zakladal časopis Obrana, bol aj riaditeľom Vojenskej informačnej agentúry. K jeho srdcu blízke mu zdravotníctvu sa vrátil po odchode do civilu v roku 2004, pôsobil ako sanitár v Národnom onkologickom ústave, niekoľko rokov bol ošetrovateľom v Nórsku, aby sa opäť vrátil do Bratislavy k onkologickým chorým v pozícii zdravotnej sestry: „Pre sestry pracujúce na oddelení anestéziológie a intenzívnej medicíny v Národnom onkologickom ústave v Bratislave nie je práca v prísnom hygienickom režime žiadnym veľkým prekvapením. Pacienti takmer zbavení imunity chemoterapiou sú veľmi ľahkým cieľom pre širokú paletu aj multirezistentných baktérií, mykotických a virotických nákaz. No Covid-19 je predsa len vyšší level. Do overalov sme sa doteraz ešte nikdy neobliekali,“ spomenul bývalý vojenský profesionál, ktorý po

zdanlivo. Na to človek príde, keď sa pokúsi ochladiť pri otvorení okna. Schladená vlhkosť je jednoducho hnus. Po piatich hodinách sa pristihujem, ako olizujem výstupný ventil respirátora, po siedmich hodinách, v okamihu mikrosnánky, sa natáham pod kreslo za fľaškou vody, ktorá tam, samozrejme, nie je. To mi asi iba prebleskla spomienka na cestu z Kuvajtu do Babylonu spred sedemdesiatich rokov, keď som sa v zle klimatizovanom autobuse potil približne rovnako a pod sedadlom sme mali batérie vody,“ spomenul si pplk. Mečiar na polročnú vojenskú službu v rámci operácie Iracká sloboda. „Na ôsmu a deviatu hodinu si takmer ani nespomínam. Pacienti určite dostali liečbu naordinovanú podľa lekárov a množstvo kyslíka za minútu stúplo na pätnásť litrov. Keď som si o necelú hodinku vyzliekal v dezinfekčnej miestnosti overal, na prebratie som do seba na dúšok nalial fľašu minerálky. Ešte primárom nariadené stery z nosa a hrdla – a prvá služba s pacientmi ohrozenými Covid-19 bola za mnou,“ ukončil opis svojej prvej „covidovej“ služby pplk. v. v. Vladimír Mečiar.

(pv)

Foto: archív V. M.

Ked' cvičiská necvičia

Riaditeľ Centra výcviku Lešť Anton Maštalský konštatuje, že v súvislosti s opatreniami na prevenciu a zabránenie šíreniu ochorenia Covid-19 bol 18. marca výcvik ukončený až do odvolania. Po odchode cvičiacich všetky ubytovacie a stravovacie zariadenia upratali a dezinfikovali. Prebiehala rozsiahla údržba. Na strelnici bojových vozidiel vymenili terčové zdviháky TZM-120. Vojaci postavili stanový tábor a pripravili palivo.

Lešť pripravila karanténne stredisko tábor Slávia s kapacitou 640 osôb v šiestich ubytovacích blokoch na príjem repatriantov z Veľkej Británie. „Od začiatku apríla ich bolo viac ako deväťsto, z toho jedenásť pozitívnych. V súčasnosti sú

v zariadení ďalšie desiatky repatriantov,“ hovorí riaditeľ Maštalský. Vojakom a zamestnancom CV Lešť pomáhajú príslušníci útvarov OS SR najmä v kuchyni a ubytovacích zariadeniach. Celý objekt je pod dohľadom Vojenskej polície. O tom, že Lešť svoje úlohy zvládla, svedčia ďakovné listy a pochvalné príspevky na sociálnych sieťach.

Podľa slov veliteľa Vojenského výcvikového priestoru Turecký vrch kapitána Júliusa Humaja po ukončení výcviku prešli do krízového stavu. Príslušníci a zamestnanci VVP pokračovali v údržbe priestorov učebno-výcvikových zariadení, najmä výcvikových prvkov na výcvik ženínej prípravy, valov a protipožiar-
nych pásov cvičísk, ale opravovali aj techniku. Vyčlenili a pripravili priestory na možné ubytovanie vojakov vracajúcich sa zo zahraničných misíí a operácií.

Život sa nezastavil ani v najvýchodnejšom výcvikovom zariadení VVP Kamenica nad Cirochou. „Výcvik sa síce prerušil, ale máme viac času na údržbu, na opravu prvkov hádzaliska ručných granátov, pechotnej a tankovej strelnice, ob-

novu protipožiar-
ných pásov cvičísk, ale opravovali aj techniku. Vyčlenili a pripravili priestory na možné ubytovanie vojakov vracajúcich sa zo zahraničných misíí a operácií.

Ked' múzy mlčia

Vo vojne s ochorením Covid-19 zmĺkli na Slovensku aj hudobné telesá. Výnimkou nie sú ani vojenské hudby, ktoré spadajú pod veliteľstvo bratislavskej posádky.

Inšpektor vojenskej hudby Ozbrojených síl SR – hlavný dirigent major Boris Hokina pripomína, že vojenská hudobníci Vojenskej hudby OS SR Bratislava a Vojenskej hudby Banská Bystrica so sídlom v Sliači sú od 16. marca pre opatrenia proti šíreniu Covid-19 bez možnosti odbornej prípravy aj verejného vystupovania, napríklad na štátno-protokolárnych a iných aktivitách. „S výnimkou hráčov na trúbku 4. a 8. mája v Ivanke pri Dunaji, Bratislave, na Bradle a v Liptovskom Mikuláši,“ spresňuje major Hokina.

Príslušníci Vojenskej hudby OS SR Bratislava ako ostatní príslušníci ozbrojených síl pomáhali, kde bolo treba. Zabezpečovali denné a nočné zmeny na Kramároch, denné zmeny v ružinovskej nemocnici, denné a nočné zmeny v KC Dúbravka. Okrem toho sa zúčastňovali na posádkovej pohotovostnej časti, podie-

nie príliš radostnom období a zároveň hájiť dobré meno Ozbrojených síl SR v povedomí širokej verejnosti.

ľali sa na vykladaní zdravotníckeho materiálu z lietadiel. Bratislavskí vojenská hudobníci pomáhali pri vykladaní zdravotníckeho materiálu v nemocniciach na Antolskej, Špitálskej aj pri vykládke materiálu a úpravách v Klube MO SR.

Vojenská hudba Banská Bystrica podľa jej veliteľa kapitána Jána Goliáša okrem spomínanej účasti hráčov na trúbku po celé obdobie plní úlohy v rámci domovskej posádky, ale aj v Bratislave.

Major Hokina a kapitán Goliáš zdôrazňujú, že vojenská hudobníci sú príslušníci ozbrojených síl, a preto sa snažia v období, keď nie je možné hrať, aspoň takýmto spôsobom pomáhať občanom Slovenskej republiky v tomto

Stranu autorsky pripravil: Jozef Žiak
Foto: Ivan Kelement

Personálny úrad OS SR
v spolupráci s redakciou
mesačníka Obrana
vyhlasuje v roku 2020
celorezortné súťažné
prehliadky pre
profesionálnych vojakov
Ozbrojených síl SR,
zamestnancov rezortu
obrany, rodinných
príslušníkov, ako aj
vojenských dôchodcov.

Prvou súťažnou prehliadkou
je FotoAtak a druhou
Galéria MIL.

Uzávierka súťažných prehliadok
je 14. októbra 2020.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov
celorezortných súťažných prehliadok
bude 12. novembra 2020
v Posádkovom klube Trenčín.

Propozície a prihlášky
do súťaží nájdete
na www.osveta.mil.sk
a www.personal.mil.sk.

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

**CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ
PREHLIADKY**

FotoAtak 2020
Kategoríe: 1. OS SR vo fotografii
2. Pandémia očami fotografov
3. Voľná tvorba

Galéria MIL 2020
Kategoríe: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Užitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok
14. október 2020

www.osveta.mil.sk
www.personal.mil.sk

21. mechanizovaný prápor Trebišov

Trebišovský 21. mechanizovaný prápor (21. mpr) patrí do organizačnej štruktúry 2. mechanizovanej brigády (2. mb) Prešov. Má bohatú históriu, ktorá sa začala odvíjať po druhej svetovej vojne, po roku 1945. Jeho predchodcovia 14. peší pluk (14. pp) a neskôr 55. mechanizovaný pluk (55. mp) sa významnou mierou podieľali na zabezpečovaní obrany štátu. Najmä 14. pp sa vo svojich začiatkoch podieľal na odmiňovacích prácach východného Slovenska, ako aj v bojoch proti ozbrojeným skupinám, tzv. „benderovcom“.

Po vzniku SR a jej armády sa 1. 1. 1993 začína nová etapa v jeho existencii. V rámci výstavby Armády SR 1. 4. 2000 vzniká v Prešove mechanizovaná brigáda a vzápätí 1. 10. 2000 mechanizovaný prápor v posádke Trebišov, ktorý postupne mení svoju organizačnú štruktúru. K 1. 10. 2006 vzniká 21. zmiešaný mechanizovaný prápor (21. zmpr) a 1. 6. 2019 v rámci organizačných zmien v Ozbrojených silách SR vzniká 21. mpr.

V roku 2010 prezident SR zapožičal 21. zmpr Trebišov čestný názov Zmiešaný mechanizovaný prápor brigádneho generála Jána Nálepku a v roku 2019 mu zapožičal bojovú zástavu za dosahovanie výborných výsledkov v bojovej príprave a vo výcviku, za príkladnú vojenskú podporu orgánom miestnej štátnej

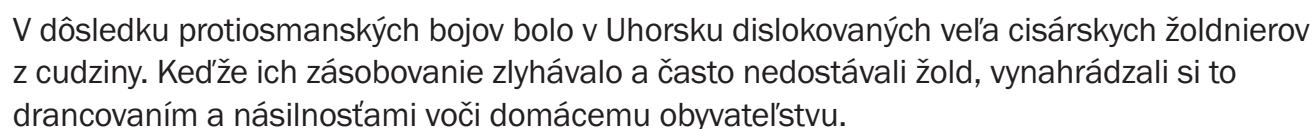
správy a samosprávy pri riešení krízových situácií pri odstraňovaní následkov povodní či snehových kalamít vo východoslovenskom regióne.

Opis znaku:

Znak 21. mpr Trebišov je strieborno-modro (hladkým rezom) delený gotický štít s čiernou bordúrou. V hornej polovici štítu v striebornom poli je umiestnený heraldicky otočený doľava vyjúci vlk čiernej farby, symbolizujúci stmelenosť, súdržnosť kolektívu, odvahu, rýchlosť a vytrvalosť. V spodnej polovici štítu modrej farby sú umiestnené symboly z erbu mesta Trebišov, čo symbolizuje spätosť útvaru s mestom. Ide o položený prevrátený lemeš striebornej farby, nad ním sú postavené tri pšeničné zlaté klasy, naľavo a napravo od nich po stranách sú malé zlaté šesťramenné hviezdy. Heraldicky napravo od klasov je umiestnené strieborné sklonené čerieslo. V hornej časti v hlave štítu je v čiernom poli striebornej farby umiestnená skratka názvu „21. mpr“ a majuskulným písmom miesto jeho dislokácie TREBIŠOV.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

Bočkajovou hlavnou oporou sa stali hajdúsi, z ktorých mnohí prešli k nemu priamo z cisárskych služieb. S ich pomocou nečakaným útokom v Biarskej sto-

Bočkaj si v Košiciach zriadil hlavný stan, kde prijal aj osmanskú delegáciu, ktorá ho ubezpečila o podpore Osman-skej ríše. Povstalci sa stali pánmi vý-

Podstatná časť Bastovho vojska v počte takmer 15 000 mužov narazila pri Ožďanoch neďaleko Rimavskej Soboty na nedostatočne vyzbrojené oddiely hajdúskeho kapitána Blažeja Némethyho

v počte 8 000 mužov (polovicu tvorili hajdúsi a polovicu ozbrojení sedliaci). Bitka v okolí mosta cez potok Suchá sa začala predpoludňom a skončila sa po zotmení.

Lepšie vycvičení a vyzbrojení cisárski žoldnieri postupne zlikvidovali úporne sa brániacich povstalcov, ktorých zvyšky sa uchýlili do Oždianskeho kaštieľa, odkiaľ sa hajdúsky veliteľ pokúsil po zotmení prebiť. Uniklo však iba 150 hajdúchov. Väčšinu povstalcov cisárski žoldnieri pobili a zraneného kapitána Némethyho zajali a neskôr popravili.

Strieborný toliar s portrétom Štefana Bočkaja

V dôsledku bitky pri Ožďanoch sa postup cisárskych vojsk spomalil, čo Štefanovi Bočkajovi umožnilo pripraviť sa na bojový stret s generálom Bastom. Z Košíc povstalci vyrazili 20. novembra 1604 a do kontaktu s cisárskymi silami sa dostali neďaleko obce Edelény, ktorá leží na rieke Bodve. Bočkaj sa rozhodol zaútočiť na cisárske vojsko počas jeho prechodu cez rieku, ale Basta jeho zámer vystihol. Zabezpečil pechotu ťažkým jazdectvom a Bočkajov útok odrazil. Vtiahol do blízkeho údolia, ktoré Bočkaj obkľúčil, takže cisársky generál sa ocitol v pasci, no napriek tomu si poradil. Dňa 28. novembra dal zapáliť svoje vozatajstvo a nadržanom neočakávane zaútočil na najzraniteľnejšie miesto protivníka; zmocnil sa diel a prinútil hajdúske jazdectvo zutekať. V bitke padlo okolo 1 500 povstalcov.

Napriek dvom víťazstvám musel cisársky generál zostať v defenzíve. Utáboril sa síce pri Košiciach, ale nemal dostatok síl ani diel na dobytie mesta, ktorého predmestie povstalci vypálili. Útoky hajdúchov, zlé zásobovanie a blížiaci sa zima ho prinútili ustúpiť do Prešova, kde na trovy mesta prezimoval, no okolie kontrolovali a pustošili Bočkajovi hajdúsi.

Z veľmoža knieža

Štefan Bočkaj, ktorého 21. februára 1605 zvolili za sedmohradské knieža, si uvedomoval, že dislokácia habsburských vojsk v širokom okolí preňho predstavuje stále ohrozenie. Preto sa rozhodol rozšíriť manévrovací priestor a čiastočne reorganizovať svoje vojsko. Na posilnenie bojaskapnosti vydal prísny vojenský poriadok. Za

hlavného veliteľa vymenoval Valentína Drugeta, ktorý disponoval vojskami stolíc, šľachtickou insurekciou a oddielmi panských banderíí.

Hajdúskym vojskám v Sedmohradsku velil Ladislav Gyulaffy, hornouhorským Mikuláš Segnyey a na severozápadné Slovensko smeroval prúd pod velením bývalého fiľakovského kapitána Františka Rhédeya. Ten čoskoro získal Gemer i Malohont, viacero pevností v Poiplí, obsadil Bzovík, Krupinu a vyzval Hontiansku stolicu, aby sa pridala k povstaniu. K nemu sa pripojili aj osmanské oddiely jágerského pašu a tatarské pomocné oddiely. Hlavné ťažisko vojenských operácií sa čoskoro prenieslo do oblasti stredoslovenských banských miest.

V čase, keď väčšina hajdúchov útočila smerom na banské mestá a na juhu povstalci obsadili Fiľakovo, generál Basta vyrazil z Prešova do poľa, ale vybojovať bitku proti povstalcom sa mu nepodarilo. V situácii, keď posily a financie na žold z Viedne neprichádzali a demoralizácia cisárskych vojsk pokračovala, Basta s uľahčením prijal rozkaz na ústup k Bratislave, v ktorej okolí hajdúske, osmanské a tatarské oddiely pustošili už od januára 1605.

Hajdúski kapitáni získali na severe aj hrad Likavu, Bytču a Strečno, obsadili Trenčín, Hronský Beňadik, Víglaš, dobyli Banskú Bystricu, ktorú vyrabovali a vypálili, i Nitru a kontrolovali vlastne celú banskú oblasť. Bočkaj sa teda od zimy 1604 do jesene nasledujúceho roka zmocnil prevažnej časti Slovenska a jeho hajdúsi podnikali vpády aj na Moravu, do Štajerska a do okolia Viedne. Odpoveďou boli odvetné akcie vojsk moravskej krajinskej pohotovosti, ktoré prenikli až k Trnave a Trenčínu. Po páde Nových Zámkov a Ostrihomy zostali v cisárových rukách

Hajdúsky jazdec

iba Komárno a Bratislava. Úspechy povstalcov prinútili panovnícky dvor začať s Bočkajom rokovať.

Koruna, ktorú Štefanovi Bočkajovi venoval sultán Ahmed I. na znak toho, že ho uznáva za uhorského suveréna

Trieštenie síl

Povstalci však neboli celkom jednotní. V plnej miere sa rozpory medzi nimi prejavili na sneme, ktorý Bočkaj zvolal do Krupiny na jeseň 1605, aby zjednotil postoje vo vlastnom tábore. Hajdúsi, na ktorých žiarlila drobná šľachta pre výsady, ktoré im Bočkaj udelil, chceli pokračovať v boji. Mestá vyčítali vodcovi povstania, že sa spája s Osmanmi, ktorí ako jeho spojenci plienili územie Uhorska a nedodržiavali uzavreté dohody. Časť magnátov a šľachty sa usilovala o upevnenie pozícií, zaistenie majetkov a trvala na dohode s cisárom.

V novembri 1605 sa Štefan Bočkaj zišiel s osmanským veľkovezírom Mehmetom Lallom, ktorý mu v sultánovom mene ponúkol kráľovský titul a odovzdal aj panovnícky diadém. Bočkaj sa zachoval diplomaticky, prijal korunu iba ako dar, no titul odmietol s odôvodnením, že Uhorsko už má korunovaného kráľa. Nechcel si totiž zahatať cestu k dohode s Habsburgovcami.

Mierová zmluva bola napokon podpísaná 23. júna 1606 vo Viedni. Cisár uznal Štefana Bočkaja za sedmohradské knieža a priznal mu vládu nad tromi priľahlými uhorskými stolicami. Uhorské stavy získali väčší vplyv na správu krajiny, čo sa prejavilo aj v tom, že sa opäť malo obsadiť miesto palatína. Cisár zaručoval beztriestnosť účastníkom povstania i náboženskú slobodu „všetkým stavom a rádom, veľmožom, zemanom, slobodným mestám, ako aj pohraničnému vojsku“.

Uhorská šľachta si vďaka Bočkajovmu povstaniu ubránila svoje výsady, no podaným povstanie takmer žiadne výhody neprinieslo. Naďalej museli vyznávať náboženstvo svojich zemepánov a najviac trpeli následkom vojnových akcií.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.
Vojenský historický ústav

Vírus zlikvidoval kurz

Pandémia ovplyvnila každého bez rozdielu. Aj najlepšieho poddôstojníka Ozbrojených síl SR za rok 2019 nadrotmajstra Andreja Brzuľu.

Starší technik špecialista – inštruktor skupiny obsluhy trénažera 2. taktickej letky Taktického krídla generál-majora Otta Smika Sliach bol zapojený do opatrení proti Covid-19 v rámci svojho útvaru.

Hovorí, že okrem všeobecných bezpečnostných nariadení pribudlo veľa nových hotovostí. „Najprv to bola najmä pomoc pre štátne hmotné rezervy, na ktorej som sa osobne zúčastnil. Nasledovali už nie hotovosti, ale pravidelné hliadkovanie s príslušníkmi Policajného zboru SR. Či už to bolo veľkonočné obmedzenie pohybu, kde som strávil pár nočných služieb na diaľničných uzáverách. Neskôr zasa pribudlo hliadkovanie pri karanténnych centrách,“ vymenúva svoju činnosť nadrotmajster Brzuľa.

Spolupráca s políciou nebola pre neho nová skúsenosť. Už pred nejakými 15 rokmi zažil nasadenie do spoločných hliadok. Aj keď vtedy to bolo za odlišných okolností. S koronakrízou úzko súvisia aj obmedzenia v cestovaní v rámci celej Európy i sveta. Nadrotmajster Brzuľa preto nemohol nastúpiť na dlho očakávaný zahraničný kurz.

„Situácia sa, samozrejme, zmenila aj v osobnom živote. Našťastie, synov už mám dosť veľkých, nemusel som ostávať doma, keďže manželka tiež stále chodí do práce. Bohužiaľ, samým sa im veľmi do učenia nechce, tak musím s nimi tráviť dosť času kontrolovaním a vysvetľovaním. Dúfam, že situácia sa v krátkom čase aspoň trochu normalizuje, lebo v súčasnosti si človek nemôže prakticky nič vopred naplánovať. Je to náročné aj pre veliteľov. Musia to skombinovať tak, aby sa popri plnení našich bežných úloh pokryli aj dodatočné požiadavky, ktoré sa navyše neustále menia,“ poznamenáva na margo súčasnej situácie najlepší poddôstojník minulého výcvikového roka v OS SR.

Text: Jozef Žiak
Foto: Archív A. B.

Policajt v akcii

Najlepší poddôstojník Vojenskej polície pre výcvikový rok 2019 nadrotmajster Martin Martinák, podobne ako jeho kolegovia, plní v súčasnosti úlohy, s akými sa dosiaľ často nestretal.

V poslednom období sme pôsobili pri zabezpečovaní a chránení vojenského hotela Granit Piešťany – kúpele F. E. Scherera, kde boli v karanténe občania po návrate zo zahraničia. Počas veľkonočných sviatkov sme s policajtmí kontrolovali na hraniciach okresov na Považí dodržiavanie pravidiel karantény. Boli sme súčasťou zmiešaných hliadok s príslušníkmi policajného zboru. Vždy išlo o 12-hodinové zmeny, rovnako aj v Piešťanoch,“ spomína nadrotmajster Martinák, príslušník odboru policajného výkonu Bratislava, oddelenia policajného výkonu Topoľčany, skupiny Trenčín.

S policajným zborom vojenskej polície spolupracovali pri rôznych príležitostiach aj v minulosti, ale teraz to bolo nezvyčajné. „Najmä v tom, že sme pôsobili dlhšie na jednom mieste. Predtým sme sa pohybovali na rôznych miestach a zameriaval sa na dopravné priestupky. Vodiči, aj keď z médií vedeli, že tam budú vojaci, nás so záujmom sledovali. Väčšina dodržiavala všetky opatrenia, niektorí ich porušili v nevedomosti, a keď sme im všetko vysvetlili, rešpektovali nás,“ hovorí vojenskej polície. Pre väčšinu vodičov to bol prvý kontakt s Vojenskou políciou, pretože jej práca je zameraná predovšetkým dovnútra rezortu.

Martin a jeho kolegovia si zvykli na ochranné prostriedky. Na tvárach mali rúška, na rukách rukavice, používali dezinfekčné prostriedky – aj na dezinfekciu vozidiel po každej akcii.

„Aj keď sme dodržiavali všetky hygienické opatrenia, spočiatku sme mali obavy, aby sme nenakazili rodiny. Lebo predsa len sme pri kontrolách prichádzali do styku s množstvom ľudí. Neskôr si však na to človek zvykne a dáva si pozor automaticky,“ sumarizuje rodák z Novej Dubnice nadrotmajster Martinák, ktorý je v radoch Vojenskej polície od roku 1996.

Text a foto: Jozef Žiak

Sestrička z karantény

V polovici apríla po otvorení karanténneho mestečka na bratislavských Zlatých pieskoch rotná Katarína Zámečníková nastupovala týždenne každý druhý deň do 24-hodinových služieb.

Spolu s ňou vtedy slúžil aj rotmajster Ľubomír Červeňa. Obaja sú skúsení vojenský zdravotníci, pôsobia v štruktúrach Úradu hlavného lekára Ozbrojených

síl SR a ich špecializácia má jednotný názov – zdravotná sestra, špecialistka.

Karanténne mestečko otvorilo mesto Bratislava pre ľudí bez domova, ktorí sú zo sociálneho aj zdravotného hľadiska mimoriadne zraniteľní, pričom ide o jedno z opatrení na zamedzenie šírenia nového koronavírusu. Bratislave podali pomocnú ruku Ministerstvo obrany a Ozbrojené sily SR okrem iného aj tým, že zariadeniu poskytli 250 postelí s matracmi, 250 spacích vakov a hygienické potreby. Popri dvojici zdravotníkov tam slúži aj vojenský lekár.

„Práca zdravotníctve bola mojim snom či cieľom už od školáckych. No a že som aj vojačka? Ten impulz prišiel od sestry, a najmä od kamarátky, ktorá je teraz mojou kolegyňou,“ zasmiala sa rotná Zámečníková, ktorá bola v priebehu 13-ročnej služby dvakrát vyslaná aj do Afganistanu. „Prvý raz som v operácii Resolute Support slúžila na leteckej základni HKIA v Kábule v rámci českého poľného chirurgického tímu ako anestéziologická sestra. Druhý raz to bolo na kábulemskom veliteľstve operácie ako zdravotník.“

Rotná Katarína Zámečníková má nielen maturitu zo Strednej zdravotníckej školy v Nitre, ale aj magisterský titul z ošetrovateľstva z Jeseniovej lekárskej fakulty v Martine a bakalársky z urgentnej zdravotnej starostlivosti, ktorý získala na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. Čo to znamená byť zdravotníkom v prvej línii, vie nielen vďaka nasadeniu v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Jej „materská“ poľná mobilná zdravotnícka jednotka ROLE 2E ju totiž vyslala na dlhodobé pôsobenie na nitriansku kliniku anestéziológie a intenzívnej medicíny, kde o život zachraňujúce situácie naozaj nebýva núdza. Aj preto svoju službu v karanténnom mestečku vníma profesionálne: „Tu je to skôr o zdravotnom dohľade. Všímame si, či počas pobytu nedochádza u klientov k zmenám v ich zdravotnom stave, dohliadame na užívanie liekov, sledujeme ich vitálne funkcie a sme pripravení podať prvú pomoc či privolať záchranku.“ A či sa nebojí nakazenia? „To neriešim, s takým pocitom do služby nechodím. Som rada, že môžem pomôcť, a ak ma ozbrojené sily potrebujú teraz v koronamestečku, tak robím, ako najlepšie viem, svoju prácu tu,“ odpovedala nám vyrovnaným hlasom rotná Katarína Zámečníková, milovníčka severskej literatúry, ktorú po týždňovej prestávke opäť čakali každý druhý deň dvadsaťštvorky v karanténnom mestečku.

Text a foto: Pavol Vitko

Pozemné sily tvoria najpočetnejšiu súčasť ozbrojených síl a tomu zodpovedá aj množstvo a rozsah úloh, ktoré sú pred nás postavené. Ale veliaci poddôstojník pozemných síl si plne uvedomujem, aká dôležitá je v tomto smere vycvičenosť a morálka našich vojakov. Podieľame sa na všetkých operáciách priamym plnením úloh alebo podporou iných súčastí ozbrojených síl. Asistujeme policajnému zboru na hraniciach, v nemocniciach a v karanténnych oblastiach. Podporujeme vykonávanie odberov biologických vzoriek, prepravujeme repatriantov, zdravotnícky materiál, techniku aj potraviny, zabezpečujeme starostlivosť o občanov v karanténnych zariadeniach v pôsobnosti OS SR. Chemici dezinfikujú osoby, materiál, techniku, vnútorné aj vonkajšie priestory. Celé toto súkolie našich mechanizovaných, chemických, ženijných, logistických či spojovacích jednotiek nasadených v tejto krízovej situácii by nebolo efektívne bez vysokej miery profesionality, vycvičenosti, ale aj spolupatričnosti a hrdosti na možnosť byť v prvej línii a byť nápomocný obyvateľom našej vlasti.

šbnrtm. Rastislav Bodnár
veliaci poddôstojník Veliteľstva
Pozemných síl OS SR

V podmienkach vzdušných síl naši príslušníci po celý čas – nielen v súvislosti s Covid-19 – zabezpečovali nepretržitú ochranu vzdušného priestoru. Mimoriadna situácia si vyžiadala násobné zvýšenie leteckých preprav materiálu a civilných osôb. Vojaci vzdušných síl patria aj k predurčeným na plnenie operácií na podporu policajného zboru a pomoc civilnému obyvateľstvu. V čase nasadenia naplníme slová vojenskej prísahy – sme nápomocní aj v prípadoch nevojenských ohrození. Dokázali sme sa

rýchlo a úspešne adaptovať na plnenie úloh, ktoré bežne neprevádzkujeme. Rád vnímam, že niektorí naši služobne mladší kolegovia začali chápať, že byť vojakom nie je len primerane platená práca. Rozumejú, že je to poslanie a záväzok voči obyvateľom našej vlasti. Pevne verím, že nasadenie našich príslušníkov pomôže zvýšiť dôveryhodnosť a úctu k ozbrojeným silám.

šbnrtm. Peter Kuka
veliaci poddôstojník Vzdušných síl OS SR

Plnenie úloh silami pre špeciálne operácie na prospech podpory obyvateľov vnímam ako úspešné použitie všetkých súčastí tohto druhu síl. V čase nasadenia v marginalizovaných komunitách sme potvrdili opodstatnenosť prepojenia kinetických spôsobilostí – reprezentovaných 5. plukom špeciálneho určenia – a nekinetických – reprezentovaných Strediskom civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií. Úlohové zoskupenie plní úlohy v plnom funkčnom profile od vybudovania taktického operačného centra so styčnými dôstojníkmi v jednotlivých zložkách ozbrojených síl po vybudovanie operačných základní v priestore pôsobenia nasadených tímov. Úlohové zoskupenie síl pre špeciálne operácie pôsobí v štruktúre Spoločného operačného centra OS SR. To komplexne potvrdilo funkčnosť systému velenia a riadenia ozbrojených síl na poli domáceho krízového manažmentu.

šbnrtm. Martin Boháčik
veliaci poddôstojník 5. pluku
špeciálneho určenia

24 hodín v Spoločnom operačnom centre Ozbrojených síl SR

Veliteľstvo vojny s vírusom

Generálny štáb Ozbrojených síl SR zriadil 21. apríla Spoločné operačné centrum ako základný nervový uzol koordinácie plnenia úloh vojakov s bojom proti šíreniu Covid-19.

Akých bolo jeho typických 24 hodín?

Zranného brífingu Spoločného operačného centra (SOC) vyplynulo, že operácia Karusel aktuálne potrebuje tisíce rýchlostestov na Covid-19. Predvídali sme túto potrebu, zásobili sme sa už včera, takže ráno sme mohli okamžite reagovať a pred obedom už ich mali v Žehre,“ dokumentoval na prelome mája na jednoduchom príklade akcieschopnosť ozbrojených síl nadrotmajster Peter Kerek, ktorý v čase našej návštevy „manažoval“ v SOC požiadavky súvisiace s povinnosťami Úradu hlavného lekára OS SR.

O krok vpred

Spoločné operačné centrum bolo v priestoroch bratislavského klubu ministerstva obrany zriadené, aby v miestach nasadenia vojakov obratom zabezpečilo realizáciu povelov od nadriadených veliteľov a zároveň aby prijímalo, vyhodnocovalo a realizovalo požiadavky od vojsk pôsobiacich v jednotlivých operáciách vytvorených na zastavenie pandémie. Ranný videokonferenčný brífing sa začal o siedmej. S výše tuctom príslušníkov SOC, ktorí končili zmenu, a s tými, ktorí do nej nastupovali, prostredníctvom videokonferencie komunikovali viacerí náčelníci jednotlivých štábov. Tiež veliteľ SOC brigádny generál Peter Babiár. Pridali sa aj velitelia operácií Kontinuita, Karusel či Umbrella. Zo svojej kancelárie zažehal všetkým dobré ráno náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko. Špeciálne pre neho bol síce

pripravený zvyčajný brífing o niekoľko hodín neskôr, ale tradične chcel byť tiež na rannej videoporade pri striedaní služieb.

Keď končiaci veliteľ zmeny SOC plukovník Jaroslav Marko podával hlásenie o plnení úloh za predchádzajúcich 24 hodín, ako aj o tých, v ktorých treba pokračovať, nebolo vidieť, že by rúško skrývalo jeho zívanie. No únava nebola počuteľná ani v replikách náčelníka generálneho štábu, ktorý bol v nasadení v podstate nonstop. Samozrejme, s nevyhnutným časom na spánok, pretože v akokoľvek únavnom boji je jednou zo základných úloh zostať bojaschopný. A boj proti koronavírusu je ťažký a dlhý...

„Očakávame rozhodnutie, v akej forme pôjdeme do operácie Karusel 2, čo budú najmä odbery formou rýchlostestov. No už dnes máme na programe nácviky. Tak, aby sme si overili a zdokonalili metodiku. Definovali sme tiež plánované počty odberov v každej z vytýpaných lokalít,“ informoval náčelníka generálneho štábu brigádny generál Babiár o činnosti vojakov „v poli“. Aj vo viacerých ďalších úlohách sa príslušníci OS SR snažili byť o krok vpred pred očakávaným rozhodnutím či už vlády, alebo permanentného krízového štábu. Naplánovať a realizovať niektoré procesy až potom by bolo príliš pomalé. Ambíciou bolo v okamihu rozhodnutia byť pripravený „vyraziť vpred“. Niektoré postupy bolo možné odsúhlasiť v rámci SOC hneď, o iných bolo treba rozhodnúť v nasledujúcich hodinách či už na úrovni náčelníka

generálneho štábu, ministra obrany, alebo permanentného krízového štábu, v ktorom ozbrojené sily zastupoval zástupca náčelníka GŠ OS SR generálmajor Josef Pokorný.

24 hodín každý druhý deň

„Denne v SOC riešime desiatky či stovky úloh od tých jednoduchších až po komplexné. Tak, aby sme čo najefektívnejšie využili synergiu pozemných, vzdušných aj špeciálnych síl, ktorých zástupcovia, čiže smeroví (styční) dôstojníci, sa striedajú v 24-hodinových zmenách,“ ozrejmil plukovník Jozef Svitka, veliteľ zmeny SOC. „Nemôže sa stať, aby sa na niektorý detail zabudlo. V SOC sú za to zodpovední aj

smeroví dôstojníci pre jednotlivé operácie. Pritom na ilustráciu, dnes máme cez deň v boji proti Covid-19 nasadených 657 vojakov na 159 miestach po celom Slovensku. V noci ich bude 275 v 79 lokalitách,“ konkretizoval plukovník, ktorý má skúsenosti tak z Generálneho štábu OS SR, ako aj zo štábnej práce v štruktúrach NATO.

V samotnom SOC pritom slúžili tri desiatky vojakov. Cez noc sa ich počet znižoval na polovicu. Tí, ktorí slúžili aj v noci, mali nárok na štvorhodinový spánok. Väčšina z nich využila klasické poľné lôžka rozložené v telocvični, zopár ich vlezlo do spacáka „u seba“ v kancelárii na zemi. S mobilným telefónom vedľa hlavy. Jednotlivé SOC zmeny sa takto striedali každý druhý deň a slúžili týždeň, kým ich vystriedal tím B.

„Sme informovaní aj o tom, či nám niekto ochorel, ktoré útvary sú pripravené poskytnúť personálne rezervy a podobne,“ vysvetlil veliteľ skupiny zberu informácií major Marek Tamaškovič. Ako ženista sa už podieľal na pomoci občanom počas živelných pohrôm, takže s krízovými situáciami má skúsenosti – hoci v podstatne menšom rozsahu. V každom prípade plk. Svitka kvitoval, že súčasť OS SR vyslali do tímu SOC poväčšine vojakov, ktorí už „niečo preskákali“. Išlo totiž o veľa.

Keby čosi

Kapitán Martin Stodola z pozemných síl bol v SOC akoby na „dispečingu“ operácie Kuriér. Tá s prehľadom zabezpečovala letecký či pozemný transport vozíkov a prepravu osôb či materiálu. Vždy však môže byť horšie. „Ak by sa situácia vyhrotila do tej miery, že by bolo treba riešiť núdzové zásobovanie potravinami, pohonnými látkami či iným materiálom, vieme, aké objemy dokážeme zvládnuť, a sme pripravení.“ Pravdaže, podobné modelové situácie, keď treba riešiť stále sa stupňujúce úlohy, bývajú aj súčasťou výcviku. Toto však nie je výcvik, ale reálne nasadenie. No a čo keby napríklad vypadlo spojenie prostredníctvom bežných telekomunikačných sietí? „Predovšetkým máme k dispozícii medzi SOC

a taktickými operačnými centrami v teréne záložné krátkovlnné rádiové spojenie. Preverujeme ho každé tri hodiny,“ konštatoval major Igor Gabrik. No nielen to. Okrem vysielачky v priestoroch SOC stálo pred budovou Klubu MO SR veliteľsko-štábne rádiové hotovostné vozidlo s vysielacím systémom Harris. Je to zároveň istota aj pre prípad, ak by sa SOC muselo presunúť.

„Denne v SOC riešime desiatky či stovky úloh od tých jednoduchších až po komplexné. Tak, aby sme čo najefektívnejšie využili synergiu pozemných, vzdušných aj špeciálnych síl.“

plukovník Jozef Svitka
veliteľ zmeny SOC

„Vzdušné sily sú pripravené na repatriantov?“ spýtal sa generál Daniel Zmeko v priebehu „svojho“ videobríngu veliteľa vzdušných síl generálmajora Ľubomíra Svobodu. Išlo o náročné úlohy, teda o prelet do Libanonu, Lotyšska a na Cyprus. „Áno, pán generál,“ zaznelo jednoznačne. Iné úlohy odkrojili z porady viac času. Na vojakov priamo v teréne sa začali obracať samosprávy, nemocnice či jednotlivci. A prostredníctvom nich na SOC. Niektorí by chceli vojenské postele, iní stany, ďalší čo-to previezť vrtuľníkom. Očakávajú, že riešenia zo strany ozbrojených síl sú rýchle a efektívne. Zároveň je však nevyhnutné dodržiavať zákony a predpisy. Generál Zmeko preto jedným dychom vymedzil, kto je pre armádu partner, a pri rokovaní o požiadavkách z civilu zdôraznil zachovávanie predpísaných postupov. Vždy tiež

platí pravidlo C+C, teda command and control, preto sa generál spýtal, či budú večer v Krompachoch vojenský lekár a psychológ, o čom rozhodol ráno. „Boli určení, zbalili sa a už sú na ceste,“ zahlásil plukovník Svitka.

Zohratý orchester

Počítače skupiny tvorby rozkazov SOC sa takmer nezastavili, pretože rozhodnutia a povely museli byť transformované do predpísanej formy. Ak by si niekto napríklad myslel, že taký vrtuľník môže vzlietnuť do Krompách len tak, je to podstatne zložitejšie. Treba vybrať miesto na pristátie v neznámom teréne, určiť špeciálne vycvičených vojakov, ktorí ho budú navigovať pri klesaní, a zabezpečiť množstvo ďalších úloh. Preto na SOC intenzívne pracovali aj smerový dôstojník pre vzdušné sily, pre špeciálne operácie, ako aj skupina zberu informácií, skupina operačných analýz či styčný dôstojník Vojenskej polície.

Skrátka, bol to zohratý orchester. V čase našej návštevy jeho aktuálny „dirigent“, veliteľ zmeny plk. Svitka, namiesto po paličke občas siahol po mikrofóne a operatívne upriamil pozornosť celého SOC na niektorú z ďalších úloh. Keď na večernej porade sumarizovali aj s brigádnym generálom Petrom Babiárom deň, nebolo celkom isté, aké budú na najbližšie obdobie rozhodnutia permanentného krízového štábu. Obaja však ostali pokojní. Sila vojakov je totiž aj v tom, že sú pripravení reagovať alternatívne – a SOC pri tom zohrávalo dôležitú úlohu.

Predtým, ako plukovník Svitka ráno o siedmej opätovne odovzdal po 24-hodinovej službe štafetu plukovníkovi Markovi, sme sa ho spýtali, či sa mu za tie štyri hodiny spánku medzi druhou a šiestou v noci niečo snívalo. „Žiadny sen s nejakým dejom sa mi snívať nestihol. Spomínam si len na taký útržok, že sme chodili bez rúšok a súviselo to s prácou. Ale to som sa už asi v polospánku chystal na ranný brífing.“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, Jakub Neubauer

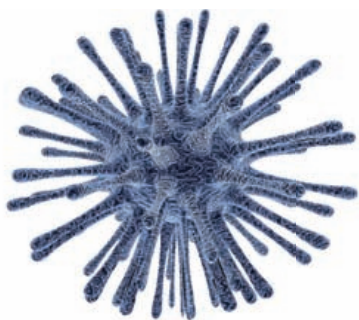

Choroba Covid-19 v sieti

Vírus Covid-19 predstavuje v súčasnosti globálnu hrozbu, ktorá ovplyvňuje mnoho oblastí nášho života v súkromí a v práci. Ani internet a rezortná dátová sieť v tom nie sú výnimkou.

Hekeri a zločinci veľmi rýchlo zacítili príležitosť, ako sa obohatiť, resp. získať od používateľov cenné dáta či prístupy do sietí. Súčasné obmedzenia a práca na počítači z domu im v tom ešte nahrávajú. Spoločným menovateľom väčšiny takých pokusov a rôznych kampaní je zneužívanie negatívnych emócií, ako sú strach a panika, čo spôsobuje, že ľudia strácajú obozretnosť a sú v týchto neľahkých časoch práve na internete menej opatrní. A internet nie je celkom bezpečným miestom, ako sa na prvý pohľad môže zdať.

Útočníci denne vytvárajú novú infraštruktúru na podporu svojich škodlivých kampaní odkazujúcich na Covid-19. Ich kreativita pri zneužívaní tejto krízy nepozná hranice a množstvo podvodných kampaní narastá rýchlym tempom. Okrem dezinformácií sa na internete množia aj počítačové vírusy, škodlivé kódy či e-maily nabádajúce na registráciu alebo sťahovanie súborov, ktoré môžu vaše počítače, mobilné telefóny a pod. zahltiť škodlivým softvérom alebo vám ukradnúť osobné údaje. Útočníci dokážu tento škodlivý softvér rýchlo šíriť a vzápätí útoky spustiť v úsilí využiť zvýšený záujem verejnosti o informácie v čase pandémie.

Duchovná služba (aj vojenská) zažíva bezprecedentne novú skúsenosť. Skúsenosť, ktorá je ľudsky skľučujúca, a ako biológ viem, aké veľké škody môže priniesť. Táto skúsenosť je zároveň duchovnou nádejou, ktorá uzdravuje, spája a obohacuje – mentálne, duchovne, vzťahovo, kresťansky aj ľudsky.

Moja skúsenosť

Na AOS Liptovský Mikuláš vykonávam všetky úlohy, do ktorých ma predurčuje služobné ontologické kňazstvo. Spovedám vojakov a zamestnancov rezortu na požiadanie a v improvizovaných podmienkach. V exteriéri, s rúskom, pričom musí byť zachovaná potrebná vzdialenosť aspoň 2 – 3 m, nie sme otočení proti sebe, ale jedným smerom – pri zachovaní všetkých hygienických a bezpečnostných predpisov. Civilistov a rodinných príslušníkov spovedám podobne, napr. na parkovisku mimo objektu AOS. V tomto prípade ide však o menej časté spovede. Skôr im odporúčam to, čo odporúča pápež František: vzbudiť si tzv. dokonalú ľútosť – čiže osobné a vedomé ľutovanie svojich hriechov nielen pre svoje očistenie, ale najmä z lásky k Bohu. Omše dávam neverejné, t. j. v kaplnke s jedným profesionálnym vojakom pri zachovaní všetkých hygienických a bezpečnostných predpisov. Počas celej omše máme na tvárach rúška a je tam potrebný odstup. Pre tých, ktorí nemajú možnosť v terajšej situácii ísť na omšu, ponúkam

link na TV prenos a mailom im posielam svoj príhovor/kázeň. Počas prijímania sa môžu modliť modlitbu duchovného sv. prijímania, ktorá síce nenahrádza prijatie Krista v Eucharistii, ale aj túžba po prijatí eucharistického Krista osobne posväcuje človeka. Sviatosť krstu a manželstva zatiaľ odkladám. V prípade nevyhnutnosti ich budú môcť prijať, ale pri účasti minimálneho počtu ľudí, ak to bude možné podľa zjednodušeného obradu a pri zachovaní všetkých hygienických a bezpečnostných predpisov.

Som zároveň zaraďovaný do pohotovostnej jednotky a pohotovostnej časti. Spolu s celou pohotovostnou jednotkou som v ochranných oblekoch prijímal repatriantov, ktorí prišli do povinnej karantény do L. Mikuláša zo zahraničia. Hoci som tam išiel s veľkým rešpektom, táto činnosť bola skôr službou a poslaním. Veľmi nepríjemne na všetkých doliehal plač malých detí, ktoré museli do štvrtej hodiny ráno spolu so svojimi rodičmi čakať na ubytovanie. Napokon to všetko s Božím požehnaním dopadlo dobre.

Najpopulárnejšou a najčastejšou voľbou praktík, ktoré zneužívajú útočníci, je cielený phishing. Metóda je jednoduchá a pomerne ľahko realizovateľná. Od začiatku prepuknutia pandémie už bolo zaznamenaných viacero phishingových e-mailov súvisiacich s Covid-19. Všetci by sme mali vedieť, ako identifikovať cielený phishingový e-mail, a byť ešte opatrnejší, ak sa predmet e-mailu týka koronavírusu (Covid-19). Práve vplyvom tejto neľahkej situácie sme teraz náchylnější kliknúť na nebezpečný link alebo si stiahnuť do svojho počítača, tabletu či mobilu škodlivú prílohu.

Podvody sa však neobmedzujú iba na e-maily alebo webové stránky, známe sú tiež prípady úspešných podvodných telefonátov, v ktorých podvodníci žiadajú príspevky alebo vyzradenie osobných údajov. Ich variantom sú podvodné online obchody so zdravotnými pomôckami alebo dezinfekčnými prípravkami. Na zvýšenie dôveryhodnosti sú na ich stránkach umiestnené aj falošné recenzie používateľov. Tieto weby sa snažia kradnúť osobné údaje ľudí, ktorí si chcú cez tieto stránky tovar objednať.

Ďalšou nemenej závažnou bezpečnostnou hrozbou, ktorá sa v súvislosti s koronavírusom šíri po internete, je masívna infodémia (skrátenejší tvar od informácie + epidémia). Ide o nadmerné množstvo nepravdivých, ale aj pravdivých informácií o koronavírusu. Infodémia v spoločnosti vyvoláva zbytočné šírenie paniky. Spôsobuje nedôveru v štátne orgány, podporuje konšpirácie, neznášanlivosť a čoraz viac polarizuje spoločnosť. Poplašné správy sú nebezpečné najmä preto, že sú často krátke, jednoduché, šokujúce a pôsobia priamo na naše

pocity. Vzbudzujú dojem, že treba bezodkladne konať.

Zavádzajúce informácie sú svojím spôsobom tiež infekciou. Najdôležitejšie je preto zachovať si, a to nielen v týchto časoch, kritické myslenie a nadhľad. Najst' relevantné a spoľahlivé zdroje informácií o dnešnej situácii nie je jednoduché, najmä popri záplave dezinformácií o Covid-19, ktoré sa na nás valia zo sociálnych médií. Získavanie informácií prostredníctvom internetu a sociálnych médií bez overenia ich správnosti môže mať negatívny vplyv na každodenný život a správanie ľudí.

Pri vyhľadávaní aktuálnych informácií používajte dôveryhodné zdroje, ktoré poskytujú oficiálne inštitúcie, orgány vlády a odborníci, ktorých vzdelanie a odbornosť sú známe alebo sa dajú ľahko vyhľadať. Overujte si informácie na sociálnych sieťach a prečítajte si aj informácie okolo prekvapivých tituliek, pretože tieto môžu byť vytvorené práve na to, aby upútali pozornosť. Nezdierajte tie, ktoré ste si neoverili alebo ktorými ste si nie istí.

Aj keď je väčšina všetkých týchto podvodných aktivít finančne motivovaná, napätá situácia okolo koronavírusu vytvára potenciálne jednoduchšie ciele a je všadeprítomná. Súčasná situácia možno od nás v týchto dňoch vyžaduje trochu online sebadisciplíny. Vypnime na chvíľu internet, aby sme sa vyhli závislosti od techniky, a prečítajme si pre zmenu knihu.

Text: pplk. Ing. Boris Zemek
náčelník odboru informačnej bezpečnosti
Základňa stacionárnych KIS Trenčín

s koronakrízou

Taktiež som mal možnosť poslúžiť ako člen pohotovostnej jednotky, ktorá repatriantom roznáša stravu, pitie, lieky, balíčky, nákupy a iné potreby. Odnášali sme po nich komunálny odpad. Okrem toho sme po dekontaminácii vyzliekali

postelňú bielizeň na izbách po repatriantoch, ktorí po negatívnych testoch odišli do svojich bydlísk a tam pokračovali v karanténe. Samozrejme, v ochranných oblekoch a za prísnych bezpečnostných opatrení. Som k dispozícii pre službu aj na telefóne. Volajú mi príbuzní repatriantov, chcú, aby som im poskytol informácie alebo pomohol s doručením balíčka pre mamičku, brata, sestru v karanténe. Práve včera som doručil jednej staršej panej v karanténe balíček, na ktorý sa po prebratí od jej syna pri vstupe do areálu pozabudlo.

Aká je vôbec v týchto dňoch náplň práce vojenského kňaza? Zdieľať s vojakmi náš spoločný život – robiť to, čo robia aj oni, znášať s nimi biblicky povedané „pálavu dňa“, zapájať sa podľa možnosti do služieb, do pomocných prác, do pohotovostí a pod. a potom ich všetkých povzbudzovať... Nachádzať nové formy pastorácie, najmä pastoráciu prítomnosťou – byť s nimi a pre nich v kritických chvíľach. Kňazi môžu uvoľňovať atmosféru prihovaraním sa na rôzne témy, ktoré

nie sú spojené so súčasnou situáciou... A najmä modliť sa s nimi a za nich.

Veriaci môžu viesť duchovný život aj čítaním Svätého písma, modlitbami ruženca, krížovej cesty. Osobne posielam našim veriacim dvakrát týždenne tematické krížové cesty, prostredníctvom duchovného spojenia sa dvakrát denne modlíme o 12:00 a 17:00 hodine modlitbu za odvrátenie nákazy... V tejto oblasti sa kreativite medze nekladú.

Všetkých vás prosím, správajme sa zodpovedne a zrelo, nikoho neohrozujeme, dodržiavajme všetky hygienické a bezpečnostné predpisy, a tak vychádzajme v ústrety nádeji v Božiu pomoc a ochranu, ktorá spolupracuje s našimi ľudskými možnosťami, aj keď je od nich nezávislá. A nezabúdajme, že kríza (a tiež koronakríza) je šanca stať sa lepším – skrze pomoc druhým. Lepším človekom, lepším kresťanom, lepším kňazom-služobníkom.

So želaním požehnania a zdravia
kpt. PaedDr. PhDr. ThLic. Tomáš Huďa,
PhD. SchP

titulárny vojenský dekan,
AOS Liptovský Mikuláš

AKO NEPODĽAHNÚŤ PANIKE *z koronavírusu?*

OCHRANOU SEBA CHRÁŇTE OSTATNÝCH

Zachovávaním pokoja
povzbudzujete pokoj aj u iných.
Zamerajte sa na každodenné
aktivity – prácu, učenie,
cvičenie...
Udržujte denný režim.

ROZLOŽTE SVOJE SILY

Po počítačnom nasadení
prichádza vyčerpanie.
Počítajte s tým.
Vzájomná pomoc bude
potrebná aj po niekoľkých
mesiacoch.
Rozložte svoje
sily, aby vystačili aj na neskôr.

MONITORUJTE SVOJE FYZICKÉ A EMOCIONÁLNE REAKCIE

Nebojte sa so svojim
strachom zveriť niekomu,
komu dôverujete a kto vám
dokáže pomôcť upokojiť sa.
Vzájomne si pomáhajte
pri uvoľňovaní napätia.
Rešpektujte emócie
a správanie iných, aj keď sú
z nášho pohľadu úplne
odlišné a ťažko
pochoptiteľné.

NEHLADAJTE VINNÍKOV

Pandemické hrozby sú prítomné
v našom prostredí neustále
a nezávisle od nás: sú súčasťou
prírody v dobrom aj v zlom.

OBRÁŤTE SA NA ODBORNÚ POMOC

Ak máte pretrvávajúce
negatívne emócie súvisiace
s ohrozujúcou situáciou,
s ktorými si neviete rady,
obráťte sa na dostupnú
psychologickú podporu.

BUĎTE DISCIPLINOVANÍ A OHĽADUPLNÍ

Dodržiujte hygienické
odporúčania a rešpektujte
rôzne obmedzenia, hoci vám
môžu komplikovať život.
Pri zvládaní epidémie
nie je na mieste sebeckosť.
Buďte ochotní robiť obeť
a ukrojiť si z komfortu.
Bez toho to nejde, je to
kríza a strácame všetci.

NEŠÍRTE NEOVERENÉ INFORMÁCIE A PANIKU

Vyberajte len dôveryhodné
zdroje informácií!
Nenechajte sa strhnúť
informačným prúdom
a obmedzte čítanie správ
na potrebné minimum.

POMÁHAJTE SI NAVZÁJOM

Robiť niečo pre ostatných
aj v izolácii dáva situácii zmysel.
Šitie rúšok pomohlo
mnohým z nás...

Psychologická služba OS SR
PSYCHOLOG.OSSR@GMAIL.COM

0904 739 312
0914 370 276
0903 824 433
0904 786 080
0903 824 490

MILITARY ENGLISH HOAXES & DEEPFAKES

Priprava: Nadežda Kochmanová • Foto: autorka

Although the word “hoax” has been around almost since the **dawn** of computers in the context of various **fraud** schemes, as of late it is used to **denote** false information **masqueraded** as the truth. As opposed to urban legends and rumors, which are either based on true **albeit skewed** evidence or constructed as good-natured jokes, the intent of a hoax is to purposefully mislead the public into believing the fabricated information. The ultimate goal of the hoax is to provoke social and/or political change by raising people’s awareness of something. Military is a usual suspect in many hoaxes, as illustrated by the message distributed via cell phone applications during the early stage of the current coronavirus crisis warning that the military was about to deploy soldiers into the streets to **enforce** a nationwide quarantine. So-called “military romance scams” also fall into the hoax category misleading the victims into sending hard cash to what they believe are unfortunate foreign soldiers serving in a combat zone who they became involved with in a romantic online relationship. History teaches us that even governments sometimes deliberately initiate the spreading of false information to **facilitate** their objectives, such as going to war. When they do, it is called black propaganda. Hoaxes can involve a wide range of subjects – warnings about computer viruses or supposed health risks, horror stories, conspiracy theories, calls for donations for the seriously ill and many more. A quick search on the Internet usually helps to confirm the **falsehood** of the hoax, but the imminent danger of the hoax is in its ability to spread at lightning speed through social media. Typically, a hoax can be recognized by five “alarm signals”: a request to forward the message to as many people as possible; the threat of **consequences** if one does not do so; absent or fake source information; no details on the author and origin of the information; **ambiguous** time information such as “last week” or “yesterday”. In many cases the structure of the message indicates that it has been copied and forwarded numerous times.

Where hoax is designed with the ultimate goal to **alter** the course of events, fake news target the image of individuals, groups of people or even companies who are blamed for something negative. When fake news appear on

social media networks and other platforms, they often seem legitimate provoking a strong emotional reaction in the reader by using surprising, **outrageous** or scandalous reports. To do this, conspirators have developed a special tool called deepfake, in which a person in an existing image or video is replaced with someone else’s likeness, or his/her audio is altered to create **deceiving** content. Deepfakes have **garnered** widespread attention for their use in celebrity pornographic videos, fake news, and financial fraud.

QUESTIONS:

1. Čo je hoax a čo je mýtus?
2. Vymenujte 5 najčastejšie štreených hoaxov.
3. Čo je to deepfake? Viete uviesť príklad?

GLOSSARY

- **dawn** /dɔːn/ – úsvit (zrod);
- **fraud** /frɔːd/ – podvod, podvodný;
- **denote** /dɪˈnoʊt/ – označiť;
- **masqueraded** /ˈmæskəˈreɪdɪd/ – zamaskované;
- **albeit** /əlˈbaɪt/ – hoci;
- **skewed** /skjuːd/ – skreslený, pokrivený;
- **enforce** /ɛnˈfɔːs/ – vynucovať, presadzovať;
- **facilitate** /fəˈsɪləˈteɪt/ – napomôcť;
- **falsehood** /ˈfælsˌhʊd/ – nepravdivosť, falošnosť;
- **consequences** /ˈkɒnsəˌkwɛnsəz/ – následky;
- **ambiguous** /æmˈbɪɡjuəs/ – nejednoznačný, hmlistý;
- **alter** /ˈɔːltər/ – zmeniť;
- **outrageous** /aʊˈtreɪdʒəs/ – poburujúce;
- **deceiving** /dɪˈsɪvɪŋ/ – zavádzajúci;
- **garnered** /ˈɡɑːnəd/ – získali, vyslúžili si.

Vaše starosti na našu hlavu

Môže vstúpiť do OS SR aj cudzí štátny príslušník? Aké sú podmienky prijatia takeého občana?

Do štátnej služby profesionálneho vojaka možno prijať občana, ktorý spĺňa podmienky podľa § 16 ods. 1 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov (ďalej len „zákon“).

Jednou z podmienok je, že občan má štátne občianstvo Slovenskej republiky alebo štátne občianstvo Slovenskej republiky a štátne občianstvo štátu, ktorý je členským štátom Európskej únie, alebo štátne občianstvo Slovenskej republiky a štátne občianstvo štátu, ktorý je členom medzinárodnej organizácie zabezpečujúcej spoločnú obranu proti napadnutiu, ktorej členom je Slovenská republika (takzvané „dvojaké alebo viacnásobné štátne občianstvo“). Ďalšou podmienkou je, že občan ovláda štátny jazyk a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky. Na prijatie občana do štátnej služby musia byť okrem uvedených podmienok splnené aj ostatné podmienky podľa § 16 ods. 1 zákona.

Splnenie podmienky súvisiacej so štátnym občianstvom a ovládanie štátneho jazyka občan okrem iného preukazuje čestným vyhlásením v zmysle § 18 ods. 5 písm. f) zákona (v prípade, ak občan bude prijatý do štátnej služby a v priebehu tejto služby bude zistené, že v čestnom vyhlásení uviedol neúplné alebo nepravdivé údaje, bude prepustený zo služobného pomeru v zmysle § 83 ods. 1 písm. n) zákona).

Prvým krokom na prijatie do štátnej služby profesionálneho vojaka je podanie žiadosti o prijatie. Tá sa podáva na regrutačnej skupine podľa miesta trvalého pobytu v krajskom meste alebo elektronicky cez portál www.slovensko.sk prostredníctvom občianskeho preukazu so zaručeným elektronickým podpisom. Podaním žiadosti sa občan zapojí do výberového konania, ktoré vyhlasuje riaditeľ Personálneho úradu OS SR podľa § 18 zákona vo všeobecne prístupných

prostriedkoch masovej komunikácie. V rámci výberového konania sa preverí zdravotná a psychická spôsobilosť uchádzača, fyzická zdatnosť a ostatné podmienky prijatia do štátnej služby.

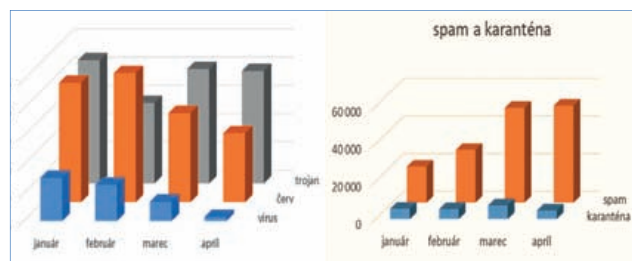
Viac informácií o výberových konaniach, ako aj všetky podmienky na prijatie do štátnej služby možno získať v regrutačných skupinách (telefonicky, e-mailom alebo osobne) alebo nájsť na stránke www.regrutacia.sk v sekcii výberové a prijímacie konania, kde sú zverejňované všetky aktuálne prebiehajúce výberové konania.

mjr. Ing. Ľuboš Slanina

náčelník oddelenia doplňovania personálu
Personálneho úradu Ozbrojených síl SR

IB News

■ V apríli 2020 zachytili administrátori ZaSKIS v sieti OS SR 397 škodlivých programov typu trójsky kôň, 242 červov a 14 vírusov. Ako spam bolo označených 51 651 e-mailov, 4 567 e-mailov bolo zaradených do karantény.

Podvodníci majú žatvu

Covid-19 vyhnal ľudí z práce, škôl a tí teraz trávajú väčšinu svojho pracovného aj voľného času doma pri počítači. Tento stav otvoril hekerom a podvodníkom nové možnosti, ako zneužiť strach z nákazy, neobozretnosť a nezabezpečené zariadenia na získanie citlivých firemných dát, osobných a bankových údajov či peňazí. Prvé phishingové e-maily sa začali objavovať už koncom januára v krajinách, ktoré zasiahol nový koronavírus najskôr. V marci nabral vývoj phishingovej kampane veľmi rýchly spád. Pokyny, ako chrániť deti pred nákazou spolu so škodlivým softvérom rozosiľali útočníci v mene medzinárodnej zdravotníckej organizácie WHO. Úrad SK-CERT očakáva, že podvodníci by mohli vytvárať aj kópie oficiálnych webových stránok inštitúcií verejnej správy, cez ktoré by šíрили škodlivý kód, falošné a poplašné správy alebo neoprávnené získavali osobné údaje. Nástroje ako CovidLock, Crimson RAT, FormBook a Lokibot môžu používateľovi zablokovať prístup k zariadeniu, žiadať od neho peniaze, kraťasovať uložené dáta, informácie z kreditných kariet a prihlasovacie údaje a šíriť sa ďalej. Pozor si treba dávať nielen na to, čo sťahujete do svojho počítača, ale aj na to, kam sa prihlasujete.

Ako zaistiť bezpečnú prácu z domu?

Veľký počet pracovníkov, ktorí musia pracovať z domu, zvyšuje bezpečnostné riziká organizácií. Väčšina odborníkov na bezpečnosť potvrdila nárast hrozieb či útokov spojených s koronavírusom. Najčastejším typom útoku je phishing, ale objavovali sa tiež iné hrozby, ako škodlivé weby, malvér a ransomvér. Ďalším problémom, s ktorým musia bezpečnostní pracovníci teraz bojovať, je aj zaistenie bezpečného vzdialeného prístupu pre zamestnancov, ktorí pracujú z domu. Upozorňujú na tri hlavné riziká pri práci z domu, ktorými sú **sociálne inžinierstvo**, **slabé heslá** a **nezabezpečené domáce pracovné stanice** – napríklad nezabezpečená Wi-Fi, VPN, prípadne ďalší členovia domácnosti, ktorí chcú používať pracovný počítač vo večerných hodinách.

Text: kolektív odboru informačnej bezpečnosti ZaSKIS

Podakovanie kolegom

Dňa 23. apríla bola v súvislosti s prijatými opatreniami proti šíreniu vírusu Covid-19 v popradskom centre zásob, ktoré je odlúčeným pracoviskom Zásobovacej základne I. Nemšová, nasadená mobilná jednotka práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany z Rožňavy. Hlavnou úlohou

dvojice profesionálnych vojakov bolo dezinfikovať prostriedkami na biologickú ochranu jednotlivé budovy a objekty. A to vrátane kancelárskych priestorov, prechodových uličiek, stanovišť dozornej služby, sociálnych zariadení, vybranej prevádzkovej techniky či odpočinkovej miestnosti dočasne ubytovaných profesionálnych vojakov plniacich úlohy operácie Karusel. Aj vzhľadom na toto neľahké obdobie chceme vyzdvihnúť ich profesionálne nasadenie a aj takto sa poďakovať mobilnej jednotke za kvalitne odvedenú prácu.

kapitán Ján Korenko
vedúci starší dôstojník,
Centrum zásob Poprad

Druhé tohtoročné vydanie časopisu pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívni-ctvo, ktorý vydáva Vojenský historický ústav, prináša tri štúdie. Prvá je v anglickom jazyku a autor Filip Schneider ju nazval *The eastern campaigns of Nikephoros II Phocas in the light of historical works of Leo the Deacon and John Skylitzes* (Východné ťaženia Nikefora Foku vo svetle historických diel Leva Diakona a Jána Skylitza). V druhej sa Adam Bielezsz zameria na pobyt nemeckej brannej moci na Záhorí v kontexte vzťahov s domácim obyvateľstvom a slovenskými úradmi od 15. marca 1939. Spomína i rozostavanú a nikdy nedokončenú železničnú trať Plavecký Mikuláš – Prievaly – Jablonica. „V spomienkach pamätníkov na Záhorí dodnes silno prežívajú vcelku idealizované predstavy o slušných nemeckých vojakoch v protiklade s „divochmi“ z radov Červenej armády,“ uzatvára autor. „Doterajší výskum však ukazuje, že slušnosť nemeckých vojakov mala tiež svoje limity. V princípe možno podotknúť, že nemeckí vojaci sa správaním zásadne nelíšili od vojakov akéhokoľvek iného štátneho útvaru.“ V tretej publikovanej štúdii Eugen Antal, Otokar Grošek a Pavol Zajac ponúkajú prvú časť témy Prehľad šifier používaných na Slovensku počas druhej svetovej vojny – vojenské šifry.

Druhé tohtoročné číslo Vojenskej histórie ponúka aj prehľad novo sprístupnených dokumentov z ruských archívov v materiáli Čelabinsk – máj/jún 1918 od Ferdinanda Vrábela, fakty a dokumenty spojené s Vojenskou nemocnicou Ružomberok v rokoch 1945 – 1968 a s vojenským liečebným ústavom v Číži a ďalšie zaujímavé témy.

(aš)

Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/
eBulletin MO SR: www.mosr.sk/ebulletin/
Sociálne siete: www.facebook.com/mosr.sk
www.facebook.com/ozbrojenesily/
www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany
www.twitter.com/mosr_official
www.instagram.com/ministerstvo_obrany_sr
www.instagram.com/ossr_sr

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVIII. • Č. 6/2020 • Redakčná uzávierka 25. 5. 2020 • Do výroby zadané 29. 5. 2020 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 17 21, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

Podľa klamlivej správy, ktorá sa v máji šírila na Facebooku, prezidentka SR Zuzana Čaputová vo svojom prejave k 75. výročiu konca druhej svetovej vojny v Európe tvrdila, že Slovensko oslobodili vojenská USA, Francúzska a Anglicka, pričom zamlčala zásluhy Sovietskeho zväzu a Červenej armády. Nie je to pravda, prezidentka vo svojom prejave nič také nepovedala. Spomenula obeť všetkých spojeneckých národov pri vtedajšom oslobodzovaní Československa. V prejave okrem iného povedala: „Nikdy nebudeme môcť byť našim dedom a pradedom dostatočne vďační. Lebo aj oni, rovnako ako ich rovesníci a rovesníčky v Rusku, vo Veľkej Británii, vo Francúzsku či v Spojených štátoch amerických našli v sebe toľko sily, odvahy a odhodlania, že so zbraňou v ruke bojovali za spravodlivú a posvätnú vec.“ Celý prejav prezidentky je dostupný na stránke www.prezident.sk.

Pek(ela)ne po slovensky

Typ na tipovanie alebo tip na typovanie

Aj také celkom obyčajné a často používané slovo tip/typ môže spôsobiť problémy. Ako je to správne, kedy píšeme tip, kedy typ, alebo skúsime tipovať či typovať? Postačí zapamätať si, že písanie -i-, -y- závisí od ich významu. Slovo **tip** vyslovujeme tvrdo a má dva významy: odhad, mienka, predpoklad o výsledku, alebo rada, odporúčanie. Slovo **tipovať** napovedá, že odhadujeme výsledok niečoho, predpokladáme niečo, alebo ponúkame radu, odporúčame niečo.

Typ píšeme v prípade, ak ide o jednotlivca ako predstaviteľa nejakej skupiny, kategórie ľudí, pokrokového človeka, typ humanistu, mestský typ, ľudový typ – vzhľad, výzor človeka s charakteristickými fyzickými alebo aj inými znakmi, ale aj ak ide o vzor, prototyp, schému alebo formu, ktorým zodpovedá istá skupina vecí alebo javov. Slovo **typovať** teda znamená určovať, stanovovať alebo definovať charakteristické znaky, typológiu.

(ela)

Nedostali ste Obranu?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84 alebo na mail obrana@mod.gov.sk

kpt. Mgr. Marek Brody
starší kaplán mechanizovaného
práporu Trebišov

Radosť ako dar

„Jediný smútok je v tom, že nie som svätý,“ napísal Léon Bloy, francúzsky katolícky spisovateľ. A ďalší smútok spočíva v tom, že jasne vidíme, ako mnohí ľudia v našej blízkosti a súčasnosti si kazia svoj život, strácajú cit, humánnosť, vieru, a najmä prichádzajú o radosť.

Naším vzorom na prinavrátenie radosti je Ježiš. Jeho učenie a spôsob života je radostná zvesť, evanjelium. Šíriť evanjelium znamená aj šíriť radosť. Nie tú plytkú a neosobnú, ktorá sa vyjadruje sypaním žartov a anekdot či pozeraním sitcomov. V niektorých situáciách i to môže byť pekným darom. Nám však ide o oveľa hlbšiu radosť, ktorú nesieme a hlásame celou svojou bytosťou. Kresťan má dôvod, právo i povinnosť vybudovať si v podstate pozitívny a optimistický pohľad na svet a na život. V čom spočíva moja radosť, ktorú mi „nik nevezme“ (Jn 16, 22)?

Kresťanstvo ma naučilo žiť skromne a od sveta mnoho nečakať, ale tešiť sa z každého skromného daru. Kresťanstvo ma naučilo tvoriť, budovať, očisťovať, oslobodzovať, liečiť a byť užitočným pre iných. Pre toto poslanie máme aj v dnešnom svete neobmedzené možnosti. Kresťanstvo mi otvorilo veľkú budúcnosť, oproti ktorej sú ničím momentálne obety, sklamanie a neúspechy. Biblické slová „niesť svoj kríž a nasledovať“ (Mt 16, 24) chápem ako základný zákon, ktorý sa prejavuje v tom, že sme stvorení pre stále väčšiu radosť.

Predmety radosti sú primerané veku a ako milníky obrubujú cestu nášho života. Dalo by sa povedať: povedz mi, z čoho máš najväčšiu radosť, a ja ti poviem, koľko máš rokov. Ľudia sa tešia zo života, z dobrých rodičov, jedla, priateľov, kníh, pohybu, z cestovania, z poznávania sveta, peňazí, práce, lásky, moci, krásy, dobra, z rodiny. Všetky spomínané hodnoty a mnohé iné sme sa naučili brať a užívať ako dar od Boha.

Stará kresťanská tradícia nás učí zmýšľať dobre o iných, konať dobre všetkým a šíriť poznanie o živote, ktorý má úžasnú cenu a krásu. Až ponesieme tento dar pretavený na každodennú radosť, až budeme ním naplnení, staneme sa my sami najväčším darom pre všetkých, čo nás poznajú.

Home sport

Niektoré fitcentrá či samotní tréneri zostávajú aj napriek koronavírusu so svojimi klientmi v kontakte. Prostredníctvom sociálnych sietí ponúkajú nielen písané tréningy, ale tiež videolekcie. Obava z priberania je počas „práce doma“ pre mnohých z nás opodstatnená. Ponúkame zopár dobrých rád na cvičenie, keď máte home office.

Nedovoľme pandémie, aby nás pripravila o formu a pracujme na sebe aj doma. Cvičenie s vlastnou váhou je niekedy viac ako posilňovňa. Inšpirujte sa sériou cvičení.

► Výpady

Možno zaradiť medzi najúčinnnejšie cviky na spevnenie hamstringov (zadná časť stehien), sedacích svalov a štvorhlavého svalu stehna. Zo stoja vykročte vpred pravou nohou tak, že koleno po dokončení zviaza pravý uhol a nesmie sa dostať cez úroveň chodidla. Koleno zadnej nohy sa jemne dotýka zeme. Cez päť pravej nohy sa vráťte do východiskovej polohy. Trup je po celý čas vystretý a kolmo k zemi. Opakujte 10-krát na každú nohu v troch sériách. Na spestrenie si môžete pri vrátení do základnej polohy povyskočiť.

► Koleno k lakťu

Veľmi známy a účinný cvik pre celé telo. Postavte sa do mierne rozkročeného stoja. Potom zdvihnite koleno pravej nohy a dotknite sa ho ľavým lakťom. To isté urobte aj na ľavú nohu a pravý lakeť. Takto striedajte nohy minútu a pol, oddýchnite si 10 sekúnd. Opakujte 5-krát.

► Doska

Pokiaľ budete dosku robiť každý deň, niekoľko týždňov, posilníte vďaka nej celé telo. Najskôr sa postavte na všetky štyri. Dlane sú pod ramenami, stehná kolmo k zemi. Neprehýbajte sa v drieku. Postupne vystríte dozadu jednu a druhú nohu. V doske by ste nemali byť vyvesení (prepadnutí v ramenách a uvoľnení v krížoch). Sťahujte brušné a sedacie svaly. Buďte pevní ako doska. Pokiaľ sa budete cítiť dobre, môžete prejsť na lakte. Snažte sa vydržať pol minúty, potom pol minúty oddychujte. Opakujte 5-krát.

► Zdvíhanie hrudníka

Lahnite si na brucho. Dlane si dajte k ušiam tak, aby lakte smerovali do strán. Pomaly dvíhajte hornú časť trupu, dolná časť tela zostáva na zemi. Potom spustíte hornú časť na zem. Opakujte 10-krát a dajte si 15 sekúnd pauzu. V takomto rytme opakujte cvik 5-krát. Posilňujete sedacie svaly. Ak sa na to budete cítiť, môžete zdvihnúť aj dolné končatiny a ruky natiahnuť pred seba alebo za seba.

► Superman

Opäť sa postavte na všetky štyri. Dajte si dlane pod ramená a kolena na šírku bedrových kĺbov. Zdvihnite pravú nohu a ľavú ruku. Trup musí ostať rovný, nesmie nastať uvoľnenie v ramenách či bokoch. Panvu nevytáčajte (neotvárajte) do strany. Snažte sa držať obe končatiny vystreté v predĺžení s trupom. Chvíľu v tejto pozícii vydržte, potom strany vystriedajte. Cvik opakujte 10-krát na každú stranu a pol minúty oddychujte. Opakujte celé 5-krát. Posilňujete chrbát a brucho.

Text: Hana Klobušická

por. Mgr. Júlia Ditteová
taktické krídlo Sliač

Drogy bez chémie

Závislosť je pojem, ktorý je známy už od čias antického Ríma, vtedy to znamenalo byť odsúdený do otroctva. Ak ste niekomu dlhovali peniaze a nemohli ste svoj dlh splatiť, sudca vás odsúdil na závislosť a vy ste museli pracovať, pokiaľ ste svoj dlh neodpracovali. A aj keď je otroctvo už dávno zakázané, závislosť sa v našej spoločnosti vyskytuje stále a prejavuje sa v rôznych viac či menej viditeľných obdobiach. Moderná technika nás oslobodzuje od mnohých nepríjemností, akými sú manuálna práca či nuda, alebo nám pomáha prekonávať fyzickú vzdialenosť. Zároveň však s ňou ruka v ruke prichádzajú aj nové hrozby. Návykové správanie ako také síce už existuje veľmi dlho, ale v posledných desaťročiach je omnoho častejšie a jeho spúšťačom sa odoláva ťažšie. Nové závislosti nevyžadujú požitie žiadnej látky a nedodávajú do tela žiadnu chemickú substanciu, ale sú tak dobre navrhnuté, že vyvolávajú podobný efekt. Niektoré z nich sú staré – napríklad hazardné hry, cvičenie či sex, a iné, ako napríklad používanie smartfónov alebo filmové maratóny, sú pomerne nové, ale o to dostupnejšie. Ak by sme porovnali závislosť od návykových látok a nelátkové závislosti, tie nelátkové sa vyskytujú v populácii oveľa častejšie. V miere, ktorá vyžaduje pobyt v nemocnici, sú však veľmi vzácne, a preto často ostávajú neodhalené. Slabšia závislosť však postihuje veľký počet ľudí a pod jej vplyvom je náš život menej hodnotný, sme menej výkonní v práci, ale aj vo voľnom čase a obmedzujeme svoj kontakt s druhými. Tento druh závislosti sa netýka len dospelých, ale v negatívnom zmysle ovplyvňuje už aj životy malých detí. Väčšina detí sa s digitálnou technikou zoznamuje prostredníctvom rodičov, keď sledujú ich správanie, a tým sa učia rovnakým nevhodným vzorcom správania, akými sú príliš časté kontroly mobilu, hranie hier a podobne. Deti sa totiž nerodia s túžbou po technike, ale časom ju začínajú považovať za nevyhnutnú. Je preto dôležité zamyslieť sa nad tým, či je pre nás technika len užitočným pomocníkom v bežnom živote, alebo sa, naopak, pomaly stávajú jej otrokmi.

Slováci na bojiskách druhej svetovej vojny

Československá samostatná obrnená brigáda vo Veľkej Británii

Vojaci Čs. samostatnej obrnenej brigády pred odchodom do bojovej akcie pri Dunkerque 28. 10. 1944

Prvý pozemný útvar československého vojska vo Veľkej Británii vznikol 12. 8. 1940 vytvorením 1. československej zmiešanej brigády, ktorá bola na začiatku júla 1941 premenovaná na 1. československú samostatnú brigádu.

Po príchode Skupiny československého vojska na Blízkom východe v polovici augusta 1943 do Veľkej Británie a jej zlúčení s 1. československou samostatnou brigádou 1. 9. 1943 vznikla Československá samostatná obrnená brigáda. Reálna možnosť nasadiť jej jednotky do bojov na fronte však nastala až po vylodení spojeneckých vojsk v Normandii. V dňoch 30. 8. – 1. 9. 1944 boli nalodené na transportné plavidlá, ktoré ich v nasledujúcich siedmich dňoch prepravili do francúzskych prístavov Courseulles sur Mer a Arromanches. Po sústredení v prechodnom tábore na pobreží sa brigáda presunula do tábora neďaleko od Falaise, kde pokračoval výcvik jednotiek, doplňovali sa počty zbraní a bojovej techniky. Presun jednotiek brigády do priestoru bojového nasadenia, k francúzskemu prístavu Dunkerque na pobreží Calaiskej úžiny, sa začal 5. októbra 1944. Stalo sa tak v situácii, keď už bol front vzdialený od Dunkerque vyše 100 km, no mesto a prístav boli naďalej obsadené nemeckým vojskom, ktoré malo vyše 12 000 mužov. Úlohou brigády bolo nedovoliť nepriateľským jednotkám prelomiť obkľúčenie, prinútiť ich prestať klásť odpor a kapitulovať. Začala ju plniť po prevzatí pridelených úsekov od britských a kanadských jednotiek v noci z 8. na 9. októbra a pokračovala v nej až do 9. mája 1945, keď viceadmirál Friedrich Frisius na veliteľskom stanovišti brigády podpísal kapituláciu dunkerskej posádky. Počas tejto etapy zahynulo 167 jej vojakov, 461 bolo zranených a 40 nezvestných.

Bojové nasadenie Československej samostatnej obrnenej brigády pri Dunkerque trvalo sedem mesiacov, hoci 18. 4. 1945 generál Sergej Ingr, s odvolaním sa na postup spojeneckých vojsk k západným hraniciam Československa, požiadal o zmenu jej úlohy a prevelenie do podriadenosti veliteľstva americkej 3. armády. S rovnakou žiadosťou sa diplomatickou cestou na Spojencov obrátil aj minister

Hubert Ripka. Ich žiadostiam sa síce nevyhovelo, no poľný maršal B. L. Montgomery povolil vyčleniť z brigády kombinovaný oddiel (140 osôb) pod velením pplk. Aloisa Síteka, ktorý 24. apríla vyrazil k československým hraniciam. Prekročil ich v ranných hodinách 1. mája neďaleko od mesta Aš a symbolicky tak demonštroval účasť obrnenej brigády na oslobodzovaní Československa. Presun celej brigády od Dunkerque do Československa sa začal 12. mája a skončil sa 21. mája jej sústredení v priestore medzi Klatovami, Nepomukom a Horažďovicami. O týždeň neskôršie došlo k jej presunu do Prahy, kde 30. mája vykonala slávnostnú prehliadku. Potom sa vrátila späť do posádok v západných Čechách a tam až do konca augusta 1945 zostala vo veliteľskej podriadenosti spojeneckých vojsk (amerického XX. armádneho zboru). Medzitým, dňom 1. 6. 1945, bola reorganizovaná na 1. tankový zbor. V tom čase sa v jeho výzbroji nachádzalo 188 tankov Cromwell, 22 tankov Challenger a 38 amerických ľahkých tankov Stuart.

Text: plk. v. v. doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.

Vojenský historický ústav Bratislava

Foto: VHA Praha

Počty príslušníkov Čs. samostatnej obrnenej brigády (január – máj 1945)

dátum	dôstojníci	rotmajstri	mužstvo	spolu
28. 1. 1945	248	181	4 571	5 000
25. 2. 1945	250	190	5 110	5 550
25. 3. 1945	261	184	5 385	5 830
29. 4. 1945	328	199	5 657	6 184
8. 5. 1945	328	199	5 637	6 164

Špaginova balalajka

V zbierke Vojenského historického ústavu – múzejného oddelenia Vojenského historického múzea Svidník je aj 7,62 mm sovietsky samopal PPŠ-41. Zbraň ako pozostalosť po niekdajšom ministrovi národnej obrany ČSSR armádnom generálovi Martinovi Dzúrovi darovala 15. mája 1985 jeho manželka.

Technicko-taktické údaje

Kaliber: 7,62 mm
Náboj: 7,62 × 25 mm Tokarev
Dĺžka: 840 mm
Dĺžka samotnej hlavne: 265 mm
Hmotnosť bez zásobníka: 3,5 kg
Hmotnosť s plným bubnovým zásobníkom: 5,4 kg
Hmotnosť s plným segmentovým zásobníkom: 4,1 kg
Kapacita bubnového zásobníka: 71 nábojov
Kapacita segmentového zásobníka: 35 nábojov
Ústová rýchlosť strely: 485 m/s
Kadencia strelby: 900 výstrelův za minútu
Dostrel: 750 metrov (účinný 200 m)

Predchodcami tohto samopalu PPŠ-41 boli zbrane navrhnuté konštruktérom Vasilijom Alexejevičom Degťarevom pod označením PPD (Pistolet-pulemjet Degťareva) – 34, 34/38 a 40, ktoré sa síce vyznačovali kvalitným spracovaním a spoľahlivosťou, ale ich nevýhodou bola drahá a zložitá sériová výroba.

Lisovaná a zváraná

Túto nevýhodu sa koncom roka 1940 podarilo odstrániť konštruktérovi Georgijovi Semjonovičovi Špaginovi. Jeho samopal sa vzhľadovo a konštrukčne od samopalu PPD-40 líšil prakticky iba v detailoch, no podstatná zmena nastala v technológii výroby. Náročný a zdĺhavý proces sústruženia a frézovania nahradilo jednoduché a časovo nenáročné lisovanie a zváranie dielcov (celkovo tvorí samopal 87 dielcov). Používal sa lacný materiál v podobe oceľových výliskov, ale aj hlavne vyradených pechotných pušiek Mosin model 1891 (jedna hlaveň stačila na dva samopaly).

Špaginov samopal bol do výzbroje sovietskej Červenej armády oficiálne zavedený 21. decembra 1940 pod označením Pistolet-pulemjet Špagina obrazca 1941 goda. Jeho sériová výroba sa naplno rozbehla až začiatkom roka 1942 v Tule, Iževsku a Sestrorečku, ktoré boli popri viacerých ďalších závodoch hlavnými dodávateľmi týchto samopalov. Do roku 1947 ich bolo v Sovietskom zväze vyprodukovaných vyše 5 miliónov, pričom približne 10 000 kusov bolo vyrobených aj v iránskom guľometnom závode v Teheráne.

Osvedčil sa v Povstaní

Hlavnou výhodou týchto samopalov bola ich pomerne jednoduchá, no do detailov premyslená konštrukcia. Medzi sovietskymi

vojakmi sa stala táto zbraň veľmi obľúbenou (nazývali ju Papáša alebo Špaginova balalajka), a to najmä pre nízky nárok na obsluhu a údržbu, značne vysokú kadenciu (teoretická až 900 výstrelův za minútu), presnosť (jednotlivými výstrelmi sa dal presne zasiahnuť cieľ na vzdialenosť 100 metrov) a kapacitu jej bubnového zásobníka (71 nábojov). Hlavnou nevýhodou bol však práve bubnový zásobník. Jeho bezporuchový chod si vyžadoval na rozdiel od iných súčastí zbrane nadpriemernú starostlivosť. Zaujímavosťou je, že tento samopal bol obľúbenou korisťou príslušníkov nemeckého Wehrmachtu, do ktorého výzbroje bol zavedený pod označením MP 717(r). V priebehu druhej svetovej vojny sa tieto samopaly dostali aj do výzbroje 1. československého armádneho zboru v ZSSR. Niekoľko tisíc kusov bolo dodaných aj jednotkám bojujúcim v Slovenskom národnom povstaní a taktiež aj partizánskym skupinám pôsobiacim na východnom Slovensku.

Po skončení vojny si našiel tento samopal široké uplatnenie aj v konfliktoch v Kórei a vo Vietname. V rámci čs. armády slúžili tieto samopaly až do začiatku 60. rokov 20. storočia, keď boli nahradené novým samopalom vzor 58. Okrem toho sa licenčne vyrábali v Číne (Type 50), v Severnej Kórei (Type 49), v Poľsku (wz. 41) a v Maďarsku (Typ 48), pričom na konštrukčnom základe bol vyvinutý vietnamsky samopal K-50M a juhoslovenský samopal M49/57.

Text: Mgr. Peter Holík
VHÚ – múz. oddelenie Svidník VHM
Foto: digitalizácia VHM

Spolu to zvládneme

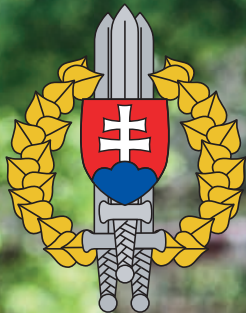

Foto: Ivan Kelemen